Mainz Dom Ev.
Kautzsch 2, fol. 6ᵛ

Mainz Domschatz Kaltzsch 2, f. 6r

foto: Rheinisches Bildarchiv
Unter Sachsenhausen 37
D - 5000 Köln 1
Veröffentlichung nur
mit Genehmigung des Archives
Platten-Nummer

13048

3/105

Mainz Dom Ev.
Kaitzsch 2

ECCE AN
GELUS
DNI·
APPA
RUIT
IN SOM
NIS IO
SEPHO
CENS;
SURGE
ET ACCIPE PU
ERUM ET MA
TREM EIUS· ET FUGE IN AEGYPTUM· ETES
TO IBI USQ; DŪ DICA TIBI; FUTURŪ EST
ENIM· UT HERODES QUAERAT PUERŪ

Mainz Domarchiv
Kartei 2

Ms. 973
13033

fol. 6r

Foto: Rheinisches Bildarchiv
Unter Sachsenhausen 37
D - 5000 Köln 1
Veröffentlichung nur
mit Genehmigung des Archives
Laufen-Nummer

13048

Mainz Dom Ev.
Kautzsch 2

IN ASSUMPTIONE SCE MARIE.
SEQ SCI EUANG SECO LUCAM.

IN ILLO TEMPORE.
INTRAUIT IHC
IN QUOD DAM CASTEL
LUM. ET MULIER QUE
DAM MAR THA NOMINE.
EXCEPIT IL LUM IN DOMU
SUAM. ET HUIC ERAT SO
ROR. NOMI NE MARIA.
QUAE ETI AM SEDENS
SECUS PE DES DNI. AUDI
EBAT UERBUM ILLIUS. MAR
THA AUTEM. SATAGEBAT CIRCA
FREQUENS MINISTERIUM.

Mainz Dom nördl. 2

Kapitol 2

fol. 23

Foto: Rheinisches Bildarchiv
Unter Sachsenhausen 37
D - 5000 Köln 1
Veröffentlichung nur
mit Genehmigung des Archives
Kartei-Nummer

13033

VII B VII ID Scī Dionisii mar̄ · & socioꝝ ei · & scī
Gereonis & socioꝝ ei · obiit Liutgoh · pbr.

C VI ID

XV D V ID

IIII E IIII ID

F III ID

XII G II ID Scī Calisti pp̄.

I A IDVS OCTOB̄.

B XVII kt NOVBR̄ · Scī [illegible] conf.

IX C XVI kt

Mainz Dom Kalender

FOTO MARBURG
Forschungsinstitut
für Kunstgeschichte der
Philipps-Universität
3550 Marburg (Lahn)
Ernst-von-Hülsen-Haus
Reproduktion nur mit Genehmigung

iA 1347/40

Nanz Dom

Kantzow 4

fol. 19v

xvii G V IĐ Scī Gorgonii martī.

VII A IIII IĐ

B III IĐ Scōrum Proti & Iacinthi.

XV C II IĐ

IIII D IDVS SEP

Amelbertus ppositꝰ obiit.

E XVIII kl OCTB. Scōrum Cornelii & Cypriani.

Exaltatio ſ. Crucis.

XII F XVIII kl Scī Nicomedis martī.

I G XVI kl Scōrum Eufemię. Lucę. & Geminiani.

A XV kl Passio. S. Lambesti epī.

Mainz Dom Kapitel

...ARV FOTO MARB...
... Forschungsinstitut
... Kunstgeschichte ...
Philipps-Universit...
3550 Marburg (Lahn)
...net-von-Hülsen-Ha...
...duktion nur mit Genehmig...

LA 1347/39

Mainz Dom

Kaiserdom 4

fol. 18v

E
IGI
TVR
CL
MFH
TISSI
MI PA
TIRPIR
IHMxPM
FILIVM
TVVMDNM
NRM SVP
plicef roga
mus expeti
mus uti accepta habeas ebenedicas + haec dona + haec munera
+ haec sca sacrificia inlibata

...V FOTO M...
...orschungsinsti...
... Kunstgeschichte ...
Philipps-Universität
...5 Marburg (Lah...
Ernst-von-Hülsen-H...
...ion nur mit Genehmigung
233868

Mainz Dom

Kantzow 4

fol. 27v

Inprimis quętibi offerimus proecclesia tua scā catholica · quampacificare · custodire · adunare · & regere · digneris totoorbe terrarum · una cumfamulo tuo papa nrō · ꝟ · rege nrō · ꝟ · & antistite nrō · ꝟ · & omnibus orthodoxis catholicę · atq; apostolicę fidei cultoribꝰ · memento dnē famulorum · famularumq; tuarum · & omnium circumastantium · quorum tibi fides cognita est · & nota deuotio · quitibi offerunt hoc sacrificium laudis prose · suisq; omnibus · pro redemptione animarum suarum · prospe salutis · & incolomitatis suae tibi reddunt uotasua

UNIV FOTO
Forschungsinst
für Kunstgeschichte
Philipps-Univers
355 Marburg (L
Ernst-von-Hülsen
233868

Mainz Dom

Kantzow 4

fol. 28r

ZENTRALINSTITUT FÜR KUNSTGESCHICHTE
Forschungsinstitut
für Kunstgeschichte
Philipps-Universität
35037 Marburg (Lahn)
Ernst-von-Hülsen-Haus

233870

Mainz Dom

Kantzow 4

fol. 85v

Suscipe dñe munera Sup ost.
quae pfilii tui gloriosa ascensio
ne deferimus· & concede pro
pitius· ut apsentibus periculis
liberemur· & aduntā puenia
mus sempiternā· p eunde· pfat.
Et iustū est· usq; pxpm dnm n·
Qui post resurrectionē suam
omnibus discipulis suis mani
festus apparuit· & ipsis cer
nentibus ē eleuatus in caelū·
ut nos diuinitatis suae tribue
re & esse participes· Et ideo cū·
Communicantes· & diē
sacratissimū celebrantes· quo
dns nr unigenitus filius tuus
unitam sibi fragilitatis nrae

...V FOTO M...
...orschungsinsti...
...Kunstgeschichte d...
...pps-Universi...
...Marburg (...

233871

Mainz Dom

Kantzahl 4

fol. 103v

substantiā in gloriae tuae dex
tera collocauit · S ed & memor ·
Praesta nobis q̄s omp̄s AD COMPLIEND
& misericors ds · ut quae uisibi
libus mysteriis sumenda per
cepimus · inuisibili consequam
effectu · p̄ d̄. ALIE ORATIONES
Adesto dne supplicationibus nris ·
ut sicut humani generis saluato
rem consedere tecum in tua
maiestate confidimus · ita usq;
ad consummationē seculi ma
nere nobiscum · quemadmodu
est pollicitus sentiamus · q̄ tecū ·
Dscuius filius in alta caelo ALIA
rum potenter ascendens · cap
tiuitatē nram sua duxit uirtu

...RV FOTO M...
...forschungsinstit...
...Kunstgeschichte ...
...illipps-Univers...
...Marburg (La...
...von-Hülsen-H...
...nur mit Genehm...

233 871

Mainz Dom
Kantzahl 4
fol. 104r

listi pr̃ esse pastores· tideo cū
angelis & archangelis· Secreta
Quos caelesti dn̄e alimento satiasti
apostolicis intercessionibus ab om
ni aduersitate custodi· p· Ad com̄
D̄s qui ecclesiam tuā apli tui
pauli fide & nomine consecrasti·
quique beatum illi paulum ad
pr̃dicandū gentibus gloriam
tuam sociare dignatus es· con
cede ut omnes qui ad apostolo
rum tuorum sollemnia conue
nerunt· spirtali remuneratio
ne dtentur· p dn̄m nr̄m·

FOTO
schungsinstit
nstgeschichte d
s-Universit
rburg (La
Abteil

233 873

Mainz Dom

Kaitzsch 4

fol. 120v

PER UNIGENITUM TUUM

aeternitatis nobis aditum deuicta
morte reseraſti · uota nr̄a quae
p̄ueniendo aſpiras · & iam adiuuan
do p̄ſequere · p eunde d̄o · SECRETA

Suſcipe d̄ne qſ p̄ces populi tui cum
oblationib · hoſtiar̄ · ut paſchalib ·
initiatę mỳſteriis · ad aeternitatis
nobis medelam te operante pro
ficiant · per d̄o · PREFAT ·

VT uſtum ē aequū & ſalutare ·
te quidem om̄i tempore · ſed in hac
potiſſimum die glorioſius p̄dica
re · cum paſcha nr̄m immolatus
ē xp̄c · Ipſe en̄i uerus ęſt agnus ·
qui abſtulit peccata mundi ·
Qui mortem nr̄am moriendo deſ

Mainz Dom, Kantzsch 4, fol. 86r

MR FOTO MA
Forschungsinstitu
für Kunstgeschichte der
Philipps-Universität
35 Marburg (Le
Ernst-von-Hülsen-
Reihe Kun

233 870

Mainz Dom

Kaidych 4

fol. 86r

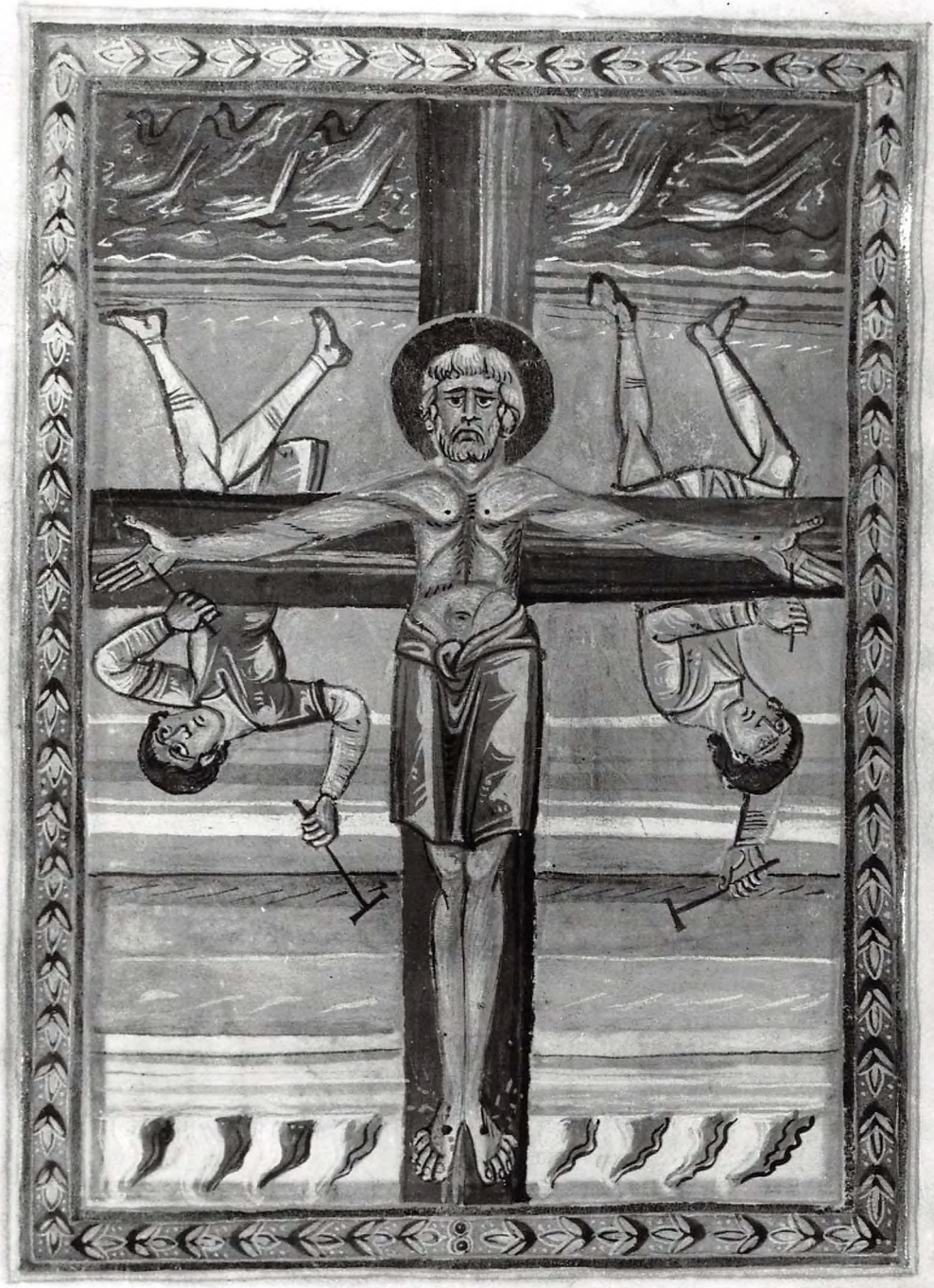

FOTO M...
...rschungsinstit...
Kunstgeschichte d...
...pps-Universit...
Marburg (Lah...
...von-Hülsen-H...

233873

Mainz Dom

Kantzel 4

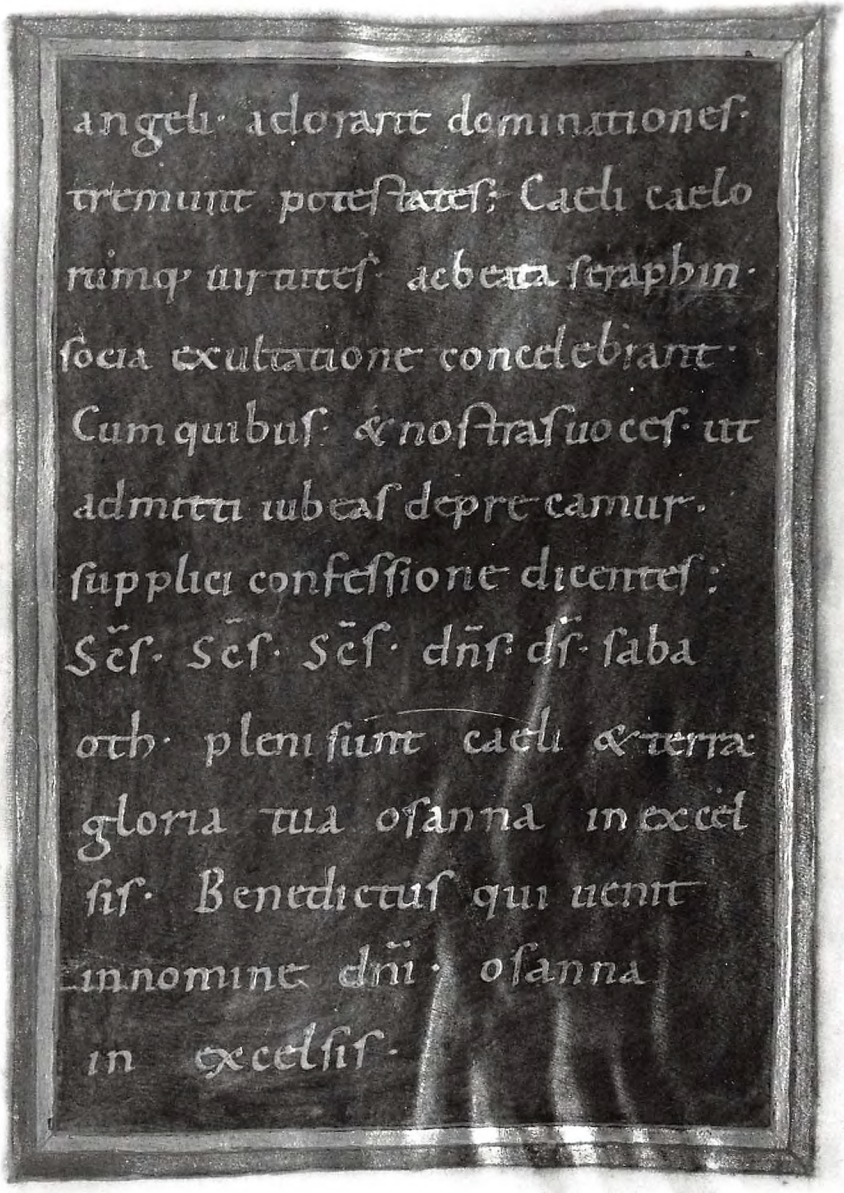
fol. 121r

III KŁIVLII ·
IDESTXXVI
IIIDIEMEN
SISIVNII ·
NATALEA
POSTOLO
RVMPETRI·PL

MARBURG FOTO
Forschungsinstitut
Kunstgeschichte
Philipps-Universität
35037 Marburg (Lahn)
Archiv von-Hülsen-Reiche
Nutzung nur mit Genehmigung

233 874

Mainz Dom
Kantzler 4
fol. 121v

angeli· adorant dominationes·
tremunt potestates; Caeli caelo
rumq; uirtutes· ac beata seraphin·
socia exultatione concelebrant·
Cum quibus· & nostras uoces· ut
admitti iubeas deprecamur·
supplici confessione dicentes:
Sc̄s· Sc̄s· Sc̄s· dn̄s· ds· saba
oth· pleni sunt caeli & terra
gloria tua osanna in excel
sis· Benedictus qui uenit
in nomine dn̄i· osanna
in excelsis·

Mainz Dom Kantzsch 4

...IV FOTO MAR...
...orschungsinstit...
...r Kunstgeschichte d...
Philipps-Universit...
...5 Marburg (Lah...
Ernst-von-Hülsen-H...
...ch nur mit Genehm...

233867

Mainz Dom

Kantzahl 4

fol. 27r

RE
GNV
IVS
EST
ET SA
RE: NOS
PER ET
E
DI
ET
TVO
EQVV
LVTA
TIBI SE
VBIQ:
GRATIAS AGERE DNE SCE
PATER OMNIPS AETER NDS
PER XPM DNM NRM: PER QVE
MAIESTATEM TVAM LAVDANT

ARCHIV FOTO MA...
...Forschungsinstitut
...r Kunstgeschichte d...
Philipps-Universität
...5 Marburg (Lahn)
...ast-von-Hülsen-H...
...n nur mit Genehm...
233867

Mainz Dom

Kantzahl 4

fol. 26v

QUI HODIERNAM DIEM

apostolorum tuorum petri & pauli martyrio consecrasti · da ecclesiae tuae eorum in omnib· sequi praeceptū · pquos religionis sumpsit exordium · p Sec̄r

Hostias dne quas nomini tuo sacrandas offerimus apostolica psequatur oratio · pquam nos expiari tribuis & defendi · per dn̄m Prefatio

Vere dignum et iustum est · aequū · & salutare ·

FOTO
achungeln
unstgeschichte
ps-Universit
arburg (La
von-Hülsen-
nur mit Genn

233874

Mainz Dom
Kantzow 4
fol. 122r

FERIA · III · AD POSTVLANDA ANGELICA SVFFRAGIA

PERPETVVM NOBIS DNE TVAE misericordie presta subsidium · quibus & angelica prestitisti suffragia non deesse · Conm · SECR ·

Hostias tibi dne laudis offerimus supplices · deprecantes · ut easdem angelico pnobis intervenientes suffragio · & placatus accipias · & ad salutem nram pvenire concedas · P

EQuam sen illius sublimis angelice PRF substantiae sit habitatio semp inclus · tuorum tamen fidelium psumit affectus · ptuę reverentia potestatis · phęc tuę devotionis officia · qdd retinere pignus interris assistentium

ARV FOTO MAR
rschungsinstit
unstgeschichte
Philipps-Univers
Marburg (Le
Hülsen

233 875

Mainz Dom
Kantzbuch 4
fol. 193v

inconspectu iugiter ministrorū tuorū.

Repleti dnē benedictione Adcōpt.
celesti supplices imploramus:
ut quod fragili celebramus officio
scōrum archangelorū nobis p desse
sentiamus auxilio. fō. Alia.

Plebem tuam qs dnē ppetua pietate
custodi. ut secura semp. & necessariis
adiuta subsidiis. spiritualium tibimet
placitorum. pia semp ueneratione
laetetur. fō. Fer. v. de caritate.

Omps semp ds. qui iustitiam
tuae legis in cordibus credentiū
digito tuo scribis. da nobis fidei
spei & caritatis augmentū. & ut me
reamur assequi quę pmittis. fac nos
amare quod precipis. fō. Supobt.

ZI.KV FOTO MAR
orschungsinstr
Kunstgeschichte
be-Univers
rburg (L
Marb

233 875

Mainz Dom

Kantzbuch 4

fol. 194r

FERIA III ADPOSTVLANDA
ANGELICA SVFFRAGIA

PERPETVO NOBIS DNE TVAE
miserationis presta subsidium qui
bus angelica prestitisti suffra
gia non deesse Ponm SECR
Hostias tibi dne laudis offerimus
supplices depcantes ut easdem
angelico pnobis interuenientes
suffragio acceptas accipias &
ad salutem nram puenire concedas P
EQuamuis eni illius sublimis angelice Pri
substantiae sit habitatio semp incen
sus tuorum tamen fidelium psumit
affectus ptate reuerentia potestatis
phce tue deuotionis officia qdda
retinere pignus interris assistentium

inconspectu uigiles ministrorum Expm
Repleti dne benedictione Adcopt
celesti supplices imploramus
ut quod fragili celebramus officio
scorum archangelorum nobis pdesse
sentiamus auxilio Po Alia
Plebem tuam qs dne ppetua pietate
custodi ut secura semp & necessariis
adiuta subsidiis spiritualium tibimet
placitorum pia semp uenerationem
lateatur Po FER V DICXRITATE
Omps semp ds quum ustitiam
tuae legis incordibus credentium
digito tuo scribis danobis fidei
spei & caritatis augmentum & ut me
reamur assequi qd pmittis facnos
amare quod precipis Po Supoat

FOTO M...
...rschungsinsti...
Kunstgeschichte d...
...illipps-Universit...
...550 Marburg (Lahn)
...rnst-von-Hülsen-Haus
Reproduktion nur mit Genehmigung
Archiv-Nr.:

233 875

Mainz Dom

Kantzow 4

fol. 193v - 194r

missterrae. dicite filiae sion. ecce saluator
tuus uenit. ecce merces eius cum eo. & uoca
bunt eos populus scs. redempti ad nō dō nr̄o.

IN DIE AD MISSAM

LECT EP BE PA

VLTIFARI
am multis q̄
modis olim dns loquens
patrib. in pphetis.
nouissime diebus istis.
locutus est nobis in filio. quem constituit he
redem uniuersorum. per quem fecit et sctā
q̄ui cum sit splendor gloriae. et figura substan

BILDARCHIV FOTO MARBURG
im Forschungsinstitut
für Kunstgeschichte der
Philipps-Universität
3550 Marburg (Lahn)
Ernst-von-Hülsen-Haus
Reproduktion nur mit Genehmigung
Archiv-Nr.:

Lc 1347/54

uestimentū uetereſcent: et uelut amictū
mutabis eos: et mutabuntur. 7 Tu autē idē ipſe
es: et anni tui non deficient:.

LECTIO ESAIAE PPHETAE.

Haec dicit dñs: Propter hoc ſciet populus
meus nomen meū in die illa: quia ego
ipſe quiloquebar: ecce adſum. Quā pul
chri ſupra montes pedes adnuntiantis et
p̄dicantis pacē. Adnuntiantis bonū p̄di
cantis ſalutē: dicentis ſion: regnabit dſ
tuus. Vox ſpeculatorū tuorū leuauerunt
uocē ſimul laudabunt: quia oculo ado
culū uidebunt: cum conuerterit dñs ſion.
Gaudete et laudate ſimul deſerta hieruſalē:
quia conſolatus eſt dñs populū ſuū. Et red
debunt oēs fines terrae: ſalutare dī nr̄i:.

IN NATALE SCI STEPHANI MAR.

LECTIO ACTVVM APOSTOLOR.

BILDARCHIV FOTO MARBURG
im Forschungsinstitut
für Kunstgeschichte der
Philipps-Universität
3550 Marburg (Lahn)
Ernst-von-Hülsen-Haus
Reproduktion nur mit Genehmigung

CA 1347/33

Mainz Dom Kapitel 3. fol. 5v

In diebus illis. Stephanus plenus gratia et
fortitudine. faciebat prodigia et signa mag
na in populo. Surrexerunt autt quidam
de synagoga quae appellabatur libertino
rum. et cyrrenensium. et alexandrinorum.
et eorum qui erant a cilicia. et asia. disputan
tes cum stephano. et non poterant resistere
sapientiae et spui qui loquebatur. Audi
entes autt haec. dissecabant cordibus su
is. et stridebant dentibus in eu. Cum autt
esset stephanus plenus spu sco. intendens
in caelu. uidit gloria di. et ihm stantem
a dextris etatt. Ecce uideo caelos aper
tos. & filium hominis stantem a dextris
uirtutis di. Exclamantes autem uo
ce magna. continuerunt aures suas. &
impetum fecerunt unanimiter in eum. Et

Magna Dmn. Kantzsch 3 fol. 6r

ARCHIV FOTO MARBURG
im Forschungsinstitut
für Kunstgeschichte der
Philipps-Universität
3550 Marburg (Lahn)
Ernst-von-Hülsen-Haus
Reproduktion nur mit Genehmigung
Archiv-Nr.:

27.1367/35

eicientes eū extra ciuitatē lapidabant.
Et testes deposuerunt uestimenta sua secus
pedes adolescentis qui uocabatur saulus. Et
lapidabant stephanū. inuocantē et dicentē.
Dñe ihū suscipe spm meū. Positis autē genib;
clamauit uoce magna dicens. Dñe ihū ne
statuias illis hoc peccatū. Et cū hoc dixisset.
, in dño obdormiuit.; INNATSCI IOHANN. EVANG

LECTIO LIBRI SAPIENTIAE.

Qui timet dm faciet bona. Et qui continens
est iustitiæ adphendet illā. Et obuiauit
illi quasi mater honorificata.
Et ibabit illū panē uitae et intellectus. et aqua
sapientiae salutaris potabit eum. Et firma
bitur in illo et non flectetur. et continebit illū
et non confundetur. et exaltabit illū apud
pximos suos. In medio ecclesiae aperiet
os eius. et implebit eū spū sapientiae. et in

FOTO-
im Forschungsinstitut
für Kunstgeschichte der
Philipps-Universität
3550 Marburg (Lahn)
Ernst-von-Hülsen-Haus
Reproduktion nur mit Genehmigung
Archiv-Nr.:

CA 1347/32

Maria & Dom Kantzel 3, fol. 6v

Mainz Dom Ev. Kat. Nr. 3 fol. 9a

praecedentium delictorū insustentatio
ne dī: adostensionē iustitiae eius inhoc tem
pore. Vt sit ipse iustus etiustificans eū: qui
ex fide est ihū xpī: dñi nr̄i:,

IN THEOPHANIA.
LECTIO ESAIAE PPHETAE.
SURGE INLUMINARE HIERU
salē: quia uenit lumen tuum: et
gloria dñi super te orta est. Quia
ecce tenebrae operient terrā: et ca
ligo populos. Super te autē orietur dñs: et
gloria eius inte uidebitur. Et ambulabunt
gentes inlumine tuo: et reges insplendore or
tus tui. Leua incircuitu oculos tuos et uide:
omnes isti congregati sunt uenerunt tibi. Filii
tui delongeuenient: et filiae tuae delatere
surgent. Tunc uidebis et affluens: et mirabitur
et dilatabitur cor tuum. Quando conuersa

Mainz Dauchelt
Kartothek 3
fol. 9

Foto: Rheinisches Bildarchiv
Unter Sachsenhausen 37
D - 5000 Köln 1
Veröffentlichung nur
mit Genehmigung des Archives
Mappen-Nummer

13030

Mainz Dom Kartbch 3, fol. 142

HAEC DICIT DNS. ECCE EGO MIT
TO ANGELV MEVM. ET PRAEPARA
bit uiam ante faciem meam. Et sta
tim ueniet ad templu suu domina
tor quem uos quaeritis. angelus tes
tamenti quem uos uultis. Ecce ue
nit. dicit dns exercituu. Et quis poterit co
gitare diem aduentus eius. Et quis stabit ad
uidendum eu. Ipse eni quasi ignis conflans.
et quasi herba fullonu. Et sedebit conflans
et mundans argentu. et purgabit filios leui.
Et colabit eos quasi aru et quasi argentum.
et erunt dno offerentes sacrificia in iustitia.
Et placebit dno sacrificium iuda. et hierusa
lem. sicut dies saeculi. et sicut anni anti
qui. Dicit dns. omnipotens.

DOMINICA. N. POST. THEOPHANIA.
LECT. EP. BEA. PAV. AP. AD COLOSENSES.

ARCHIV FOTO MARBURG
im Forschungsinstitut
für Kunstgeschichte der
Philipps-Universität
3550 Marburg (Lahn)
Ernst-von-Hülsen-Haus
Reproduktion nur mit Genehmigung
Archiv-Nr.:

LA 1347/14

f. 14r

AS. Unicuiq nrm data est gratia. secundū
mensurā donationis xpi. Ppt quod dicit. As
cendens in altū. captiuā duxit captiuā duxit
captiuitatē. dedit dona hominibus. Quod aūt
ascendit. quid est nisi quia et descendit primum
in inferiores partes terrae. Qui descendit. ipse est
et qui ascendit sup oēs caelos. ut adimpleret oīa.
Et ipse dedit quosdā quidē apostolos. quosdā qui
dē pphetas. Alios uero euangelistas. alios aūt pas
tores et doctores. ad consūmationē scorū in opus
ministerii. in aedificationē corporis xpi. Donec
occurramus oēs in unitatē fidei. et agnitionis
filii dei. in uirū pfectū. in mensurā aetatis pleni
tudinis xpi. dni nri.

PRIMŪ QUIDĒ SERMO
nem feci de omnibus
otheophile. quae

ARCHIV FOTO MARBURG
Forschungsinstitut
für Kunstgeschichte der
Philipps-Universität
3550 Marburg (Lahn)
Ernst-von-Hülsen-Haus
Reproduktion nur mit Genehmigung
Archiv-Nr.:

CA 1367/16

ictum est

In diebus illis. Cum esset apollo corinthi. et paulus peragratis superioribus partibus ueniret ephesum. et inueniret quosdam discipulos. dixit ad illos. Si spm scm accepistis credentes. At illi dixerunt ad eum. Sed neq. si sps scs est audiuimus. Ille uero ait. In quo ergo baptizati estis. Qui dixerunt. Baptisma te iohannis. Dixit autem paulus. Iohannes baptizauit baptismum penitentiae populum dicens in eum qui uenturus est post ipsum ut crederent. hoc est in ihm. His auditis. baptizati sunt in nomine dni ihu. Et cum imposuisset illis manus paulus. uenit super eos sps scs. et loquebantur linguis et prophetabant. Erant autem omnes fere duodecim. Introgressus autem synagogam. cum fiducia loquebatur per tres menses. Disputans et suadens. de regno di.,

ARCHIV FOTO MA
im Forschungsinstitut
für Kunstgeschichte der
Philipps-Universität
3550 Marburg (Lahn)
Ernst-von-Hülsen-Haus
Reproduktion nur mit Genehmigung
Archiv

LA 1347/30

Mainz Dom Kantorei 3 fol. 93'

quum dicentes. Dignus es dñe accipere librū. et
et aperire signacula eius. quo occisus es et redemisti nos dō in sanguine tuo. ex omni tribu et
lingua. et populo et natione. et fecisti nos dō
nro regnū et sacerdotes. et regnabunt super
terram. Et uidi et audiui uocē angelorum mul
torū in circuitu throni. et animaliū et seniorum. et erat numerus eorum milia milium.
uoce magna dicentes. Dignus est agnus qui
occisus est accipere uirtutē. et diuinitatem.
et sapientiā. et fortitudinē. et honorē. et glo
riā et benedictionē. Et omnē creaturā quā in celo et in terra et sub terra et que sunt in mari
et omnia que in eis sunt omnes audiui dicentes. Sedenti in throno et agno benedictio et
honor et gloria et potestas in secula seculorum. Amen.

ET CVM APERUISSET SIGILLUM
UNUM. VIDI ET ECCE UNUS DE QUATTUOR
animalibus dicebat tamquam uox tonitrui. Et
audiui unum de quattuor animalibus dicentem. Veni et uide. Et ecce equus albus. et qui
sedebat super illum habebat arcum. et data est
ei corona. et exiit uincens ut uinceret. Et cum
aperuisset sigillum secundum. audiui secundum animal dicens. Veni et uide. Et exiit alius
equus rufus. et qui sedebat super illum data est
ei pax de terra ut inuicem se interficiant. et
data est ei gladius magnus. Et cum aperuisset sigillum tertium. audiui tertium animal dicens. Veni et uide. Et ecce equus niger. et qui
sedebat super illum habebat stateram in manu
sua. Et audiui tamquam uocem in medio quattuor animalium dicentem. Bilibris tritici denario. et tres bilibres ordei denario. et uinum
et oleum ne nocueris. Et cum aperuisset sigillum quartum. audiui uocem quarti animalis
dicentis. Veni et uide. Et ecce equus pallidus.
et qui sedebat super illum nomen illi mors. et
infernus sequebatur eum. et data est illis potestas super quattuor partes terre. interficere
gladio. et fame. et morte. et bestiis terre. Et
cum aperuisset sigillum quintum. uidi subtus
altare animas interfectorum propter uerbum
dei. et propter testimonium quod habebant.
Et clamabant uoce magna dicentes. Usquequo
domine sanctus et uerus non iudicas et non
uindicas sanguinem nostrum de his qui habitant in terra. Et datae sunt illis singulae stolae albae. et dictum est illis ut requiescerent
adhuc tempus modicum donec impleantur conserui eorum et fratres eorum qui interficiendi
sunt sicut et illi. Et cum aperuisset sigillum sextum. uidi et ecce terremotus magnus factus est.
et sol factus est niger tamquam saccus cilicinus. et luna tota facta est sicut sanguis. Et
stellae caeli ceciderunt super terram. sicut ficus
emittit grossos suos cum a uento uehementi
mouetur. Et caelum recessit sicut liber inuolutus. et omnis mons et insulae de locis suis
motae sunt. Et reges terre. et principes. et tribuni. et diuites. et fortes. et omnis seruus. et
liber absconderunt se in speluncis. et in petris
montium. Et dicunt montibus et petris. Cadite
super nos. et abscondite nos a facie sedentis
super thronum. et ab ira agni. Quoniam uenit
dies magna irae ipsorum. et quis poterit stare.

ET POST HAEC UIDI QUATTUOR
angelos stantes super quattuor angulos terre.
tenentes quattuor uentos terre. ne flarent uentus super terram. neque super mare. neque in
ullam arborem. Et uidi alterum angelum ascendentem ab ortu solis. habentem

ARCHIV FOTO MARBURG
im Forschungsinstitut
für Kunstgeschichte der
Philipps-Universität
3550 Marburg (Lahn)
Ernst-von-Hei[illegible]n-Haus
Reproduktion [illegible]

LA 1347/23

f. 136r?

fideli cum infidele. ℣ Qui autē consensus templo
dī cum idolis. ℣ Vos enī estis templū dī viui
℣ In xpō ihū dño nro;

TECCEEGOIO

throni. et quattuor animaliū. et
in medio seniorum. agnū stantē tamquam
occisū. habentē cornua septē. et oculos septē.
qui sūt spūs dī missi in omnē terrā. Et ue-
nit et accepit de dextera sedentis. de throno
librū. Et cum aperuisset librū. quattuor ani
malia. et uiginti quattuor seniores ceciderē
corā agno. habentes singuli citharas. et fia
las aureas plenas odoramentorum. quę sunt
orationes scōrū. Et cantabant canticum no

FOTO MR
Forschungsinstitut
für Kunstgeschichte der
Philipps-Universität
3550 Marburg (Lahn)
Ernst-von-Hülsen-Haus
Reproduktion nur mit Genehmigung
Archiv-Nr.:

LA. 1347/25

Mainz Dom
Kapitelsaal
Fig. 135

DOMINICA PENTH illa COS TENI
LECTA ACTVVM APOSTOLOR.

IN dieb; illis: CVM CŌPLERENTVR DIES PENTE
costes: erant omnes discipuli pariter
in eodem loco; Et factus est repente
de caelo sonus: tamquā aduenientis
spūs uehementis: et repleuit totā domū
ubi erant sedentes; Et apparuerunt illis dispertite
linguae tamquā ignis: sedit q; supra singulos eorū;
Et repleti sunt oēs spū scō: et coeperunt loqui alii
is linguis: prout spūs sēs dabat eloqui illis; Erant autē
in hierusalē habitantes iudaei uiri religiosi: ex
omni natione quae sub caelo est; Facta autē hac
uoce: conuenit multitudo: et mente confusa: eo
quō audiebat unusquisq; lingua sua illos loquen
tes: Stupebant autē oēs: et mirabantur dicentes;
Nonne ecce oēs isti qui loquuntur galilei sunt:
Et quomodo nos audiuimus unusquisq; linguam

ARCHIV FOTO MARBURG
im Forschungsinstitut
für Kunstgeschichte der
Philipps-Universität
3550 Marburg (Lahn)
Ernst-von-Hülsen-Haus
Reproduktion nur mit Genehmigung
Archiv-Nr.:

CA 1347/17

Mainz Dom
Kaiserdom 3
fol. 94

Hasigitur habentes ꝓmissiones carissimi mundemus nos ab omni inquinamento carnis et spꝰ ꝓficientes sc̃ificationē in timore dī. Per ihm xp̃m dn̄m n̄rm;

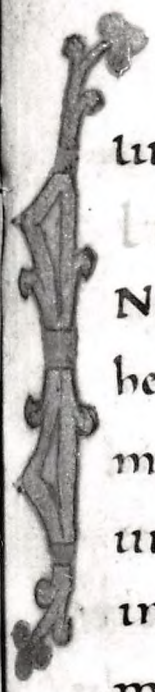

SAPIENTIA LAVDABIT ANIMAM SV am et in dn̄o honorabitur. Et in medio populi sui gloriabitur et in ecclesiis altissimi aperiet os suū et in conspectu uirtutis illius gloriabitur. In medio populi sui exaltabitur et in plenitudine sc̃a admirabitur. In multitudine electorū habebit laudē et in terbenedictos benedicetur dicens. Ego ex ore altissimi ꝓdiui primogenita ante omnē creaturā. Ego quasi libanus non incisus in aporaui habitationē meā et quasi balsamū non mixtū odor meus. Et quasi terebintus extendi ramos meos et rami mei ho noris et gratiae;

Mainz Dom Kantorei 3

ARCHIV FOTO MARBURG
im Forschungsinstitut
für Kunstgeschichte der
Philipps-Universität
3550 Marburg (Lahn)
Ernst-von-Hülsen-Haus
Reproduktion nur mit Genehmigung
Archiv-Nr.:

Cl7. 1347/26

ittē adnō:. IN ASSVMPTIONE SCAE MARIAE.
LECTIO LIBRI SAPIENTIAE.

NOMNIBVS REQVIEM QVAESIVI. ETIN
hereditate ēius morabor. Tunc p̄cepit ⁊ dixit
mihi creator omniū. ⁊ qui creauit me. requie
uit in tabernaculo meo. ⁊ dixit mihi. In iacob
inhabita. ⁊ in israhel hereditare. ⁊ in electis
meis mitte radices. ⁊ sic in sion firmata sum.
⁊ in ciuitate sc̄ificata similiter requieui. ⁊ in
hierusalem potēstas mea. ⁊ radicaui in popu
lo honorificato. ⁊ in p̄te dī mei hereditas il
lius. ⁊ in plenitudine sc̄ōrū detentio mea.
Quasi cedrus exaltata sū in libano. ⁊ quasi
cipressus in monte sion. ⁊ quasi palma ex
altata sū in cades. ⁊ quasi plantatio rosae
in hiericho. Quasi oliua speciosa in campis.
⁊ quasi platanus exaltata sū iuxta aquā
in plateis. Sicut cinamomū ⁊ balsamū

ARCHIV FOTO MARBURG
im Forschungsinstitut
für Kunstgeschichte der
Philipps-Universität
3550 Marburg (Lahn)
Ernst-von-Hülsen-Haus
Reproduktion nur mit Genehmigung
Archiv-Nr.:

CA 1847/22

Mainz Dom
Kantzow 3
fol. 119

bra meretricis. Absit. Annescitis quo qui adhae
ret meretrici unū corpus efficitur. Erunt inquit
duo in carne una. Qui aūt adheret dño. unus
spūs est. Fugite fornicationē. Omne peccatum
quodcumq. fecerit homo. extra corpus est. Qui
aūt fornicatur. in corpus suū peccat. Annesci
tis. quo membra ura templū est spūs sci quod
vobis est. quē habetis a dō. et non estis uri. Empti enī estis pcio magno. Glorificate et portate dm.
in corpore uro.

INVIGILIA ASSVMP
TIONIS SCAE MARIAE:
LECTIO LIBRI SAPIENTIAE:

DNS POSSEDIT ME IN INITIO VIARV
suarū. ante quā quicquā faceret a prin
cipio. ab aeterno ordinata sum. et ex an
tiquis ante quā terra fieret. Nec dum erant
abyssi. et ego iam concepta erā. Nec dum fon
tes aquarū eruperant. nec dum montes gra

ARCHIV FOTO MARBURG
im Forschungsinstitut
für Kunstgeschichte der
Philipps-Universität
3550 Marburg (Lahn)
Ernst-von-Hülsen-Haus
Reproduktion nur mit Genehmigung
Archiv-Nr.:

CA. 1947/21

Mainz Dom
Kapitel 3
fol. 11r

et ipsum pomnibus testimoniū tem
poribus suis inquo positus sū ego pdicator
et apostolus Veritatē dico nonmentior doc
tor gentiū in fide et veritate In xpo ihū dño nro;

In diebus illis
Petrus et iohannes ascendebant intem
plū ad horā orationis nonā Et quidā
uir qui erat claudus ex utero matris suę
baiulabatur quē cottidiae ponebant ad por
tā templi quae dicit speciosa ut peteret ele
mosinam ab introeuntibus intemplū Is cum
uidisset petrū et iohannē incipientes introi
re intemplū rogabat ut elemosinā acciperet
Intuens aūt in eū petrus cū iohanne dixit Re
spice in nos At ille intendebat in eos sperans
se aliquid accepturū abeis Petrus aūt dixit
Argentū et aurū non est mihi quod aūt habeo

BILDARCHIV FOTO MARBURG
im Forschungsinstitut
für Kunstgeschichte der
Philipps-Universität
3550 Marburg (Lahn)
Ernst-von-Hülsen-Haus
Reproduktion nur mit Genehmigung
Archiv-Nr.:

LA. 1347/28

Mainz Dom
Kartul 3
fol. 107'

puer ego sū. Et dixit dñs ad me. Noli dicere quia
puer sum: quō ad omnia quae mittā te ibis: et
uniuersa quae mandauero tibi loqueris: Ne time
as a facie eorū: quia tecū ego sū ut eruā te dicit dñs:
Et misit dñs manū suā: et tetigit os meū. Et dixit
dñs ad me. Ecce dedi uerba mea in ore tuo: ecce
constitui te sup gentes et super regna: ut euellas
et destruas: et disperdas et dissipes: et aedifices et
plantes. Dicit dñs omnipotens:

Haec dicit dñs. Audite insulae: et ad
tendite populi de longe. Dñs ab utero
uocauit me: de uentre matris meae:
recordatus est nominis mei. Et posuit
os meum quasi gladiū acutū: in
umbra manus suae protexit me. Et posuit me si
cut sagittā electā: in pharetra sua abscondit

ARCHIV FOTO MARBURG
im Forschungsinstitut
für Kunstgeschichte der
Philipps-Universität
3550 Marburg (Lahn)
Ernst-von-Hülsen-Haus
Reproduktion nur mit Genehmigung
Archiv-Nr.:

CA1347/18

Mainz Dom
Kapitale 3
1. Jh. 12. Jh.

pientiae et reuelationis· in agnitione eius in
luminatos oculos cordis uri· Ut sciatis quae
sit spes uocationis eius· quae diuitiae gloriae
hereditatis eius in scis· Et quae sit super emi
nens magnitudo uirtutis eius· in nos qui cre
dimus· Secundum operationē potentiae ur
tutis eius quā operatus est in xpo· suscitans
eū a mortuis· et constituit a dexterā suā
in caelestibus· Supra omnem principatū et
potestatē· et uirtutē· et dominationē· et omne
nomen quod nominatur· in saecula saeculorū·,

IN DIEBUS CI IOHANNIS BABTISTAE·
LECT HIEREMIAE PPHETAE·

In diebus illis· factum est uerbū dñi ad me dicens·
Priusquā te formarē in utero noui te·
et ante quā exires de uulua sanctificaui te
et pphetā in gentibus dedi te· Et dixi·
ah· ah· ah dñe ds· ecce nescio loqui quia

...V FOTO MARBURG
Forschungsinstitut
für Kunstgeschichte der
Philipps-Universität
3550 Marburg (Lahn)
Ernst-von-Hülsen-Haus
Reproduktion nur mit Genehmigung
Archiv-Nr.:

Lk. 1547/29

Mainz Dom
Kartons 3
fol. 105'

Mainz Dom Ev. Kantzler 3 fol. 81v

FRS

SICONRESVR
REXISTIS CVM XPO QVAE SVR
sum sunt quaerite ubi xpc est inde
xtra di sedens. Quae sursum sunt saprte
non quae super terram. Mostui enim estis
et uita ura abscondita est cum xpo in do
Cum enim xpc apparuerit uita uestra
tunc et uos apparebitis cum ipso in gloria

DOMINICA SCI PASCHAE

LECTIO EPISTOLAE BEATI PAVL

APLI AD CORINTHIOS FRS

Mainz Dom-Archiv
Kartothek 3
fol. 81v

Foto: Rheinisches Bildarchiv
Unter Sachsenhausen 37
D - 5000 Köln 1
Veröffentlichung nur
mit Genehmigung des Archives
Mappen-Nummer

13032

FRS

SICONRESVR
REXISTIS CVM XPO QVAE SVR
SUM SUNT QUAERITE UBI XPC EST INDE
XTRA DI SEDENS QUAE SURSUM SUNT SAPITE
NON QUAE SUPER TERRAM Mortui enim estis
ET UITA URA ABSCONDITA EST CUM XPO IN DO
CUM CUM XPC APPARUERIT UITA UESTRA
TUNC ET UOS APPAREBITIS CUM IPSO IN GLORIA

DOMINICA SCI PASCHAE

LECTIO EPISTOLAE BEATI PAU

LI APLI AD CORINTHIOS FRS

Mainz Dom Kantzle 3

fol. 81v + 82r

Mainz Dom Ev.
Kantzel 3, fol. 9r

praecedentium delictorū insustentatio
ne dī: ad ostensionē iustitiae eius in hoc tem
pore. Vt sit ipse iustus et iustificans eū: qui
ex fide est ihū xpī: dñi nr̄i:.

INTHEOPHANIA.
LECTIO ESAIAE. PPHETAE.
VRGE INLVMINARE HIERV
salē: quia uenit lumen tuum: et
gloria dñi super te orta est. Quia
ecce tenebrae operient terrā: et ca
ligo populos. Super te autē orietur dñs: et
gloria eius in te uidebitur. Et ambulabunt
gentes in lumine tuo: et reges in splendore or
tus tui. Leua in circuitu oculos tuos et uide:
omnes isti congregati sunt uenerunt tibi. Filii
tui de longe uenient: et filiae tuae de latere
surgent. Tunc uidebis et afflues: et mirabitur
et dilatabitur cor tuum. Quando conuersa

Mainz Domschatz Kantzsch 3, fol. 9r

Foto: Rheinisches Bildarchiv
Unter Sachsenhausen 37
D - 5000 Köln 1

Veröffentlichung nur
mit Genehmigung des Archives

Platten-Nummer

13030

4/40

fluctibus· Ipse uero· dormiebat· Et ac
cesserunt· & suscitauerunt eum dicentes·
Dñe· saluanos· perimus· Et dicit eis· Quid
timidi estis modicae fidei· Tunc surgens
imperauit uentis & mari· & facta est tran
quillitas magna· Porro homines mirati
sunt dicentes· Qualis est hic· quia uenti
& mare· obediunt ei· IN PURIFICA
TIONE BEATAE MARIAE SEC
UNDUM LUCAM

IN ILLO TEMP

OS TQUAM

impleti sunt dies purgationis
mariae secundum legem moysi· tule
runt illum in hierusalem ut sisterent
eum dño· sicut scriptum est in lege dni·
Quia omne masculinum adaperiens
uuluam· sctm dño uocabitur· Et ut da
rent hostiam· secundum qd dictum est

THE J. PAUL GETTY MUSEUM

17985 Pacific Coast Highway · Malibu, California 90265
Telephone: (213) 459-7611 · Telex: 820268
Mailing Address: *P.O. Box 2112 · Santa Monica, California 90406*

Number: 85.MK.317 (Ms. 16)

Title: Evangelistary, fol. 13

Artist: Ottonian, southern Germany or Switzerland, late tenth century

Medium: Illumination on vellum

Size: 27.7 x 29.1 cm.

Exhibition:

Remarks:

Not to be reproduced without written permission from the Registrar at The J. Paul Getty Museum.

If the photograph is reproduced:

1. The following must be shown in an appropriate portion of the publication: The J. Paul Getty Museum, Title, Name of Artist.
2. If a detail is used, it must be identified as such in the caption or credit line.
3. The photograph may not be cropped, bled off the page, overprinted, printed on colored stock, or altered in any way without prior written permission from the museum.
4. The J. Paul Getty Museum is to receive gratis two (2) copies of the publication.

minister · Et qui
esse · ert uester se
minis nonuenit
re · Et dare anim
FER · U
HANN
IXIT
deoru
meipso
audio iudico · &
Quia non quero uo

THE J. PAUL GETTY MUSEUM

17985 Pacific Coast Highway · Malibu, California 90265
Telephone: (213) 459-7611 · Telex: 820268
Mailing Address: *P.O. Box 2112 · Santa Monica, California 90406*

Number: 85.MK.317 (Ms. 16)

Title: Evangelistary, fol. 28v

Artist: Ottonian, southern Germany or Switzerland, late tenth century

Medium: Illumination on vellum

Size: 27.7 x 29.1 cm.

Exhibition:

Remarks:

Not to be reproduced without written permission from the Registrar at The J. Paul Getty Museum.

If the photograph is reproduced:

1. The following must be shown in an appropriate portion of the publication: The J. Paul Getty Museum, Title, Name of Artist.
2. If a detail is used, it must be identified as such in the caption or credit line.
3. The photograph may not be cropped, bled off the page, overprinted, printed on colored stock, or altered in any way without prior written permission from the museum.
4. The J. Paul Getty Museum is to receive gratis two (2) copies of the publication.

sunt · Epulari autem o

tebat · quia frater tuus

& reuixit · perierat · &

DOM

EUSEC

INILI

RA

39

eiciens da

luderat mutum · Et cu

monium · locutus est m

taesunt turbae · Quida

dixerunt · In beel zebub

THE J. PAUL GETTY MUSEUM

17985 Pacific Coast Highway · Malibu, California 90265
Telephone: (213) 459-7611 · Telex: 820268
Mailing Address: *P.O. Box 2112 · Santa Monica, California 90406*

Number: 85.MK.317 (Ms. 16)

Title: Evangelistary, fol. 32

Artist: Ottonian, southern Germany or Switzerland, late tenth century

Medium: Illumination on vellum

Size: 27.7 x 29.1 cm.

Exhibition:

Remarks:

Not to be reproduced without written permission from the Registrar at The J. Paul Getty Museum.

If the photograph is reproduced:

1. The following must be shown in an appropriate portion of the publication: The J. Paul Getty Museum, Title, Name of Artist.
2. If a detail is used, it must be identified as such in the caption or credit line.
3. The photograph may not be cropped, bled off the page, overprinted, printed on colored stock, or altered in any way without prior written permission from the museum.
4. The J. Paul Getty Museum is to receive gratis two (2) copies of the publication.

oribus· Factumestautt
ret· extollensuocem qu
turba· dixit illi· Beat
portauit· & ubera quae
dixit· quinimmobeat
bum di· & custodiunt il
S. Fē. Lu
In illo t
ixerun
sed adhūm·
mus facta in
& hic inpatriatua· An
dico uobis· quianemo p

THE J. PAUL GETTY MUSEUM

17985 Pacific Coast Highway · Malibu, California 90265
Telephone: (213) 459-7611 · Telex: 820268
Mailing Address: *P.O. Box 2112 · Santa Monica, California 90406*

Number: 85.MK.317 (Ms. 16)

Title: Evangelistary, fol. 33

Artist: Ottonian, southern Germany or Switzerland, late tenth century

Medium: Illumination on vellum

Size: 27.7 x 29.1 cm.

Exhibition:

Remarks:

Not to be reproduced without written permission from the Registrar at The J. Paul Getty Museum.

If the photograph is reproduced:

1. The following must be shown in an appropriate portion of the publication: The J. Paul Getty Museum, Title, Name of Artist.
2. If a detail is used, it must be identified as such in the caption or credit line.
3. The photograph may not be cropped, bled off the page, overprinted, printed on colored stock, or altered in any way without prior written permission from the museum.
4. The J. Paul Getty Museum is to receive gratis two (2) copies of the publication.

lier in medio stans
dixit: Mulier. ubi
Nemo te condemnaut
dne. Dixit autem
nabo: Uade. & amp
OM. IN
SCIEU. S
NI Llo
BIIT
mare ga
beriad
multitudo magna
quae faciebat super
Subitt ergo in monte

THE J. PAUL GETTY MUSEUM

17985 Pacific Coast Highway · Malibu, California 90265
Telephone: (213) 459-7611 · Telex: 820268
Mailing Address: *P.O. Box 2112 · Santa Monica, California 90406*

Number: 85.MK.317 (Ms. 16)

Title: Evangelistary, fol. 39v

Artist: Ottonian, southern Germany or Switzerland, late tenth century

Medium: Illumination on vellum

Size: 27.7 x 29.1 cm.

Exhibition:

Remarks:

Not to be reproduced without written permission from the Registrar at The J. Paul Getty Museum.

If the photograph is reproduced:

1. The following must be shown in an appropriate portion of the publication: The J. Paul Getty Museum, Title, Name of Artist.
2. If a detail is used, it must be identified as such in the caption or credit line
3. The photograph may not be cropped, bled off the page, overprinted, printed on colored stock, or altered in any way without prior written permission from the museum.
4. The J. Paul Getty Museum is to receive gratis two (2) copies of the publication.

rum scripturæ · & ser

ihc · Cum autem esset i

in die festo · multi credi

eius · uidentes signa eiu

Ipse autem ihc non cre

eis · eo quod ipse nosset

pus ei non erat · ut quis

hiber & de homine · Ip

quid esset in homine ·

SCIEU· SEC IOH

NILLO TEM

THE J. PAUL GETTY MUSEUM

17985 Pacific Coast Highway · Malibu, California 90265
Telephone: (213) 459-7611 · Telex: 820268
Mailing Address: *P.O. Box 2112 · Santa Monica, California 90406*

Number: 85.MK.317 (Ms. 16)

Title: Evangelistary, fol. ~~4~~1

Artist: Ottonian, southern Germany or Switzerland, late tenth century

Medium: Illumination on vellum

Size: 27.7 x 29.1 cm.

Exhibition:

Remarks:

Not to be reproduced without written permission from the Registrar at The J. Paul Getty Museum.

If the photograph is reproduced:

1. The following must be shown in an appropriate portion of the publication: The J. Paul Getty Museum, Title, Name of Artist.
2. If a detail is used, it must be identified as such in the caption or credit line.
3. The photograph may not be cropped, bled off the page, overprinted, printed on colored stock, or altered in any way without prior written permission from the museum.
4. The J. Paul Getty Museum is to receive gratis two (2) copies of the publication.

INCIPIUNT
EVANGELIA
QUAE LEGUNTUR
SUNT PER ANNUM
CUM OMNIBUS
SACRAMISSARUM
SOLEMNIA.

SEQ SCI EVANGELII SECUM MATH
IN ILLO TEMP

Walters Ms. 16
W.MS.58 v1 orig folio
12 13 14 15 16

THE J. PAUL GETTY MUSEUM

17985 Pacific Coast Highway · Malibu, California 90265
Telephone: (213) 459-7611 · Telex: 820268
Mailing Address: *P.O. Box 2112 · Santa Monica, California 90406*

Number: 85.MK.317 (Ms. 16)

Title: Evangelistary, fol. 1v

Artist: Ottonian, southern Germany or Switzerland, late tenth century

Medium: Illumination on vellum

Size: 27.7 x 29.1 cm.

Exhibition:

Remarks:

Not to be reproduced without written permission from the Registrar at The J. Paul Getty Museum.

If the photograph is reproduced:

1. The following must be shown in an appropriate portion of the publication: The J. Paul Getty Museum, Title, Name of Artist.
2. If a detail is used, it must be identified as such in the caption or credit line.
3. The photograph may not be cropped, bled off the page, overprinted, printed on colored stock, or altered in any way without prior written permission from the museum.
4. The J. Paul Getty Museum is to receive gratis two (2) copies of the publication.

CVM
esset

THE J. PAUL GETTY MUSEUM

17985 Pacific Coast Highway · Malibu, California 90265
Telephone: (213) 459-7611 · Telex: 820268
Mailing Address: *P.O. Box 2112 · Santa Monica, California 90406*

Number: 85.MK.317 (Ms. 16)

Title: Evangelistary, fol. 2

Artist: Ottonian, southern Germany or Switzerland, late tenth century

Medium: Illumination on vellum

Size: 27.7 x 29.1 cm.

Exhibition:

Remarks:

Not to be reproduced without written permission from the Registrar at The J. Paul Getty Museum.

If the photograph is reproduced:

1. The following must be shown in an appropriate portion of the publication: The J. Paul Getty Museum, Title, Name of Artist.
2. If a detail is used, it must be identified as such in the caption or credit line.
3. The photograph may not be cropped, bled off the page, overprinted, printed on colored stock, or altered in any way without prior written permission from the museum.
4. The J. Paul Getty Museum is to receive gratis two (2) copies of the publication.

Mainz, Gutenbg.-Mus. St6 ink 2294

Greg. M. Moralia

HSS 4° 12

STADTBIBLIOTHEK MAINZ

Inc. s. XIII

Greg. M.
Moralia
PL 76, 102 CD

Ink. 2210

essentia; Semper est patri coeter
ni sibi filii esse genitorem · sem
piternum est filio · intempora
liter · patre esse genitum; sem
piternu quoq; est spūi sco · spm
esse patris et filii · ut nūquam
sine filio pater · nūqua pater
et filius fuerint sine spu sco ·
et omnibus existentia gradi
bus exclusis · nulla ibi per so
na sit anterior · nulla posterior;
Hinc enim beata trinitatis
incommutabilis deitas · una
est in substantia indiuisa in
opere · consors uoluntate ·
par inomni potentia · equalis
ingloria; Aequa cum sca scrip
tura sic loquitur · ut aut in
factis aut inuerbis aliquid ad
signet · quod singulis uideatur
conuenire personis · non pertur
batur fides catholica · sedocetur:
Vt per proprietatem aut
uocis aut operis insinuetur
nobis ueritas trinitatis · et n
diuidat intellectus · quod
distinguit auditus; Obhoc
enim quarda · siue subpatris
siue subfilii · siue subsci spūs
appellatione promuntur · ut
confessio fidelium unitatem
non erret · quae cumsit inseparabi
lis nūquā intellegeretur tri
nitas esse · Nisi semper inseparabi
liter diceretur; Bene ergo ipsa diffi
cultas loquendi cor nostrū admo
legemū magn · et per infirmitatem
nostrā celestis doctrina nos adiuuat ·
ut quia inderitate patris et fi
lii et spūs sci nec singularitas
est · nec diuersitas cogitanda ·
Vera unitas · et uera trinitas ·
possit quidem simul mente sen
tiri · sed nonpossit simul ore
proferri; Fundata igitur di
lectissimi hac fide uncordibus
uris · qua salubriter creditur
quod tota simul trinitas · u
na curtuse est · una maiestas · u
na substantia · indiscreta operatio
inseparabilis dilectione · indif
ferens potestate · simul implens
omnia · simul continens uniuer
sa; Quod enim est pater · hoc
est et filius · hoc et spūs sc̄s · et ue
ra deitas · in nullo sese aut mi
nor · aut maior est; Quae sic in
tribus est confitenda personis ·
ut sollicitudinem non recipiat tri
nitas · et unitatem seruet a

Mainz, Gutenberg-Mus., StB. Ink. 2210

de infine uidemus gloriam scōrū
dicem gementes uoluimus: in
fimi quos aliquando habuimus in de
risum et similitudinem improbe
rii. quomodo ergo computati sumus
inter filios dei. & apostolus iohan
nes carissimi inquit nunc filii dei
sumus. et nondum apparuit quid
erimus. Quod ergo natum est ex
spū. spūs est. Quia qui ex aqua et
spū regenerantur. inuisibiliter
innouum mutatur hominem. et
de carnali efficitur spiritualis. Qui
ideo recte nonsolū spiritalis. sed
etiam spūs uocatur. quia sicut sub
stantia spūs inuisibilis est nostris
aspectibus. ita iusqui per gratiā
dei renouatur. inuisibiliter fit
spiritualis. et dei filius. cum in
uisibiliter omnibus caro. et filius ho
minis appareat. Sequitur. Non
miremini quia dixi tibi. oportet uos
nasci denuo. Spiritus ubi uult spi
rat. et uocem eius audis. sed non
scis unde ueniat. et quo uadat.
sic est omnis qui natus est ex spū.
Spūs ubi uult spirat. quia ipse ha
bet in potestate. cuius cor gratia
sue inspirationis illustret. et uo
cē eius audis. cum ex presente lo
quitur. usqui spū scō repletus est.
sed non scis unde ueniat. et quo
uadat. quia & iam ecce presentem
quem piam spūs adhoram im ple
uerit. non potest uidere quomo
do eum ingrediatur. uel quòmo
do recedat. quia natura est in
uisibilis. Sic est omnis qui natus
est ex spū. Ipse enim inuisibi
liter agente spū. incipit esse qd
non erat. ita ut infideles nesciant
unde ueniat. et quo uadat. id ē.
qua agitatu regenerationis. ueni
at in adoptionem filiorum dei. et ua
dat in perceptionem regni celestis.
Quærente autem adhuc nicho
demo. quomodo possint hec fie
ri. subiungit dns discens. Tu es
magister in israel. et hec ignoras.
non quasi insultare uolens. qui
magister uocetur. cui sit ignotus
sacramentorū celestium. sed ad
humilitatis illum uiam pro uo
cans. sine qua ianua celestis nō
potest inueniri. Si terrena dixi
uobis et non creditis. quomodo,
si dixero uobis celestia credetis.
Terrena illis dicit. ut insuperi
ori lectione inuenimus. cū de
passione ac resurrectione sua

2210

Mainz, Gutenberg-Mus., StB. Ink. 2210

Blatt 3

ome descendit. ' Dicit eihꝝ surge tolle gra
n. & ambula. ' & statim sanus factus est homo.
ectum suum & ambulabat. ' Erat aũt sabba
t. ' Dicebant ude illiqui sanatus fuerat sabba
& tibi tollere grabatum tuum. '
as. ' Qui me fecit sanum. ille mihi dixit. tol
tuum. & ambula. ' Interroguerunt ergo eũ. '
homo qui dixit tibi tolle grabatum tuum
Is aũt qui sanus fuerat effectus. nesciebat qui
declinauit at turba constituta in loco. '
sth
uit eum ihꝝ. in templo. & dixit illi. ' Ecce sanus fac
olu peccare. ne deterius tibi aliquid contingat. '
mo & nunciauit ude. quia ihꝝ eũ. ' qui fecit

DIE SABBATI XII LECCIO
EVN. SECVN. MATHEVM.

A ssumpsit ihꝝ petrum. & iacobum & iohan
s. & duxit illos in montem excelsum seorsũ.
us est ante eos. ' Et resplenduit facies eius
menta aũt eius facta sunt alba sicut nix. '
t illis moyses & helias. cum eo loquentes. '
t petrus. dixit ad ihm. ' dne. bonum est nos

Mainz, Gutenberg-Museum: stb ink 1178

me descendit. ¶ Dicit eiihs. Surge tolle gra
a. & ãbula. ¶ & statim sanus factus est homo.
ectum suum & ambulabat. ¶ Erat aũt sabba
. ¶ Dicebant ergo iudei illi qui sanatus fuerat. sabba
est tibi tollere grabattum tuum. ¶
is. ¶ Qui me fecit sanum. ille mihi dixit. tol
tuum. & ambula. ¶ Interrogauerunt ergo eũ. ¶
homo qui dixit tibi tolle grabattum tuum
ũ qui sanus fuerat effectus. nesciebat quis
declinauit a turba constituta in loco. ¶
t eum ihs. in templo. & dixit illi. ¶ Ecce sanus fac

stb ink 1178

Mainz, Gutenberg-Museum: stb ink 1178

Dr. Kurt Hans Staub
Heinrichstr 213
64287 Darmstadt

Darmstadt, den 12. Mai. 2007

Herrn Professor Dr. Hartmut Hoffmann,
Seminar für mittlere und neuere Geschichte der Universität Göttingen,
Platz der Göttinger Sieben 5,
37073 Göttingen

Ich habe vor nahezu 30 Jahren die Einbandwerkstatt der Seligenstädter Benediktiner um 1500 auf Grund der wenigen Inkunabeln und Handschriften, die in der Darmstädter Bibliothek überlebt haben, erschlossen. Die Ergebnisse hatte ich 1980 in der Festschrift Hellinga veröffentlicht: Die Einbandwerkstatt der Benediktinerabtei Seligenstadt am Main im späten 15. und frühen 16. Jahrhundert. In: Hellinga-Festschrift. Amsterdam 1980, S. 467-480.

Ich bin dabei auch kurz auf die Makulatur eingegangen, die Fragmente in den Deckeln der Ink III 171 hatte ich auf um 900 datiert. Prof. Bischoff, mit dem ich mich (leider hinterher) in Verbindung setzte, meinte „nicht vor Mitte des 10. Jahrhunderts", zum Entstehungsort meinte er: „warum nicht Seligenstadt?".

Nun stieß ich jetzt im Gutenberg-Museum auf einige Inkunabeln, die in Seligenstadt gebunden wurden und später nach Mainz gewandert sind. In einem dieser Einbände (Gutenberg-Museum stb ink 1178) fand ich zwei weitere Blätter dieses um 1500 in Seligenstadt zerschnittenen Codex.
Ich schicke Ihnen Bilder, die aber alle daran kranken, daß kein Zentimetermaß beigefügt wurde. Das kann ich aber alles nachholen.

Noch ein Zweites:
Ich habe im vergangenen Jahr in einer Ausstellung im Gutenberg-Museum ein Fragment in dem Einband der Inkunabel stb ink 2210 gezeigt und Ihre Datierung „um 1000, Mainz" angegeben. Ich möchte nun eine überarbeite Version des Kataloges in irgendeiner Form

sperimentum uerbi ne temerariam sic omnia quod della profestur
equum. Qualeerit corpus quod omnimodo subdetum spu & eo sufficienter
ificatum nullis alimonijs indigebit. Non enim animale sed spiritale erit
bens quidem carnis sed sine ulla carnali corruptionis substantiam.

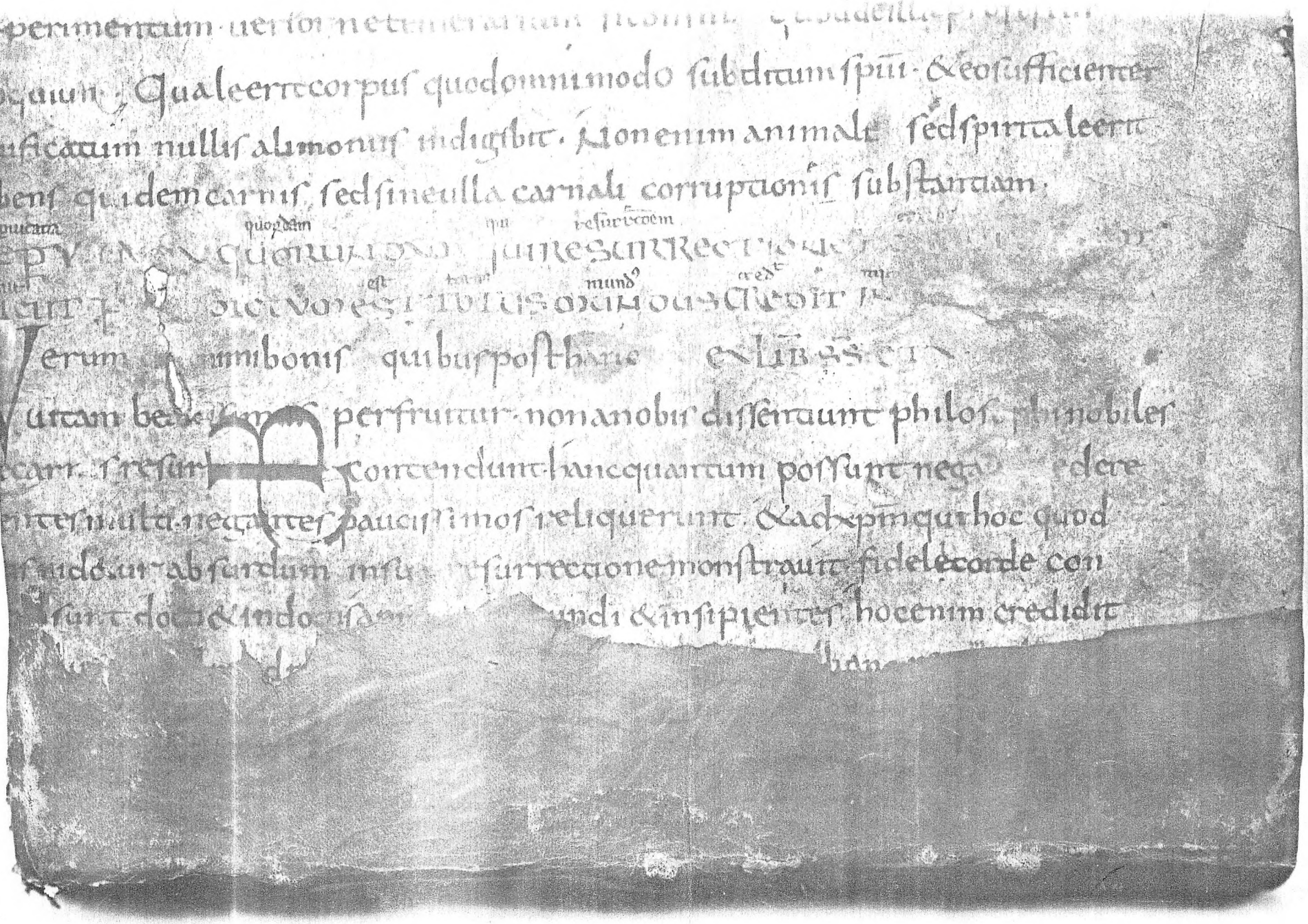
quoddam ... resurrectionem

... est ... mundo ... redit ...

Verum ... imbonis quibus post hanc ... exhibetur
utam be... perfruatur. non anobis dissentiunt philos... nobiles
carn... resur... contendunt hanc quantum possunt negare
inter multa nec inter paucissimos reliquerunt & ad extinguendum hoc quod
videtur absurdum insu... resurrectione monstrauit. fidelis corde con
trant docta & indocta ... ndi & insipientes hoc enim credidit

F 09.04 6R

Natürliche Größe

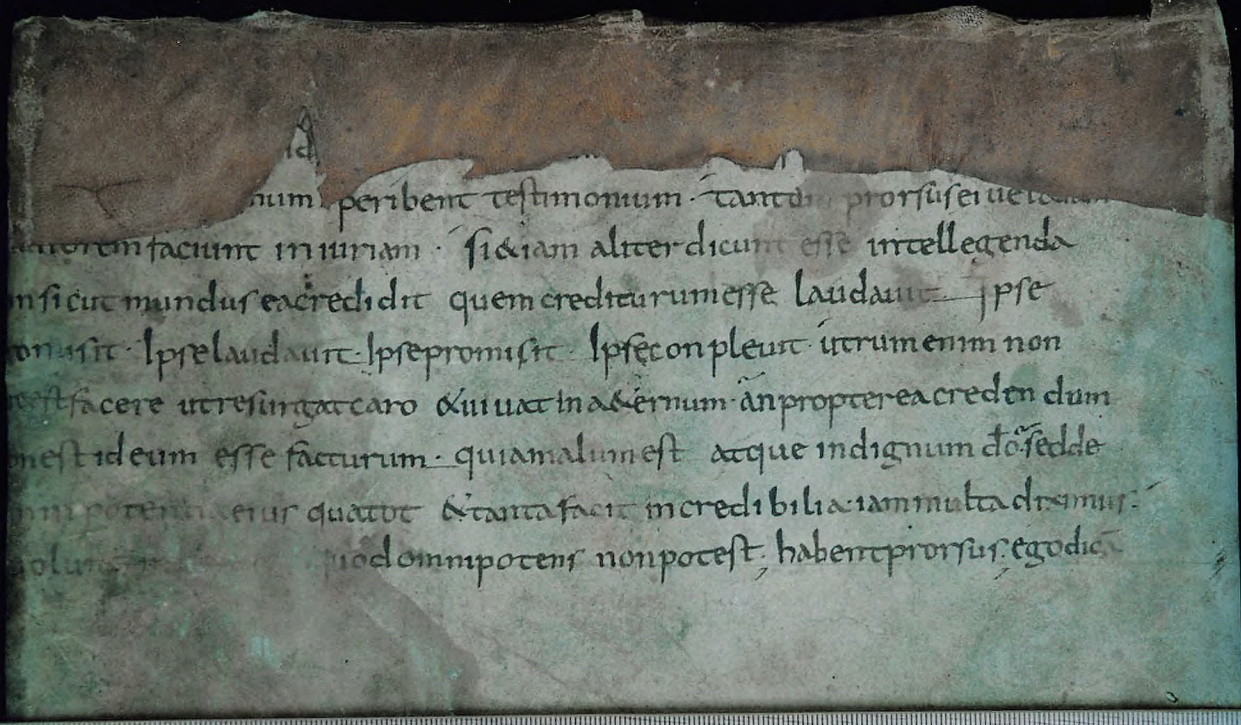

Augustinus, de civitate dei Buch 22, c. 25

Mainz, Martinus-Bibl., Inkunabel 334

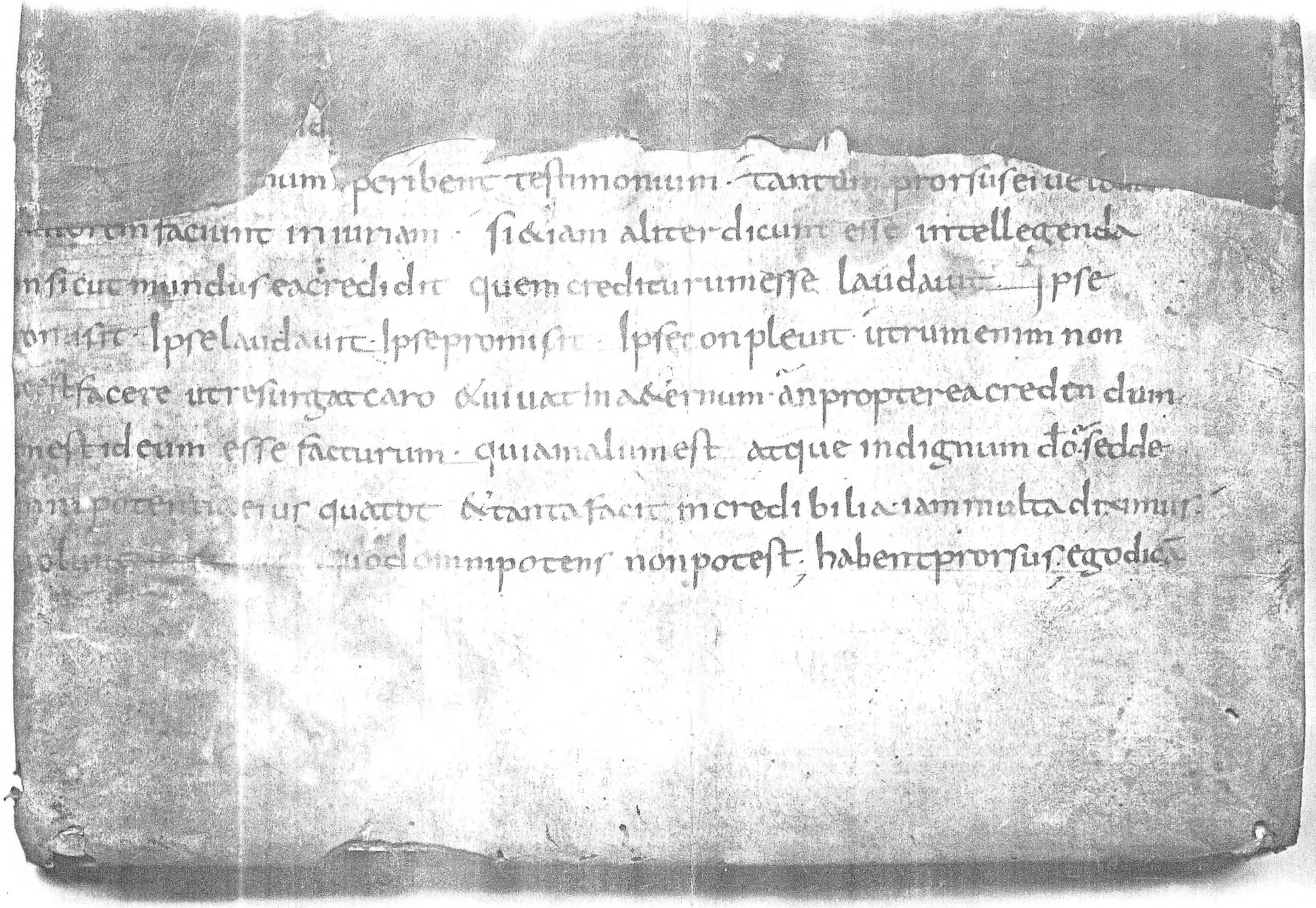
Augustinus aufgelöst Freitag 3. Sept. 04

Mainz, Martinus-Bibliothek

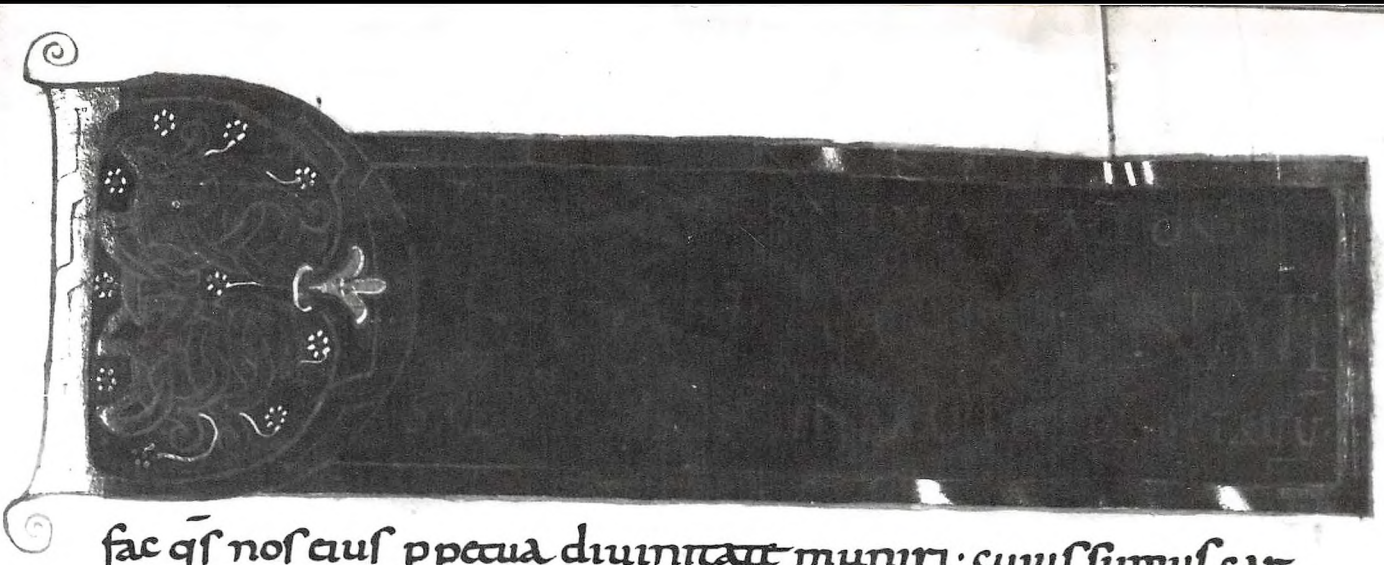
F 09.04 3R

Mainz, Martinus-Bibl.

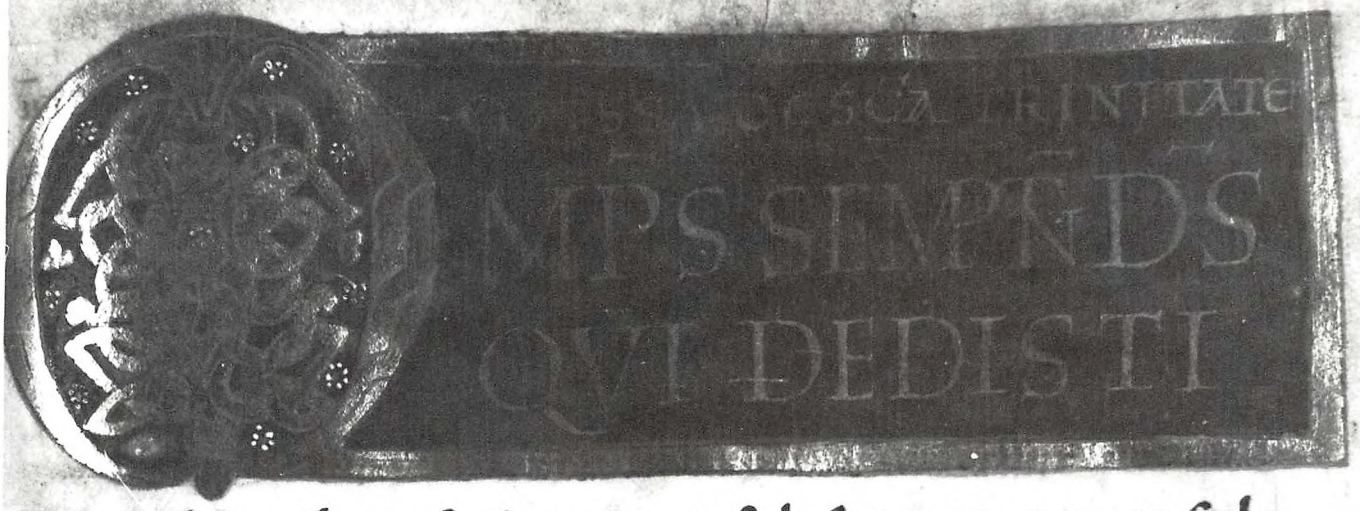
num peribent testimonium tantum prorsus ei ue
ctor an faciunt iniuriam sic iam alter dicunt esse intellegenda
nsicut mundus eacredidit quem creditarum esse laudaut ipse
on fecit ipse laudaut ipse promisit ipse con pleunt utrum enim non
est facere utre sunga caro & uiuat in aeternum an propter ea creden dum
ne ste deum esse facturum quia malum est atque indignum do sedde
nn potentiae ut quatuor & tanta facit incredibilia iam multa dicamus
olum quod omnipotens non potest habent prorsus ego dic

Ink 334 Martinsbibl. Augustinus, De civitate Dei 22, c. 25

fac qs nos eius ꝑpetua diuinitate muniri · cuius sumus car
nali commercio reparati · qui tecum · SUP OBL ·
rs qs dne ut hec munera quę dni nri ihu xpi archanę na
turitatis mysterio gerimus · purificatę mentis intellegen
tia consequamur · ꝑ eundem · PRAEF ·
ꝑ xpm dnm nrm · Cuius hodie circumcisionis diem · & na
turitatis octauum celebrantes · tua dne mirabilia venera
mur · Qua quę peperit & mat & uirgo ē · q natus ē · & infans
& ds ē · Merito cęli locuta fe · angeli gratulati · pastores lę
tati · magi mutati · reges turbati · paruuli gloriosa passione
coronati · Et ideo · AD C · ꝑpetuę nob redemptionis ceremo
rs qs dne utq de saluatoris nri recreata solemnitate ꝑcepimus
medicinā ꝑ · AL · sacrata · custodi opera misericordię tuę ·
mnp s sempr ds q in unigenito tuo nouā creaturā nos tibi · ee ·
& ab omnib; nos maculis uetustatis emunda · ut pauxiliū gra
tię tuę in illius inueniam forma · In quo tecū ē · nra substantia · q tecū ·

Mainz Priesterseem. Hs. 1

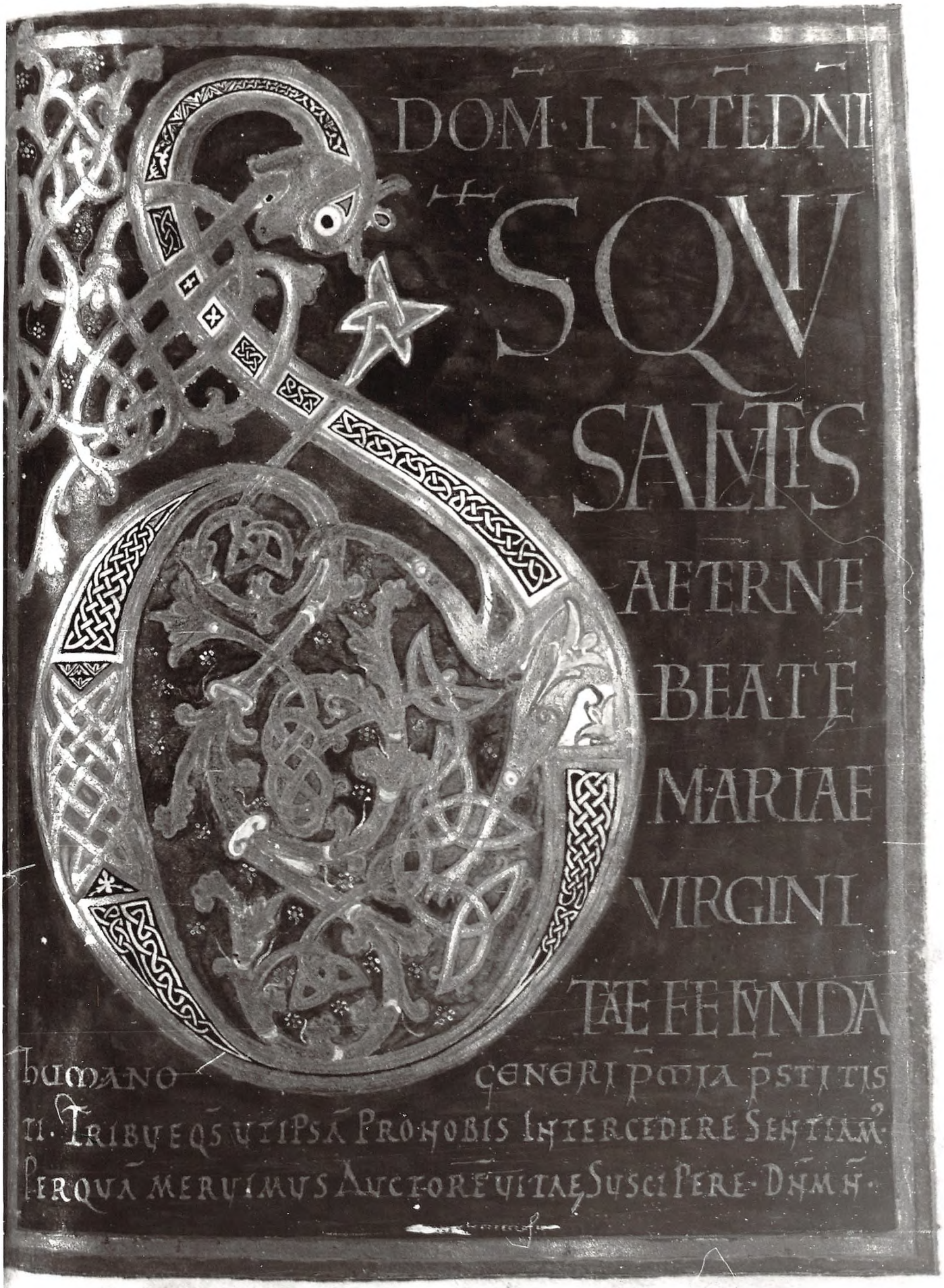

famulis tuis In confessione uere fidei æterne q̃ trinitatis glo
riam agnoscere & In potentie maiestatis adorare unitatem·
q̃s ut eiusdem fidei firmitate ab omnibus semp muniamur
aduersis· per dñm nr̃m· S· O B L·
S Ancti fica q̃s dñe d̃s nr̃ p unigeniti tui uirtutẽ huius oblationis·
hostiæ· & cooperante spũ sc̃o p̃ea nos met ipsos tibi perfice mu
nus æternum· p eundem dñm nr̃m· P F·
V Ere digñ d̃s· Qui cũ unigenito filio tuo & spũ sc̃o· unus es d̃s·
es dñs· Non In unius singularitate psone· sed In unius trinita
tis substantie· Quod enim de tua gl̃a reuelante te credimus·
hoc de filio tuo· hoc de spũ sc̃o· sine differentia discretionis
sentimus· Ut In confessione uere sempiterneq; d̃itatis·
& In psonis ꝓprietas· & In essentia unitas· & In maiestate
adorẽt æqualitas· Quam laudant angeli· A D C·
P Roficiat nobis ad salutẽ corporis & animæ dñe d̃s huius
sacramenti· p̃ceptio· & sempit̃na sc̃e trinitatis eiusdemq;

Mainz

Priesterseminar Hs. 1

fol. 192r

DOM·I·NTLDNI
SQV
SALTIS
AETERNE
BEATE
MARIAE
VIRGINI
TAE FELVNDA
humano ɢeneri ꝑoia ꝑstitis
ti. Tribue qs utipsa Pro nobis Intercedere Sentiam·
Per qua Meruimus Auctore uitae Susci Pere· Dnm ñ·

Mainz Priesterseminar Hs. 1

fol. 167r

idem refulsit dñs. sic nobis haec terrena substantia con
ferat quod diuinum est. ꝑeundem. PRAEFATIO.
VEre iustum est. aequum et salutare. Nos tibi semper
& ubique gratias agere. Dñe sce pater omnipotens
aeterne deus. Qui ut deh ostie generis humani maior
victoria duceretur. non solum per uirtute mar
tirii. sed de eo etiam per feminas triumphasti. Et ideo
cum angelis et archangelis. cum thronis & domina
tionibus. Cumque omni militia caelestis exercitus.
ymnum gloriae tuae canimus. sine fine dicentes.
Sc̄s Sc̄s Sc̄s dñs deus sabaoth. ALIA PRAEFATIO.
VEre iustum est aequum & salutare. Quia nostri sal
uatoris hodie luxuria processit. quae clara no
bis omnia. & intellectu manifestauit & uisu.
Et ideo cum angelis et archangelis. cum thronis. &
dominationibus. Cumque omni militia caelestis
exercitus. ymnum gloriae tuae canimus. sine
fine dicentes. AD COMPLENDUM.
Sanctifica dñe familiam tuam muneribus sacris.
eius quesumus interuentione nos refoue. cuius

semper

Mainz Priestersem. Hs. 1, fol. 12v

FINEM INANNIVERSARIA FESTIVITATE DEDICATIONIS ECCLESIAE.

OMnipotens dñs qui uos annua huius templi dedicatione dignatus est laetificare. ipse uos aeterna benedictione dignetur sanctificare. AMEN.

COncedatque uobis mente et corpore castificatus fieri proprium templum. & habitaculum spūs scī sempiternum. AMEN.

QUatenus tali habitatore gaudentes cespū sō feruentes. inter mundana discrimina semper caelestia desideretis. & ad haec quandoque possidenda peruenire possitis. AMEN.

QUodipse prestare dignetur. cuius regnum et imperium sine fine permanet in saecula sēcorum. AM

BEnedictio dī patris. et filii. et spūs scī.

BENEDICTIO SUP REGEM DICENDA.

OMnipotens dñs. qui te populi sui uoluit esse rectorem. ipse te caelesti benedictione sanctificans. aeterni regni faciat esse consortem. AMEN.

Mainz Priestersem. 1

fructu bonorū operum adregna caelestia introducat. Ut parando incordibus nrīs uiam dño. fructusque dignos poenitentiae faciendo. ppraedicationē iohannis. obtemperemus monitis nri saluatoris. Sicque pueniamus pfilium sterilis. ad filium uirginis. Per iohannem hominē magnū. ad eundem dnm nrm hominem dm. Qui sicut uenit adnos redimendum occultus. ita iustificet cū adiudicandū uenerit manifestus. pquem maiestpxpm dnm nrm. CONTEST IN VIGILIA DNI

Cuius hodie faciem inconfessione praeuenimus. & uoce suppliciexoramus. ut sup uenturae nostis officiis nos ita puigiles reddat. ut sinceris mentibus eius pcapere mereamur natale uenturum; Inquo inuisibilis exsubstantia tua. uisibilis pcarnem apparuit innostra. Teumque unus nontempore genitus. aut natura Inferior. adnos uenit extempore natus. pquē. INNT SCI

pxpm dnm nrm. Beatistephani leuitae STEPHANI simul & martiris natalicia recolentes. qui fidei. qui sacraemilitiae. qui dispensationis & castitatis egregiae. qui praedicationis mirabilisq. constantiae. qui confessionis ac patientiae nobis exempla ueneranda proposuit. Et ideo natiuitatem filii tui merito praecoteris passionis suae festiuitate prosequitur. cuius gloriae sempiternae primus martir occurrit. Et ideo.

aeternedis. Beati apli tui INNT SCI IOHANNIS & euangelistae iohannis ueneranda natalicia recensentes. qui dni nri ihu xpi filii tui uocatione susceptā terrenum respuit

Mainz Priesterseem. Hs. 1

uoluerit · tua dextera hoc euacuare dignetur · ℘ unigenitum
dñm nrm̃ ihm̃ xp̃m filium tuum qui tecũ uiuit & regnat ·
ds in unitate sps sci · ꝑ omia secula seculorum · amen ·

xkt decẽ NATL · SCI MAURICII CŨ SOCIIS SUIS

Annue qs omps ds ut nos scorum tuorum mauricii · exsuperii ·
candidi · uictoris · innocentii · & uitalis · cũ socis eorum leti
ficet festiua sollemnitas · ut quorum suffragiis nitimur ·
natalicius · gloriemur · ℘ SUPER OBLATA

Respice dñe munera quæ in passione scorum mauricii ·
exsuperii · candidi · uictoris · innocentii · & uitalis · cum
socis eorum commemoratione deferimus · & presta
ut quorum honore sunt grata eorum nobis fiant inter
cessione perpetua · ℘

Deaequum & salutare · Nos tibi semper gratias age
re & laudes decantare · dñe sce pater omps æterne ds ·
per xp̃m dñm nrm̃ · Quo cognoscimus quantum apud
te sit pręclara uita scorum · quorum nos etiam mors
pretiosa lętificat & tuetur · Qua propter martyrum
tuorum · mauricii · exsuperii · & candidi · uictoris ·

Mo-Z. Praestrescuna.ar Hs. 1

fol. 165r

Mass

CONCEDE QS OMNIPO
TENS DS·
UT NOS UNIGENITI TUI NOVA PERCAR
NEMO NATIVITAS LIBERET QUOS
SUB PECCATI IUGO VETUSTA SERVI
TUS TENET· PER EUNDEM· SECR·
OBLATA DNE MUNERA NOVA UNI
GENITI TUI NATIVITATE SCIFICA·

Priesterseminar 1

Mainz
Priesterseminar Hs 1
fol. 13v

Natus Priestersum. 1

Mainz StadtB. II 2, f. 36r

28
Matth 6

neq: nubent neq: nubentur · sed sunt sicut an
geli dī in cēlo · De resurrectione autē mortuoru
non legistis quod dictum est a dō dicente uobis:
Ego sū dūs abraha: & dūs isaac: & dūs iacob · Non ē
dūs mortuoru sed uiuentiū; & audientes turbe
mirabantur in doctrina eius ·

Pharisei autē audientes quod silentiū imposuis
set sadducęis conuenerūt in unū · & interrogauit
eū unus ex eis legis doctor · temptans eū · Magis
ter · quod ē mandatū magnū in lege · Ait illi
ihs · Diliges dnm dm tuū ex toto corde tuo · &
in tota anima tua · & in tota mente tua · Hoc ē
maximū & primū mandatū · Secundū autē si
mile huic · Diliges proximū tuū sicut ipsū · In
his duob: mandatis · uniuersa lex pendet & pro
phete · Congregatis autē pharisęis · interro
gauit eos ihs dicens · Quid uobis uidetur de xpo
cuius filius est · Dicunt ei · dauid · Ait illis · Quo
modo ergo dauid in spū · uocat eū dnm dicens ·
Dixit dns dno meo sede a dextris meis · donec po
nā inimicos tuos scabellū pedū tuoru ·

Si ergo dauid uocat eū dnm · quomodo filius eius est ·
& non potuit respondere ei uerbū · neq: ausus fu
it ex illa die quisquā eū amplius interrogare ·

Tunc ihs locutus est ad turbas & ad discipulos suos di
cens · Super cathedrā moysi sederunt scribe & phari
sei · Omnia ergo quecūq: dixerint uobis · seruate &
facite · Secundū opera uero eorū · nolite facere · Di

Mainz StadtB. I 2. f. 114ra

dixerit uobis facite · Erant autem ibi lapidee
hydriae sex positae secundum purificationem iudeorum
capientes singulae metretas binas uel ternas ;
Dicit eis ihs · Implete hydrias aqua · Et im
pleuerunt eas · usque adsummum · Et dicit eis
ihs · Haurite nunc · & ferte archi triclino · Et
tulerunt · Ut autem gustauit archi triclinus
aquam uinum factum · & non sciebat unde est ·
ministri autem sciebant qui hauserant aquam ·
Uocat sponsum archi triclinus · & dicit ei · Omnis
homo · primum bonum uinum ponit · Et cum
inebriati fuerint · tunc id quod deterius est ·
Tu autem · seruasti bonum uinum usque adhuc ·
Hoc fecit initium signorum ihs in chana gali
leae · & manifestauit gloriam suam · Et cre
diderunt in eum discipuli eius ·
Post hoc descendit capharnaum · ipse & mater
eius & fratres eius & discipuli eius · & ibi manse
runt non multos diebus ·
Et prope erat pascha iudeorum · & ascendit ihs
hierosolymam ·
Et inuenit in templo uendentes boues & oues
& columbas & nummularios sedentes · Et cum
fecisset quasi flagellum de funiculis · omnes
eiecit de templo · Oues quoque & boues · &
nummulariorum effudit · et · & mensas sub
uertit · Et his qui columbas uendebant dixit ·
Auferte istas hinc · Nolite facere domum patris

78

preabus male dicte uel ap̃ sumptoribus impetuose mendata puersius uel alibrariis dormitantibus aut addita sunt. Aut mutata corrigimus, neq: uero ego deuteri disputo testamento quod a septuaginta senioribus in greca lingua uersum certo gradu ad nos usq: puenit. Honquero quid aquila? quid symmachus sapiant. quare theodotionem inter nouos & ueteres medius incedat. sicut illa uera inter ficta quam a pti p̃bauerunt, de nouo nunc loquor testamento. q̃ greci ee non dubiu e. excepto apto matheo. qui prim in iudea euangeliu xp̃i hebraica luce in se dedit. hoc certe cum in nr̃o sermone discordat. & diuersos riuolorum tramites ducit uno de fonte querendus e, primitto eos codices. quos aluciano & esychio nuncupatos paucorum hominum asserit p̃ uersa contentio. Quibus utiq: nec inuenerim in scriptura. posse septuaginta interp̃es emendare quid licuit. nec in nouo p̃ fuit emendasse. cum multarum gentium linguis scripturarum ante translata doceat falsa ee que addita sunt, & grecum hoc p̃sens ps̃ fatuncula pollicetur. quattuor tantum euangelia quorum ordo iste e. Matheus. Marcus. Lucas. Iohannes. Codicum grecorum emendata collatione. sed ueterum quę ne mutaum electionem latine consuetudine discreparet. Ita calamo imperauimus ut hi tantum quę sensum uidebantur mutare correctis. Reliqua manere patere mur ut fuerant. Canones quoq: quos eusebius cesariensis ep̃s alexandrinum secutus amnium in decem numeros ordinauit. sic in greco habentur exp̃ssimus quod si quis decunos isnosse uoluerit eque in euangeliis sue cadem tuicina tisola sint eorum dis tanti =

Mainz Stadtbibl. II 2, f. 2r

$f \equiv 2 \pmod{2^r}$

marg

Quidenim sibi fidam illorum dixerit paralitico; Confi
de fili remittuntur tibi peccata tua. Et ecce qui
dam de scribis dixerunt intra se; Hic blasphemat;
Et cum uidisset ihs cogitationes eorum dixit; Ut quid
cogitatis mala in cordibus uestris. Quid est facilius dicere
dimittuntur tibi peccata aut dicere surge & am
bula. Ut sciatis autem quia filius hominis habet po
testatem in terra dimittendi peccata; Tunc ait paralitico
co. Surge tolle grabatum tuum & ambula. Et sur
gens abiit in domum suam. Uidentes autem turbae
timuerunt; & glorificauerunt dm qui dederit po
testatem talem hominibus. Et cum transisset in
de ihs uidit hominem sedentem in theloneo matheum
nomine & ait illi Sequere me. Et surgens secutus
est eum.

Et factum est discumbente eo in domo ecce multi pu
blicani & peccatores uenientes discumbebant cum
ihu & discipulis eius. Et uidentes pharisei dicebant
discipulis eius Quare magister uester cum publicanis
& peccatoribus manducat. At ihs audiens ait Non
est opus sanis medicus sed male habentibus. Eunte
autem discite quid est. Misericordiam uolo & non
sacrificium; Non enim ueni uocare iustos sed pec
catores.

Tunc accesserunt discipuli iohannis ad eum dicentes;
Quare nos & pharisei ieunamus frequenter discipli
autem tui non ieunant. Et ait illis ihs. Numquid
possunt filii sponsi lugere quam diu cum illis est

Mainz Stadtbibl. II 2, fol. 18r

b II 2
fol. 18r

ei· & dicant plebi sum̃ surrexit a mortuis· & erit
nouissimus error pe or prior· Ait illis pilatus· Habetis cus
todiam· ite custodite sicut scitis· Illi autem abeuntes·
munierunt sepulchrum· Signantes lapidem cum custodi
bus· Vespere autem sabbati· que lucescit in prima
sabbati· uenit maria· & altera maria uidere sepul
chrum· Et ecce terre motus factus est magnus· Angelus
enim dni descendit de celo· & accedens reuoluit lapi
dem & sedebat sup eum· Erat autem aspectus eius sicut
fulgur· & uestimenta eius sicut nix·
Pre timore autem exterriti sunt custodes & facti sunt
uelut mortui· Respondens autem angelus dni· dixit
mulieribus· Nolite timere uos· Scio enim quod ihm q̃
crucifixus est quritis· Non est hic surrexit enim sicut dixit
Uenite & uidete locum ubi positus erat dns· & cito
euntes dicite discipulis eius· quia surrexit· & ecce
cedit in galilea· ibi eum uidebitis· ecce dixi uobis·
Et exeuntes cito de monumento· cum timore & gaudio
magno· cucurrerunt nuntiare discipulis eius·
Et ecce ihs· occurrit illis dicens· Aue· Illi autem acces
serunt & tenuerunt pedes eius· & adorauerunt eum·
Tunc ait illis· Nolite timere· Ite nunciate fribus· ma
ut eant in galilea· ibi me uidebunt· Quidam autem
cum essent· ecce quidam de custodibus· uenerunt in ciuitate·
& nunciauerunt principibus sacerdotum· omnia que
facta fuerant· & congregati cum senioribus· consilio
accepto pecuniam copiosam dederunt militibus dicentes
Dicite quia discipuli eius nocte uenerunt· & furati

Diese Kopie darf nur zum privaten Gebrauch

Mainz Stadtbibl. II 2 fol. 45r 46r?

b II 2
fol. 45r

ut uidit dixit; homo remittuntur tibi peccata tua; &
coeperunt cogitare scribe & pharisei dicentes, quis est
hic qui loquitur blasphemias? quis potest dimittere
peccata nisi solus ds. Ut cognouit autem ihs cogitatio
nes eorum respondens dixit ad illos, quid cogitatis in
cordibus uestris? quid est facilius dicere dimittuntur
tibi peccata: an dicere surge & ambula? ut autem scia
tis quia filius hominis potestatem habet in terra dimit
tere peccata: dit paralitico; tibi dico surge: tolle lec
tum tuum & uade in domum tuam. & confestim surgens
coram illis: tulit in quo iacebat: & abiit in domum suam
magnificans dm. & stupor adprehendit omnes & mag
nificabant dm; & repleti sunt timore dicentes: quia
uidimus mirabilia hodie.

Et post hec exit & uidit publicanum nomine leui sedem
tem ad theloneum & ait illi, sequere me, & relicus omnib;
surgens secutus est eum.

Et fecit ei conuiuium magnum leui in domo sua: & erat
turba multa publicanorum & aliorum qui cum illis erant
discumbentes & murmurabant pharisei & scribe eorum
dicentes ad discipulos eius, quare cum publicanis & pec
catoribus manducatis & bibitis?

Et respondens ihs dixit ad illos, non egent qui sani sunt
medico: sed qui male habent; nouem uocare iustos
sed peccatores in penitentiam. At illi dixerunt ad eum;
quare discipuli iohannis ieiunant frequenter & ob
secrationes faciunt similiter & pharisei tui autem
edunt & bibunt? quibus ipse ait, numquid potest

Mainz Stadtbibl. II 2, fol. 82r

fo II 2
fol. 82r

angelum ; Unde hoc sciam : ego
enim sum senex : & uxor mea processit
in diebus suis ; Et respondens ange
lus dixit ei : Ego sum gabriel : qui
adsto ante dñm : & missus sum loqui ad te
et haec tibi euangelizare ; Et ecce
eris tacens : et non poteris loqui usque
in diem quo haec fiant ; Pro eo quod nō
credidisti uerbis meis : quae implebun
tur in tempore suo ; Et erat plebs
exspectans zachariam : & mirabantur
quod tardaret ipse in templo ; Egressus
autem : non poterat loqui ad illos ; Et
cognouerunt : quod uisionem uidisset
in templo ; Et ipse erat innuens illis :
& permansit mutus ; Et factum est
ut impleti sunt dies officii eius : abiit
in domum suam ; Post hos autem dies
concepit helisabeth uxor eius : et
occultabat se mensibus quinq; dicens ;
quia sic fecit mihi dns : in diebus quibus
respexit auferre obprobrium meum
inter homines ; In mense autem sexto

Obaltitudine hesitans promissorū signū quo crederet ualuit inquirit.

Vult intelligi quasi homo talia promittere impune signū flagitare uiderit. at ille angelus promittat. nō dubitari nō debuit.

Nā ponit hic ter̄ plurarū officiū mansionē. mō pone uicissitudinē nō solū actū populi uxorū. sed ab ipso domorū suarū abstinuerunt ingressu.

Licet deambulare sibi uideatur obprobrio gaudebat. departuram anilis uerecundiae arcuans.

Boamarū inuoluere. cuius uicesimo die dns nr̄. s. conceptus. credit. et passus. sibi deus ut nō nulli arbitrantur fieri credam. equi noctū uigilat bene cauet. gallum gallinaceū nem hominū uigilantē in hunc mundum.

& Nec signū petere. uerecundo loquendo locutus erubescens tacendo dicitur.

ipse dies quo uisionem uidit. ultimus erat officii sui.

a post dies illos concepit officium zacharie coniugis eius.

Id martio xxx. mo. die.

Mainz Stadtbibl. Cod. II 3

fr. 106v - 107r

Mainz Stadtbibl. II 75, fol. 29r

uocē meā · ⁊ clamor ms in
⁊ causa innocētie q̄ hñ ad-
-dñm intrat.
⁊ que ms habeo · ñ cora oib; ⁊ asim.
conspectu eius introuit

inaures eius.

⁊ vñ ⁊ ppter

C ōmota est et contremuit
⁊ spes supbox isto.
terra · ⁊ fundamta montiū

⁊ ista spes mūdi ñ

conturbata sunt et cōmota
hec firmamta tcontib; hoiū ⁊ dr.
— sintonuit eis rex dī.
sunt · qm iratus est eis.
⁊ ⁊. ⁊ ludens la depcatio. cū nouisset.

Ascendit fumus ⁊ iudicii ⁊ iusti. in ira eius.
⁊ qd minet dr.
⁊ carnis ⁊ pñtiat denotatu ei.

et ignis a facie eius exarsit.
⁊ exacti ab igne dī rursꝰ recuper. ⁊. i. uenīte dño.
carbones succensi sunt a deo
⁊ humiliati iustū ⁊ deserēdo ⁊ ab hoīe infirmitate
Et inclinauit celos · et de
⁊ acti malitia ⁊ ira scabellū ·
scendit · et caligo sub pedib;
· pedū ei ·.
eius

Et ascendit sup cherubin et
⁊ exaltate ⁊ simplo tradite sēie q̄ de carnis ad
dñm tiēpo ⁊ uenit. ⁊ gaudiate. uolauit · ⁊ dilar
uolauit uolauit suppen
torib; suis se ī ⁊ ihēsibile ostēdē. ne cū ⁊ ihēsi magi-
⁊ ihēsibilitas ei supat intuent. aiam (nīs) q̄ne ⁊ ihēsibile
nas uentorum.

⁊ tenebras. obscuritatē sacramentoꝝ ⁊ ī his tenebr ū ⁊ fidē abulauit ⁊ ñ ⁊ spem.

Et posuit tenebras latibulū
⁊ occultū spes ī corde abscōditū ū-latet ⁊ descēdit eos.

⁊ ⁊ barbam. q cum passa sit ⁊ exalta-
ta volauit geminatū nimiā celeritā-
tē sign · q̄ ⁊ ptoū mūdū cucurrit. tene-
bras ī carnatōis mistriū. q nob ⁊ sū
dū · ⁊ obscurū latibulū. secretū mani-
festatus fuit. q tē apīt. qñ uidebim eū
facie ad f. S; eadē ei ē ī ccū. v. ei ⁊ -
xama.

⁊ fūdamta. ⁊ sūptuōes supbox. i. diuīte
⁊ hmōi. q̄b; ī. nrtebāt spes u mūdi
abiit quā dr odit.

⁊ ta clamicato ⁊ cōmoti s. ⁊ tre
muer peccōres.

⁊ abeo ignē. s. q̄m
hoīs facta ī inclina-
uit celestia misso
filio.

⁊ celos. i. ꝑdicatores. inclinauit ad ⁊ ꝑpla
tua administriū. ⁊. ad sēdas molesti-
as descēdit ipse pass inris. ⁊ iquorēdi ī
nostrū. Caligo. tenebrosi. q̄ ⁊ ꝑsecūtiū
sub ei potestate s. t. q̄ sīplicat credit.
subiacī eis. fac aū q̄sdā plenā scīa. ⁊ q̄b.
sīmus. quoꝝ celeritatē ītellect ñ
scīa. Tenebrosis aū latent utat. ⁊ ga
fa. Ipse ū ñ. c. s. sui cognoscat.

⁊ uētoꝝ. uētos q̄b; nichī ē celeri supat
fama ei. ⁊ dū moye nat magis per
stellā ē nūtiat.

Ms II 75

fol. 29r

Tio iustus g̃ cedo. T q̃ b̃ iustū:

d aillus secundum opera eoꝝ. T q̃ mala affectātes bona uenire n̄ p̃sue. T mala fecer̄ mala aduenier̄ q̃ - T p̃dice: ñ optare: t opa: t q̃ intēder̄ ñ sc̄m q̃ ñ̄ p̃cuent.

et secundum nequitiam ad
- seductor. 7 ñ dr̄.

inuentionum ipsorum.
T sn̄ãb. studiosi q̃ ceper̄ euadere ñ esse pilos ꝛc -
T si alius g̃ sit. q̃ fecer̄ t opa dacis.

S ecundum opera manuum
- cuiscē. g̃ int̄ opa eor̄ sut̄ pessima.
T sic fallacā q̃ sitate reddebat̄. sal -

eorum tribue illis redde
- lana eoꝝ eos fallat. T h̄ ē retributio. ut quē mala
T q̃ mala g̃ bonis. uolo aī̄ hoiem tepta uer̄ -

retributionem eorum ipsis
- ñ cognoscent dn̄m. q̃ ostilo incarnatū put̄ mist.

Q uoniam non intellexerunt T Et si decent opa. l; sufficē dīpnatiōi. q̃ ñ intellexer̄ plogē 7 pphas. g̃ inuisi bilit. dr̄ opat̄ pme. nec 7 uisibilia.

opera domini et in opera

T destrue nich̄ in nocat̄. nec p̃cte mee. T io. T nec ipsis uisibilib;

manuum eius destrues illos.
opib: mortq t. g̃ postea t usq; adoctos eor̄. p q̃ ad inuisibilia ducēt
T ñ ū in meli' edificas. t exercitib ñ adhorū. T eos p ū solebas.

et non edificabis eos

T Benedict ñ ex dr̄ fidēta ora. quia audiū in bñdic t sit.
T exaudi in - teriur̄. g̃ al g̃. subdr̄ desiluit cruciatū.

B enedictus dominus quoniã

exaudiuit uocem depre

cationis meæ
T ita. T ita patet

d ominus adiutor meus et
T in mor̄ resurgēs

protector meus in ipso

speruit cor meum

et adiutus sum

Mainz Stadtbibl. II 75, fol. 47r

ms II 75
fol. 47r

Mainz Stadtbibl. II 75, fol. 2r

tam pfē miseriam tuam ac tribulacionem tuam angustiamq; diuersarum temptacionum poteris explicare quā in hūs psalmis et ceteris similibus

Si uis omīpotentē deum laudare et ipsius maiestatem omniūq; bñficiorū suor qui bus humano generi ab initio mundi in ueteri testamēto p̄ patriarchas et pphetas in nouo quoq; per incarnacōm sempiterni filii sui miserus est gracias agere decanta illos psalmos quor tytulus est Alleluia et quor initiū est Confitemini dño quō bon quō in sēcm m.e. Dicat nunc israel &c. aut laudate dñm de celis uel laudate dñm in scīs eius. aut Benedic aīa dño et oīa mea aut tauū omīpotenti deo dulce offeres si hūs psalmis continue illū laudes ac magnifices

Si diuersis tribulacionib⁹ sis afflictus et uel humanis uel spūalib⁹ temptacionib⁹ undiq; adtrictus et tibi uidear tibi adeo derelictū esse qui plerūq; sanctos adtemptari derelinquit probandos et putes tibi uidear temptacōnē maiorem esse quam tolerare possis in tua mente decanta hos psalmos. Deus deus me⁹ respice in me. Exaudi deus oronem meam cū deprecor. Saluū me fac me deus et clemens deus te statim adiuuat et temptacionem quam patiris sustinere potes.

Si presens uita fastidiosa tibi sit et tuum animū delectet supnam patriam contempla ri et omīpotentē deum ardenti desiderio intueri in tenta mente hos psalmos decanta. Quem ad modū desiderat. Deus deus mⁿs ade te deluc. Quam dilecta tabernacula tua. Si te in tribulacionib⁹ adeo derelictum intelligas compuncto corde canta hos psalmos Usquequo dñe. Deus auribus Miserere mei deus quō conculcauit me dñe spernauit te deus statim letificat in oīmbus angustiis tuis.

Si est acceptam autem quietem ac pspitatis tempore hos psalmos in laudem dei decanta. Benedicam dñm in oīm tempore. Benedic aīa mea dño et oīa. Exaltabo te deus rex. Et in oīm tempe siue pspitatis siue aduersitatis spūmū trium puerorum decanta. Nullus namq; mortaliū uirtutem huius ymni explicare potest. in quo oīs creatura ad laudandum creatorem inuocatur.

Si uolueris in timē mē tem exercere in diuinis laudibus ac preceptis et mandatis celestibus. psalmū Beati im maculati in uia decanta. Et licet adobtinū uite tue huius psalmi uirtutem contempleris ac scruteris. nūquam illum perfēcte ut puto intelligere poteris. in quo nullus uersus est in quo

ȳ ciuitas sī mōtē. lucēna sī cādelabrū. v̄ n̄ luter ecclā x. ȳ uītal x.

ȳ alui īpōr oculos meo alacmis.

de morte. ⁊ pedes meos de

ȳ ñ alieni. q̄lōge -

lapsu. ut placcam cora dō

- ascis. q̄ ñ hnt lumī um uidēt.

ȳ iluymiñ. q̄ ḡtis dn̄ amat. q̄ nec dt.

inlumine uiuentiū ſ tuedis.

t ne cognōp̄ ⁊ mutata. ȳ q̄ ut arcuc ñ eripiē. ñ putat dī filiū.

pdat dd titulu iscriptōe. cū fugēt

ȳ cognitōe. ⁊ isepulē. ȳ carne tect ne discarēt siu cogruiss. nḡ. d. g. c.

a facie saul ispelunca. l vi.

ȳ hi xp̄c pat diē cenīv. do -

ces orare.

MISERERE

ȳ repetitio. pclim =

mei dī miserere

= ofted. ȳ causa q̄r debeat ob -

mei. qm̄ in te con

= tinere.

fidit anima meam

ȳ hi ȳ imbs fugiē.

ȳ q̄m p̄sit libam munimine matne pietatis. l y. amy.

Et in umbra alarū tuarū

ȳ q̄ ifme cōplebit.

sperabo. donec transeat in

ȳ sperabo ñ otis.

quitas Clamabo ad deū

ȳ q̄. ȳ si ipō q̄si clamātes =

= quom ñ audit. ȳ exaudit. q̄ bñ aīsēt. q̄ -

altissimū dm. qui bene fecit

- ⁊ clamātē audit. ȳ ita bñ

michi Misit de celo et li

ȳ suscitauit. ȳ adiuuo uq;

berauit me. dedit in ob

ȳ q̄ mortuo ī sultauer.

probrium conculcantes me

ȳ qd aū misit. ȳ q̄ nob operat. ȳ q retribuit.

ȳ ii. ȳ iq.

Misit dō mīam suā et uenta

ȳ cece tpē suscitauit se.

tem suā. ⁊ eripuit animam

ȳ alibi. ȳ ps. ne tu pilate. t tu q̄cq; cor rūpas dō. negādo regē. q̄ tect cau ne fug. accnitōe iudeorū.

ȳ x. f q̄ hō orat depassioē. tta hum mit ut un defidelib. clamare putet. ȳ ȳ pha īpsona dn̄i. q̄ ineo dn̄s. quasi īmī mala exclamat. et pdicē liatiōnē.

ȳ ps depassioē x. ȳ resurrōe. t but.

ȳ diapsl. lā declarat. qd misit. ȳ deq̄b; eripuit.

ȳ cōīa. q̄ nob mortuus. ē. ut ure. ut predicē. surrexē ad iustificā - dos nos;

ȳ null' titul' ī scpt' - dō. q̄ uel y saul cor rūpe. s. x. q̄ de dō. scpt' - q̄ ppls iu dorū cornūpe uo luit. h q̄ p̄ spm sem scpt' cauit ne corrūpas. aut pilat. q̄ scpsit.

= alibi scat. ñ sol' dō.

educē. tbula ȳ sic du -

lem - ȳ tps ȳ tpiāq; indul -

ō ñ tm. ure. ubi. q̄cq de e filio dī. h dep - dno. i. i cauſac dabo ſ pdicati - ngtam alutē. t bduo rectū manȳ.

Mainz Stadtbibl. II 75, fol. 93r

Yo II 75

fol. 93r

¶ Hunc ps. debent gbreuiat de passione & resurrectione xpi. facit eo maxime pagano. quia iam nullatenus se putant adhumilia piscis descendere. ¶ Reponit duas partes oppositas.

seruo in breui tua cius.

beati omnes qui confidunt in eo. p. d. cum fugeret a facie ab

DNE quid multiplicati sunt

qui tribulant me mul

tiplicantur aduersum me. Multi dicunt ani

me mee. non est salus illi in

deo ei. Tu autem dne su

sceptor meus es. gloria

mea. & exaltans caput me

um. Voce mea ad dnm

clamaui. & exaudiuit

me de monte sco suo.

¶ Ego dormiui & soporatus

sum. & resurrexi. quia dns

¶ Ps de passione & resurrectione xpi. filiis iudaicis fugientibus. cum illo discedentibus. cum eius mortem optantibus. Vt postea mutata sententia dei deserentibus. eos eet diabolo. Que desertio. fuga pp. ce lentiam dei. Vnigenitum sacrificat. cui. cum appetebant. ut & filio unigenito. Vii pax pacis dicit. Iudas & ut ablalon suspensus. interiit. Uoces xpi. qui admirant. cum ad saluandum uenit.

Dne quid multi.

¶ Aug. Vt loquitur eccla & capud eius in psalmis. pscutionum. per totum orbem extenta. Multitudinem xpianorum euanguere cupientes. Non est salus. ab eo. non speret de ecclam. Licet pullulare me. Susceptor. quia in eo suscepta. & cui eo exultata. capitis sui. qui post ascendit in celum de monte. i. xo. audit oro eccle. & de ultima die dormitionis. Litto. exurge amortuus & illuminabit te xps. Multi gentes que nomen xpianum conantur extinguere. Exurge o capud xpi. in cui resurrectione salus est. Quem tu percussisti. Ia regnante eccla inimici eius ad eo percussi sunt. & uba maledicta. & precepit in uirtute fuit. & credite omnes. q. deus est salus. & dne benedictio tua sit sup populum tuum.

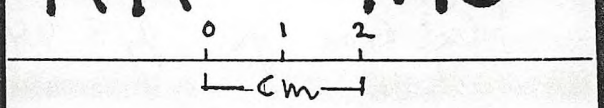
¶ Hoc dicit unusquisque. qa unusquisque & capit diuersas. impugnationes. dicunt non est salus. occasiones eorum. subrepit desperatio sanctorum. quasi uitiis insultantibus. aiet. & diabolo. & angelis eius. per suggestiones. suscepto. in xo. Cui xpo. & mihi. que seruat legi dei. Passionis omnes ad. Recte impredestinatione dicit diabolo. & angelis eius. Sup populum tuum. hoc est unumquemque nrm. De a morte sponte suscepi. dormiui. i. passione sine pnisi. & somnus. i. mors sub secura est. ut a dormitione transiit ad somnos.

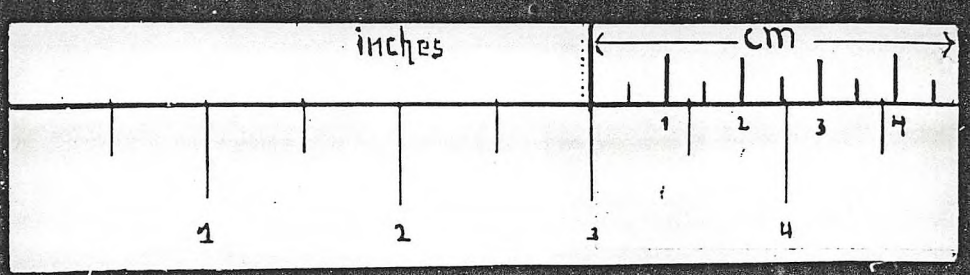
¶ Ego dormiui. & soporatus sum. & resurrexi. ¶ Ego cui ponite qui seruunt illi. & non dormite in uille.

Mainz Stadtbibl. I 443, fol. 2r

Ms I 443
fol. 2r

RR 1:10

Magdalena Jäger Ms I 443

¶ Et ¶ q̄ simpliciter dm habe mmoriam. d. ille. dō. m. r. s.

¶ hoc octā latina sequuntur. q̄ sic ē locō t affectuum bonoꝝ ⁊ malorū.

minfernū oīs gēs que
¶ obliuiscunt dm. Q̄m
- cū mali florent. m fine mundi ñ cessabit pauper.
ñ in finē obliuio erit
paupis. patientia pau
¶ cū ñ pibit
pū ñ pibit in finem.
¶ pcēs suum. ¶ iudicū. ¶ Ex. os.
Exurge dñe ñ ē fortet
¶ pur' ndō ¶ fr. ñ. ¶ p. eū. ¶ mocultoq; punalīandō.
homo. iudicent gen
tes in ē spectu tuo. Con
¶ q̄ te ⁊ mā legē nal uer. ¶ pne mmoriā eoꝝ. ¶ aīa pm
stitue dñe legislatorē
¶ q̄ nobr̄ē filii hoīs. i. nouū sū uerr̄.
sup eos. sciant gentes

¶ mui. ¶ mia.
q̄m homines sunt. Ut
quid dñe recessisti lon
ge: despicis in opportu
nitatib; in tribulatiōe.
Dum superbit impius in
¶ incendi t punient. ¶ impi
cendūt paup: cōphen
dunt in cōsiliis q̄b; co

¶ Patientia. ppt̄ hoc p̄cipue mentor erat dō.
¶ Quis in op̄ē ad ferendo malo. q̄ā sequn. donec finalit̄ sequentur.

¶ Loquen̄ de fine ⁊cli. p̄spē aduersū anime. 2.
un quasi tēt exclamat. Exurge.

¶ Cruciati sciant. q̄ boēs. i. stulti fuerunt.

¶ Quasi subito intellexit. i. q̄si ut docet. q̄si erat. solū opor tune despic. ⁊ sinit tribulari h̄ cōsilio. ut medit̄ desiderio aduent̄ un.
¶ Formar. ligna emendat. aut purgat.

¶ Male cogitatiōes. sc̄ eis un cula.

¶ Illr̄ q̄d dixi. Q̄ullu loco tota sacē ut dō spuāt. subdō q̄si uocē gentiū. ⁊ gentiū de dilatiōe uindicte. Mala illi q̄rit. p̄ctat. q̄ nimietate pmoꝝ. dic dō cur recessisti. dū tardat subue nire. querit ut simplices. scōs doceat. Loce cur despic. ut uideat̄ gentib; dū differt. i. mo dico tpr̄. ⁊ oportune ita dū superbit

¶ Cū ut ea q̄ uidentia dī de malo opat̄ cogitatōe. peccatorum. bonū studio magno boē spei ac cendunt̄ ad recte uiuendū. sic ⁊ pbet. Et ait ⁊ q̄ dem uindicto uindicat.

Mainz Stadtbibl. I 443, fol. 10r

$\frac{\text{I}}{\text{I}}$ 443 fol. 10r

re afferte dño glã nõi
cus. adorate dñm in ma
trio scõ ei. Vox dñi sup
aquas ds maiestatis in
tonuit dñs sup aquas
multas. Vox dñi in
ur ute. uox dñi in ma
gnificentia. Vox dñi
confrngentis cedros.
confriget dñs cedros li
bani. Et cõminuet eos
tãquã uitulũ libani.
dilectus quẽ admodũ
filius unicornũ. Vox
dñi intercidentis flãmã
ignis. uox dñi cõcuten
tis deserum. et commo

Vor. d. pdicatoꝛis in mꝰ mꝰ tritur. q. ẽ spm. t. dat
mdũ. et gnib; sic. ab humo ascendũt ysaias. humo
descendũt. nec intonare desinunt donec dat. et in
tem. i. pcauẽ gnatoꝛi cõpatiẽ dei. a. cultꝰ ẽ
dm. q. ecclesie pquã dm offendẽ timent. ad-
dit. et magnificentiã. i. sciemã. q. magꝰ facꝰ
ur qui ẽ meritu dñi. scitur quõ scagat impsem.
dñs. et frnget cedros. i. altos degentib; cedros
libani. altos de mdũ qui ultimi. mũt. ita frang-
get. et humiliab; ut. et qlib. adulatoꝛ. refugiũ pau-
q. ẽ dab spm fortitudinis. ut sint fortes in hoc
q. scitur. cedrus q. altissima arbor. in succisa
tritura ẽ. i. sua radice manens. in pfectus fructꝰ.
sic superbia q. peccatũ nob nat. in humano pascuali.
mulu. ad sacrificia nutrebant. ut mulꝰ q. liba-
nus. i. ut immolent. p. x. dilectꝰ. x. iudeoꝝ. qui in
una lege superbiũt. filꝰ. s. rbã communiter. t. dimit
si illi communiter. et dilectꝰ communiter. s. q. iudeoꝝ
filꝰ altꝰ cũ dñs sit nũ dicẽ. in medietatẽ. f. i. ignis ẽ
fortes peccti. flãma q. ẽ. ex. ẽ. consul. acꝰ. et flue-
uido. s. dñs. mittit p. daud spũ ẽ sibi. h. ẽ fortib;
cuẽ. ne si onosi erũpat flãma. abigne. de tri
gentẽ. de sti. c. i. a sõlagẽ. mdi qui nũ bnt scin leg
i. spũalẽ mallearum. hos dñs cõuit. ut agnolasti
le nã. ut fructificet. i. dat mallearũ. ut scpras
et synagogẽ. i. sup ionẽ sensũ pcepiat. q. fr in mte
bnfiacam cõiugi. mallearũ scpturaꝝ. prudẽ. et hãc
cuos q. clandat in mõtẽ sapiẽte. de duma cõma.
th̃ solũ gnib; si et mdi multimo. et dabit eã de
dinate scdm pri. i. cuiob; unius cuiꝰ. s. locuti. oꝝ qm
templo ẽ. sic ẽ iuramto dicẽ. q. q. ñ dicẽ glam. ñe in
templo. qr dare glam iõ. et. qãb templũ facꝰ habuate mẽ-
fluentis. et sumes sortes. ut arcã mẽ fructꝰ. et illos in templum habuate fac. et meo templo sedeb potens. et
regens usq; ẽ mas. et uenat. et dab ẽ uentem. et
tandem benedicet in pace cete. N x;

De ẽ stramẽto ẽ ũ uenter. spẽ. s.
cũ magno ꝓmo enume-
rat;

Ubi nuore ẽ tene nobilitat. p
probitat. q. ẽ elegãs.

Sublata altitudine depoñ eos. ad-
mutatõnẽ humilitat. sue. qui
mal. adtuentiã. dicẽ. ẽ. proba-
tes. vñ. assumẽs. et. t. ꝓ.

Time. pars germanũ se nobilitate
sua. et facẽ. ch̃o. sic. filiũ. dicẽ. uera-
nũ. suũ singlãrẽ. mstrãs.

Sumes eam sine echoe pardore ꝓ-
pter. et. t. dunderum. furentẽ. nã
lapr. ut. alũ. cãtantẽ. alũ non.

Incidebant facẽ. ubi sepras. q.
mdi. ñ. mlligentib; deserabat;

Ioie ꝓbẽ mutes. sunt.
Mdi. lenta.
Thanla.
Im. Ia. s.
Iudei. s.
Ite. habitat. in eis.
Ihesus. gentiũ.
Iuimpis. prestat. facias. eos.
Iuua. dãt. tepũ
Imagnificẽ. inc.
Iremone. cord. humiliat. ossa.
Ipenitentiã.
Iubmag. ꝓ. cete.
Ite. ras.
Ite. ras.
Iꝓ. x. gnũ. uocẽ. mstr. ghũ. et. nat. cãtat.
Ite. habitat. in eis

fo I 443

fol. 86r

¶ Hec ps̄ ē fatione ē q̄ ps̄ps̄ta
fac̄ fili ē magn mīr̄i, q̄n
ad lr̄ ut dolor̄is;

¶ Hec omīs gr̄ uocat ubertā-
tē mēp̄. qa in ḡ eunte ap̄li
spūm decor̄i x toto orbe
nunciaueř un deyon. et l.
rubū. d. d. iertin.

nertit n̄ sumet omn̄a. ne
¶ Si uero q̄na malūt eās &c.
q̄q̄ descendet cū eo gl̄a
eī. Q̄ua aīa eī mūta
¶ Si. ¶ Si fili dū uiuo n̄. ¶ q̄ū diu
uīt sibi bñdr̄ic̄. in morte torquebř aīa.
¶ Si exultabunt. ¶ q̄na.
ipsius benedicet̄. confi
¶ Si dī. soluit ut ps̄ps̄t. blasphe-
rebř tibi cū benefeceris
mat maduīs.
¶ Si. Simulabunt amq̄ quos inquos.
ei. ¶ Introibit usq; in pro
genies patrū suoz. 7 usq;
¶ Si q̄ hic in tenebris
in ēt nū n̄ uidebit lum̄.
¶ Si q̄ hic q̄na.
¶ Si non n̄i accusandus dr̄.
Homo cū in honore cēt n̄
intellexit. cōpar̄ ē iumēn
tis insipientib; 7 similis

¶ Bñdicet. n̄ de bono actu. s. n̄ de delict. ¶ Bñdicet
fauoē luxurianti. q̄ mīt epulas p̄ sonis. bn̄
optant.

¶ Ju patres pessimo mutant. eap̄ societate dāp-
nandi s̄.

¶ Creat deformitatē hoīs. ut mal̄ amalo q̄scat.

factus ē illi. ¶ s̄s asaph.
¶ Si verbū cor sicū. qui hoiēs d̄ sicat.
Os dōz dn̄s xlviii.
¶ Si hoc loq̄ndo fecit.
locutus ē. 7 uocau
¶ Si non unī tantū.
trā. A solis ortu usq; ad
¶ Si q̄ nīt occultus.
occasū. ex syon species
¶ Si q̄ sponsus. f.
decoris ei. D s manife

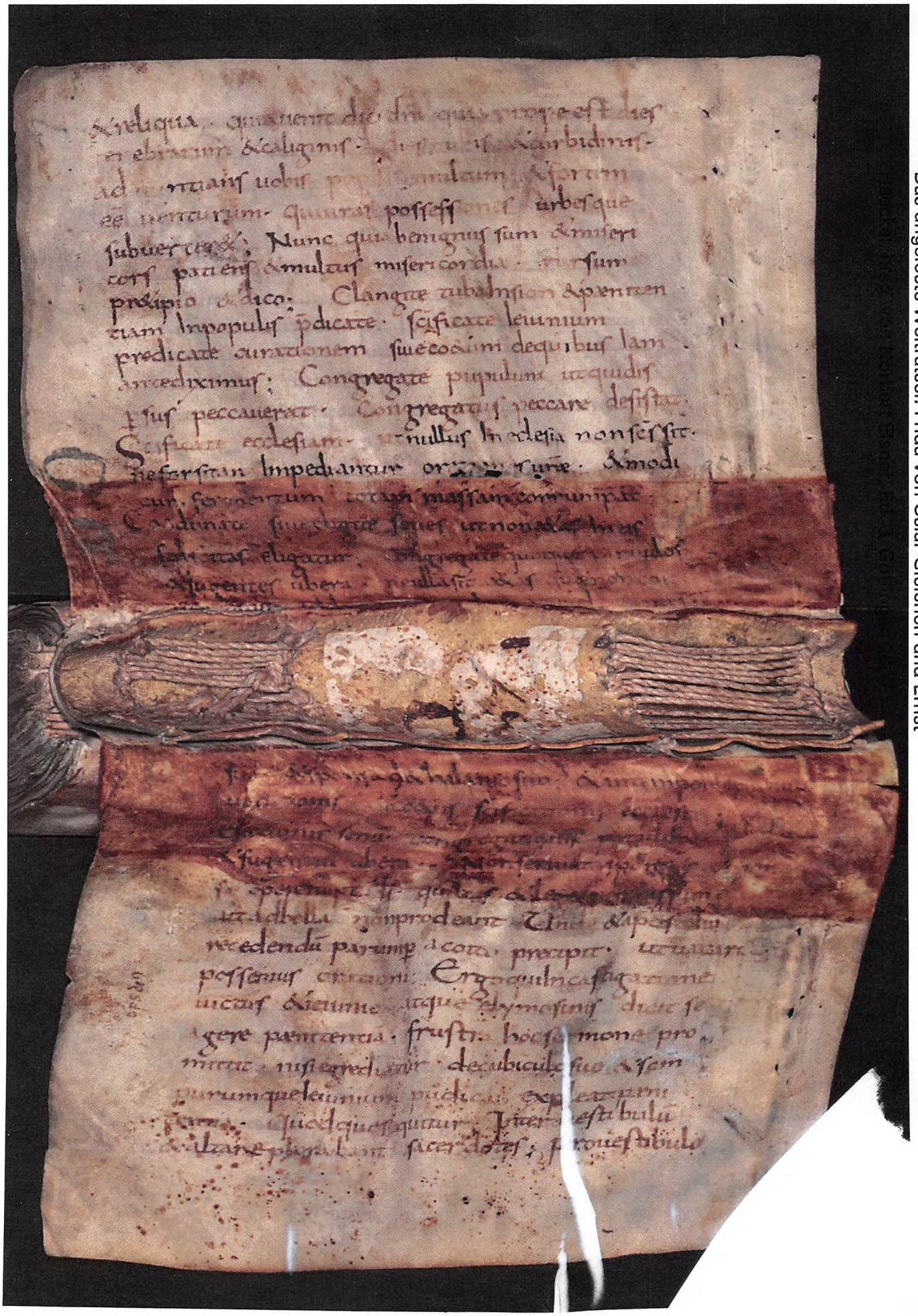
¶ Asaph. ebraice latine cōgregatio. grece synagoga. q̄
fidel. t̄ philosoph̄. que xp̄m exspectat. p q̄ magē cu-
tant̄ incredulū iudī.
¶ Locut̄ p se 7 p̄ p̄one.
¶ Ds. d. lef. medio cōt. de medio natiōe estimat. po-
tentia ei p̄ducit. ut medulitā vollat.
¶ Asaph. uocē dī in ducit̄. de mundatiōe s. ecclie
ap̄ p̄agit de uīq; ei aduentu p p̄mū mundā.
ps̄dm tiens.

¶ Exyon cēp dec̄ eūgliū. in spēcies. f. p. f. h. cap
annunciū. qa ibi dat̄ aplis. spē. ū testes eem
in iertin. 7 in tota trā.

Mainz Stadtbibl. I 443, f. 70r

Ms I 443

fol. 70r

Das ungelöste Welträtsel. Frida von Uslar-Gleichen und Ernst

Mainz Stadtb. I 349 a.+ fen

Bischoff kat. 3, S. 168 Nr. 2670

Bevor ich alle jene Freunde und Kollegen nenne, die mir bei der langwierigen Editionsarbeit geholfen haben, möchte ich Frau Luise-Anita v. Hase-Koehler danken. Nur dadurch, daß sie den Teil der Originale, welcher der Zerstörung durch Johannes Werner entgangen war, gerettet und einer öffentlichen Bibliothek übergeben hat, konnte es überhaupt zu einer originalgetreuen Edition des Briefwechsels zwischen Frida v. Uslar-Gleichen und Ernst Haeckel kommen.

Was nun die unmittelbare Mitarbeit an dieser Edition betrifft, so habe ich an allererster Stelle Herrn Dr. Horst Franke in Jena zu danken, der nicht nur die mühevolle Transkriptionsarbeit geleistet, sondern auch bei der Erschließung der Texte und ihrer Kommentierung sowie bei den langwierigen Korrekturarbeiten mitgewirkt hat.

Zu außerordentlichem Dank bin ich sodann Georg Freiherr v. Uslar-Gleichen in Gelliehausen, dem Großneffen Frida v. Uslar-Gleichens, verpflichtet, der das Vorhaben mit großem Engagement gefördert hat, indem er zahlreiche Briefe, Photos, Aquarelle und andere Dokumente aus dem Familienarchiv zur Verfügung stellte und für viele, oft stundenlange Gespräche zur Verfügung stand. Ohne seine fundierten Kenntnisse der Familiengeschichte hätten die biographischen Vorbemerkungen und die seine Familie betreffenden Eintragungen im Personenregister nicht verfaßt werden können. Ein leider nur noch posthum abzustattender Dank gilt in diesem Zusammenhang auch seiner Mutter, Elma Freifrau Uslar-Gleichen (1904-1998), die viele Einzelheiten beigetragen hat und an deren Gastfreundschaft ich mit Dankbarkeit zurückdenke.

Eine das normale Maß einer archivarischen Betreuung weit übersteigende Unterstützung habe ich durch Frau Dr. Erika Krauße, Kustodin des Ernst-Haeckel-Hauses in Jena, erfahren, deren große Sachkenntnis der Edition ebenso zugute gekommen ist wie ihre unermüdliche Hilfsbereitschaft, die einige Male über die Grenzen des Zumutbaren hinaus in Anspruch genommen

worden ist. Ihr ist es zu verdanken, daß die teilweise verschollenen Briefe der Familie von Uslar-Gleichen an Ernst Haeckel wieder aufgefunden worden sind. Danken möchte ich für vielfältige Unterstützung auch dem Direktor des Haeckel-Hauses, Herrn Prof. Dr. Dr. Olaf Breidbach sowie Frau PD Dr. Susanne Zimmermann und Herrn Dr. Uwe Hoßfeldt.

In ähnlicher Weise wie in Jena bin ich bei der Suche nach verschollenen Dokumenten von Frau Brigitte Salmen, der Direktorin des Schloß-Museums in Murnau, unterstützt worden. Ohne ihre Hilfsbereitschaft hätten beispielsweise die Briefe und Notizen Heinrich Haeckels und die Manuskripte Walter Haeckels nicht in die Edition aufgenommen werden können. Ihrer Tatkraft, aber auch der des Herrn Bürgermeisters der Gemeinde Murnau, ist es zu verdanken, daß der Nachlaß von Ernst Haeckels Enkelin Ingeborg weiterhin der Forschung zur Verfügung steht und nicht außerhalb des Schloß-Museums unter Verschluß geraten ist.

Bei der Arbeit in der Staatsbibliothek zu Berlin hat mir insbesondere Frau Eva Ziesche geholfen, die in mühevoller Arbeit die zerschnittenen und völlig durcheinandergeratenen Blätter geordnet hatte, so daß ich mit den Editionsarbeiten zügig beginnen konnte. Ihr sei an dieser Stelle sehr gedankt, ebenso Angelika Schulz-Hippenstiel und Manfred Schulz für deren herzliche Gastfreundschaft während meiner vielen Aufenthalte in Berlin.

Bei der Ausarbeitung des kommentierenden Personenregisters und der Fußnoten haben viele Kollegen und Freunde mitgewirkt, denen ich großen Dank für ihre oft mühseligen Recherchen und Hilfe bei den Korrekturarbeiten schulde. Hervorheben möchte ich hier an erster Stelle zwei Doktoranden aus meiner Studienstiftler-Gruppe, nämlich Christian Schuffels und Sebastian Schlawski, die nichts unversucht gelassen haben, Materialien über ehemals populäre, aber heute meist vergessene bildende Künstler und Dichter sowie deren Werke aufzuspüren. Zu danken ist sodann Frau Katharina Werner, Frau Professor Eve-Marie Engels und den Herren Professoren und Dozenten Sven Friedrich, Armin Geus, Bernhard Hassenstein, Friedrich

.ppareſ · hoſ ꝑ ut digni erant corripuit · Tunc
iuſſit eũ diocleciaꝰ in ippo-dromo palacii duci
& fatigari donec deficeret · Quẽ mortuũ in cloacã
maximã miſeruit · S ille apparuit inſomnis ſcẽ
matronę lucinę diceſ · uxta circũ inueniet corp⁹
meũ pendeſ in unco · hoc ſordeſ nitiget · & dũ le
uaueris ꝑducet ad catacũbas & ſepeliet me · Inuenta
uxta ueſtigia apl̃oꝝ q̃ ipſa nocte cũ ſuis uenit
totũ tra cõpleuit; Eodẽ die nat̃ ſcõꝝ martii &
marthę cũ filiis ſuis · audiſax · & abbacũ · nobiliũ
deꝑſida q̃ adoracionẽ uenerũt roma · tẽp̃ claudii
principis ꝙuib⁹ poſt toleratos fuſtes · heculeũ
ignes ungues manuũ p̃ſionẽ martha in nympha
netata · cęti decollati · ſ ·

Racechuiꝑ ꝙ
ꝙ adalburma l.
x. ſol de clopheu
& hezul p̃ 7m.

xii kl̃ feb Romę · n · ſ · agnę quę ſub p̃fecto
urbis ſymphronio ignib⁹ inuecta · & his ꝓacionẽ
ei extincti gladio ꝓcuſſa ẽ · & in uſpanis cuut
taracona ſci fructuoſi epi & martyris · qui ſcripſit
regulã monachoꝝ · Treclas paſſio ſ patroclꝰ ·

Imꝙa l.
x. ſol de duob⁹ edificiis.

M xi kl̃ feb In hiſpanis cuut ualentia · paſſio
ſancti ualerii epi · & uincentii diaconi · & martr̃
qui paſſi ſ ſubdaciano p̃ſide · uincentiꝰ eni · dũ
xp̃i nom̃ publice ꝑfiteret̃ · adaciano iuſſꝰ ẽ
in eculeũ extendi · ibiq; diutiſſime torqueri ·
hinc ad patibulũ rapt̃ · immo execuleo depoſit̃
tortores ſuos ipſe p̃ curreſ mores carnificis ar
guit · torquet̃ ibi ſcſ dñi martyr · tundit̃ flagel
latur exurit̃ · & diſtentis mẽbris creſcit ad pę
nã impmunctr ardentes pectori lãmine · & li

Mainz Stadtbib I 426

Mainz StadtB I 426

bestus atq; serpentibus depictata. sed a nullo eorum est lesa. ad extremum uero in seleucia cū uirgini tatis martirio atq; uirtutū honore ꝑ somnū pacis migrauit ad dñm. Rome uia tyburtina ad scm lau rentium. ñ. S. concordię. quā decciana ꝑsecutio trucidauit.

Willigis e archiepc. x. sol' decamera frm

V II kł MAR In pannonia. ñ. scox senerosi. antigo nus. fortuli. libr. & in asia. policarpi cū aliis xii.

Henrici duc. Arnold subd. Rüzelin laud. x. sol' i lorecha

VI kł MAR In palestina ñ. mathani apli. qui de lxx. discipulis pro inda traditore in apostolatum electus. in iudea euangliū ꝑdicauit.

Egilolfi ꝑpi G y piac

V kł MAR In affrica ñ. scox donati. iusti. fortuli. herenei. pisionis. pampili. ñ. nestorii. et castę.

Sigeboto comes. x. sol' darmundestat Rüding duc. x. solid i Zullere

M III kł MAR In alexandria. n. scox. alexandri. nes torii. theonis. epion. iusti. donatiui. ampliati. in genii.

B III kł MAR In thessalonica ñ. alexandri. antro goni. habundantii. In affrica. dionisii. & aliox xxiii.

C II kł MAR In alexandria. ñ. scox celerii. pupulli. gagi. serapionis.

Willihelmi archiepc ꝑ Rbtt

I D E MAR andegauis. depositio. s. albini. epi.

VI H ñ. scox longi. herculi. absalonis. In cesa rea capadocię. lucę epi. primitiui. & in porta romano. pauli. secundolę. ianuarię.

Sigefrid pbri F y Stemburch. x. sol' de unea ad sul Xe ulmene

V HON MR ñ. scox. felicis. lucioli. iusti. fortunati. marcię. herodis. antigoni. ianuarii. rutellę. gabia ni. quirini. marini. ttę felicis. floriani. donati.

G III HON MAR Rome. depositio. lulli. epi. & in nicom.

Mainz StadtB. I 426

xp̄iani nocturno silentio uener̄ ⁊ rapuer̄
corpus uenerandū sc̄i maṙ gordiani euenien
tes inuia que latina nuncupat̄ ñ longe ad urbē
roma miliario plus min⁹ uno posuer̄ eū in oratorio
Huc laud̄ ix. sol. ingulsinheim ⁊ l̄ Almann laud̄ uue iudoos. u. unc̄ ⁊ cbezo m. s. alb̄. ta sexto id mai. ubi ā p̄d̄ sc̄m epimachū sepelierat.
Pass s. euelly maṙ ⁊ quidem passionē sc̄i tor
antea ⁊ siliarus neronis imp fuit qualit̄ xp̄i –
– ani martyr̄ thaseneus .
f iiii l̄ v̄ maid̄ sc̄i patris nr̄i epiphani epi. cypri. ac
rom sc̄i pancratij. qui cū eet annoꝝ. xviij. subdi
oleciano martyrū capitis detruncatione c
pleuit. eod̄ die rom̄ pass̄ sc̄ę ⁊ leprei. achillei f̄m.
Sibi p̄r. G iiii l̄ v̄ Mai festiuitas sc̄i onesimi ⁊ f. ipso die
marię maṙ festiuitas celebrat̄ quę cū fuisset
tertulli cuiusd̄ uiri principalis ancilla
nobilitate d̄m meruit benignitate uincebat
ac xp̄o se ꝓbauit ingenua hęc cū adomma sua
proprietate a fide xp̄i recedere cogeret̄ nullo
m̄ ō sensit ꝓpt̄ hoc plici tradita ē. ad orici
andū si ea nec mina ipsi⁹ nec tormenta a xp̄o
separare poterant. nouissime sup̄ petrā gr̄am
d̄ē ad decollandū ad ducta ipsius petrę duxit
one facta xp̄i famula illuc meruit subito ꝑ
uerū petra semetipsū ꝯ oluit. nec quēquā ꝑ
secutorū ancillā xp̄i ꝑsequi sinebat sed usq
addiē iudicij ea ꝯ oluta seruat. ⁊ od̄ die.
In oppido vrerlense n̄r̄ sc̄i seruatij epi. n. c. f.
qui cū trungrense ꝓgeret ecclam tp̄re q̄ hun

Mainz Stadt B I 426

titulo. quorū corpora nocte beata prayedis colle-
git. et sepeluit in cimiterio p̄scille sub die vii kl
iulii. tē afflictione constricta beata prayedis in
gemuit et orauit dīm ut t̄nsiret ex hoc mūdo
cuius orationes et lacrime dīm ibum, xp̄m per
uenerunt. p̄ martirii scōr. p̄dictor. et coronā mi
grauit dīm in urgo sacrata sub die xii kl aug.
E. vii kl. Sci daniel pphē. Et ap̄ tyburtinā urbem
italie nat̄ scē simphorosē. cū vii filiis. crescente
iuliano nemesio primitiuo iustino flacceo eugenio.
cū quib⁹ simul passa e̅ a badriano p̄ncipe. qui ipsā
simphorosā iussit palmis cedi. deinde suspendi
t̄nibus. sc̄; cū superari nullatenus posset. iussit eam
alligato saxo in fluuio p̄cipitari. Cui fr̄ eugen⁹
curie p̄ncipalis tiburtine colligens corp⁹ ei⁹ sepe
liuit. & mane imp̄ iussit. vii figi stipites. ibiq; filios ei⁹
ad trocleas extendi. et crescente in gutture t̄nfigi.
luciani in pectore. nemesii in corde. p̄mitiui
p̄umbilicū. iustini p̄mbra distentui scindi p̄sin
gulos corporis nodos. atq; iunctiuras. flacceum
lanciis innumerabilib⁹ donec moreret̄ intra figi.
eugenii findi a pectore usq; ad inferiores partes.
Alta aut̄ die uenient adrian⁹ imp̄ ad fanū hercul⁹
iussit corpa eor̄. simul auferri et puci in foueam
altā. p̄ vii. ū dies in die octauo martirii eor̄. filiā
adriani imp̄ arripuit diabol⁹ et uenient ad locū
ū obruti erant sci clamabat p̄ os ei⁹ diabol⁹ dicens.
Nomini mei. vii. germani martires xp̄i icendistis

carcere ē et neq; cibū neq; aquā ei fine-bat p̄bere
Deinde primū simulā iussit fustibz cēdi. deinc
ū manus ei⁹ q̄ sc̄os martyres leonibz esui dari p̄
cepit. sed nullom ab eis lesi fuit. quod uidentes
uirbz credidēr innūm plusquā mille quingen-
tos ultissime ū sci martyres ap̄dicto comite decolla
ti sū. et aculeorib; xp̄i in quo loco sepulti. Eod̄ die
nē gebaldus mil̄ qui sub adriano imp̄ passus ē. et
cū eēt xp̄ianissimus. et multas elemosinas. et bona
opa fecisse traderet. ab imp̄ carceri mancipatus fuit
ad puniendū si sc̄s gebaldus sua p̄dicatione. et uer-
tute eū a fide xp̄i xp̄i sū ē. et amantū. et ab imp̄
frē ipsius. sc̄s ē sixt⁹ papa baptizauit. et eū
et confirmauit in fide. Postea ū cū audisset hoc factū
imp̄ p̄dictus tradidit som gebaldū uenire p̄sentia
sua ut eū. cū socis suis si nollent sacrificare idol.
mutarent. in camino ignis ardenti. qđ cū factū
ēēt nullomodo ab igne lesi sū.

Don⁹ bardo epc̄. et. saludes. et refect⁹ bus
cefesheim.

C iiii id⁹ in basilica aresi rogan⁹ et alia. xx. in hos
pausus episcopi restituit. In ea media p̄sb⁹ sc̄i za
charie in augusto dero depos⁹ censuit epi.

Vigand⁹ ep̄us fin.
sc̄i albani.

M iii id⁹ lor. Rome anacleti pape et p̄m⁹ huius pontifi
memoriā obtulit. et p̄posuit dū p̄bit ēēt fabius
abeato petro. et sepult⁹ est. una cū p̄dict⁹ huius pont⁹ apli.

B ii id⁹ lor. Rom̄ ina angelia miliario. ii. pass⁹ mar-
tiri. hermetis. et achatij. quor. et achatii
simul cū gorgone mar. translatio. a roma in gal
lia. in brivodrigum⁹ metensis epi. p̄mittente paulo
papa romano anno dominice incarnationis. dcc.

Mainz Stadtbibl. I 426

Mainz Stadtbibl. I 426

...ercere ...nes ...pū ...ne ...quā ei fineba ...ptero
...bende primū similē ...usse ...ustibz ...di. dehīo
...ū mamphmeno ...scōs marcy ...es leonibz ...udi ...p
...cepit. sed nullom ...b eis ...esi sine. quod videntes
...urbz credidēr ...ropīm plusquā mille quingenti.
...ouissime ...ū scī marcyres ...pdicto comite decolla
...ti sū ...i aculeoribz xpi mapeo loco sepulti. Eodē die
...nē gehaly mīr qui subadriano ...mp passus ē. ...jt
...cū eēt xpianissimus ...miens ...elemosinas ...bona
...pa fecisse ...radens ...t ab imp ...erculi magro suo
...d primendū ...i scō gehaliū sua ...dicatione ...uer
...ne eū adfidē xpi. xpi sīo scō ...manuū ...ribuūs
...frm ipsius. scō ...fice papa baptizauit ...erculē
...confirmauit in fide. Sosthen ...ū eū audisset hoc factū
imp ...dictus ...radidit ...ōm gehaliū leonino ...fecto
suo ut eū cū ...cijs suis si nollet ...crificare ydolis
...uere ...camini ignis ardentis. qđ cū factū
eēt nullomodo ab igne lesi sūt.

Dñs bardo epc. v. ...
saludes ...refecti ...
cofessoem.

O ...uigand ...ūf ...
scī albani.

O iiii lō ...affrica ...esi rogati ...aliq ...ra ihūm
...amis ...piscopi restituti. ...miacomedia ...ō scī za
...charie ...anasiodoro depō ...cussuri epi.

M iiii lō ...Rome ...anecleti papę q ...m ...beati petri
memoriā ...struē ...posuit dū ...br ...ēt sacrat
abatis petro. ...sepulo ...uita ...sp ...beati ...apli.

D ulō ...Rom ...na ...ulia ...ilicaria ...ti. pass ...ē ...a
...laudi ...yrini ...bejes. ...nachary. quę ...nacharū
simul cū gorgone ...ā ...ansulus ...erma ...qual
...ā breue ...dirigimus ...mensis ...ps ...mentio ...pauli
papę romane anno ...dominicę ...incarnationis ...cc.

R...

anteceſſō eo nunq; ejus nunq; aquā ei fineba pbere
Deinde primū ſimulū uiſſe fiſſibilē; qdā. dehīc
ū mamphuenoro ſcōſ marcyrēſ leonibē; eruditi p
ceptū. ſed nullem ab eiſ ſ̄ſti ſtatū. quod uidentes
uirbē; credidēſ mxpm plusquā mille quingenti
ſtoniſſime ū ſcā marcyrēſ apdicto comite decolla
ti ſū ū acutoribē; xp̄i uapto loco ſepulti. Eodē die
rū gothalq; mūr qui ſubadriano Imp paſſus ē. uxt
cū eēt xp̄ianiſſimuſ ū mitiſſimuſ ꝯſtoneſtuſ ū bona
opa facieſſe eruditus ꝯ ab imp̄ coreali uicario ſuo
ad primendū ſi ſēt gothalicuſ ſua pdicatione ꝙ uer
ba eū adfidē xp̄i. xp̄i ſtō ſcō ꝙmandū eribuiſſe
frēm ipſtuſ. ſēt ē ſtre papa baptizauit coreaſ
ꝯfirmauit in fide. Poſtea ū eū audiſſet hoc ſtudū
imp̄ pdictuſ eruditū ſōm gothaliū uocauit ꝑſtchē
ſuo ut eū cū ſocijſ ſuiſ ſi nollent ſacrificare idolſ
muneribē meamini iguſ ardoꝛ. qđ cū ſtudū
eēt nullomodo abigne ſoſt ſē.

Item beatus epc̄. ꝙ. ſalutat ꝯfeſſōē ei⁹ cōſtantiam.

O uus ſb̄ Inuictiſſima atq; rogata ꝙ alia. xra Inhſ
pauiſſ. epiſcopoꝝ reſtituit. Immiſericordia p̄ſ ſēi ꝛa
charij in auguſtodoro depoſ cenſura epi.

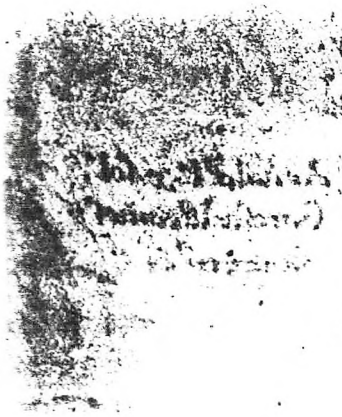
Et Wigandus ſuſſra. ſē albanū.

M uus ſb̄ loi Romę anacleti papę q̄ p̄m̄ beati petri
memoriā oſtruxit. ū poſtea dū p̄bit eēt ſtudiuſ
abatis petri. ū ſepultuſ ē. uxta corp̄ beati petri apli.

B ulſ̄ lxiiſ Rem̄ ma angelus milarię ū. paſſ maſ ba
ſilidiſ cyrenē. hieſ. Innocentij. quę. ū mathariū
ſimul cū gorgonio mūr. ꝙmultatus aſpera mgal
lū tormentoꝝ genuſ martyrij exp̄ſſ. p̄miſerunt. paul
papa romanus anno dominicę Incarnationis. dcc.

Mainz Stadtbibl. I 426

Mainz Stadtbibl. I 426

inlatere accensis. adq; ymū ū mmedio amphitro
abaquilino spatario capite truncat mgnat adq; im-
Rom victorie subdero. que cū ee desponsata uuo pa
gano eugenio nec nubere uelle nec sacrificare p draconē
pestifeū dalis locis expulsū ⁊ p alia multa facta miracli
mq; uuq; plurimas quas adserendū dño mspelunca
qua prī draco habitauat adqgnat ptissa gladio mcor
de carnifice thalarco comite rogatu sui sponsi. De
posita ē auū x. kl darū earūdē. Jnmcomed scē martyrū
xxxx. q. scē alio iloco. euaristi victoris ⁊ aliq; d coc xxx. u

Godefridus dux. q. sol
denhagum Godefrid m.

A VIII kl Jan Jnteropoli cui scē luciam. mcrobi paulu.
xenoti. theotim. timoth. Jnantioch sirie scārū uirginū
xl canomcarū. ⁊ aliq. u. drusi ⁊ donati

Hegingo archiepc.

B VIII kl Jan Jnbethleem cuiū dauid Natiuitas
[illegible] scdm carnem. hic scē Anastasie q
que tempb; diocletiani p mo diu ⁊ timite custodiā auro
suo publio ppesā. mqua cū a chrisogono gff x. multū
gsolata ⁊ gfortatae. deiū apfecto illirico mgnissima
atq; diuturna custodia macerata ē. mq; duob; mīsib;
refecta ē celestib; escis. g scām theodocen que p passe.
B cū nauī mposita. cū auris ⁊ a femmis ut demerge
rent mmari ꝓhibita ē adunsulas palmarias. ū p manū
⁊ pedes extensa ⁊ ligata ad palos fixos. ⁊ circa media
eius ignis accensus ē. Jnquo martyriū g sustinuit er
omīs qui cū illa uenerunt uarus mōcctionib; mar
tirii celebrat. Eod die scē quirine q que erat filia
philippi pfecti alexandrie. ⁊ totius egypti abmp
illuc transmissi. illic g ppe fidē. ⁊ ⁊ castitatis amore
spiritui scō habitū et delicias mundi. uidua et

inluminis accensis. adegregauit ⁊ in medio amphiteatro
abaquilino spiculatore capite truncat. migrat ad regiones.
Romā auctoritę subdere. quę cū eā desponsata uiro pa
gano eugenio nec nubere uellet nec sacrificare p̄ draconē
pestifero. de illis locis expulsū ⁊ p̄ alia multa facta miracli
multę urgę plurimas quas adsermendū dño in spelunca
qua prī draco habitauit adgregauit p̄cussa gladio mor
de carnifice thalarco comite rogatu sui sponsi. De
posita ē autē .x. kl' darū earūdē. In mcomed' scę martyrū
xxxx.v. hę alio iloco. euaristi uictoris ⁊ aliq. d coc xxx. u
Godefridus dux. v. sol A Viii kl' Jaū In metropoli cui scę. luciam. memorabi. paulu.
⁊ denhagun. Godefrid' in. xenoa. theatrum. timothi. In antioch' syrię scārū uirginū
xl canonicarū. ⁊ aliq. u. drusi ⁊ donati
Hezingo archiepc. B Viii kl' Jaū In bethleem cuius dauid. Natiuitas
dñi nri ihu xpi secm carnem. hę scę Anastasie q
que temporibz diocletiani p̄mo dirā ⁊ immē custodiā cum
suo publio p̄pessā. in qua cū achrisogono p̄sb̄r multū
desolata ⁊ desolatae. deinde a p̄fecto illirico mirabilissima
atq; diuturna custodia macerata ē. mīq; duobz mīlib;
refecta ē celestib; escis. ⁊ scām theodoram que p̄ passa ē.
Ibm in naui imposita. cū auris ⁊ asseruis ut demergere
rent. mirari gratia ē. ad insulas palmarias. ⁊ pmanū
⁊ pedes extensa ⁊ ligata. ad palos fixos. ⁊ cum media
eius ignis accensus ē. In quo martyrū ⁊ humanum ex
orsus qui cū illa uenerant. nauis intectionibz mar
tirū celebrat. Eod' die scę eugenię q que erat filia
philippi p̄fecti alexandrię. ⁊ cum eo ad pa. abiit
illuc transfugit. Hęc q̄ p̄ fidē ⁊ ⁊ castitatis amorē
spretum sibi habuit ex delicias mundi. undica est

Mainz Stadtbibl. I 426

flāmis adlāta ussit adpom ⁊ depositos de ceruleo capit
truncari. quoq. corpa cū iobit colligens christi mr
xpianissimus. dū deiaculatib⁹ suis martiriū multa mu
nera trauit sepelinit mp̄dio suo uasilaria. Hic in medio
certamine positus credidit duo milites papias ⁊ mauri
dū mox comphensi alacriio ⁊ nō multo p̄ martyrio coro
nati sūt scripti ingelbis marcelli pp̄. Eodē die gallus
cuī mammetus sacrarium nr̄. Ipse ū sacrarium mr̄
ut fertur abaplā discipulus ordinat⁹ murbe tolesacū
est directo. Hic impulsu paganoꝝ bouis berula religat⁹
uestigiis p̄gaus capitolu p̄ceptat⁹. p̄sente fimū tuā
capitis compage. dissipā. cui reliquiē implurib⁹ locis
miraculis claruerunt.

Bemo pr̄ E II Kl Scī andreē apli. dū mūpiat⁹ urit t decol⁹
fr̄ petri. hic p̄dicauit scotbis ⁊ achaiā ibiq; in ciuitate
patras cruci suspensus occubuit. Rom̄ castoli et eu
grepti. Mediolano ambrosii epī.

K̄ BECĒB Rom̄ candidę. umbom ⁊ aliq. xv.

6 III Noñ Rom̄ fmeuti pontiam. primum. datiosę
demetrię. nibiam. Immartyrum. ueri secuti. ramus
eu uictorum.

A III Noñ Inoriente mexobi claudici ⁊ febci. Jnmeo
ambici uictoris ⁊ milu. mr̄. Jnasī magnę crispu.
iobis. stephani uictorinu. Jubonotus scī agricol.
et ūmingi cuī cassiam pbīa.

Uncto pr̄ ⁊ diac̄ B II Noñ Barbarę uirg ⁊ mr̄ quę ręporibꝫ umpis
felicis pr̄. Anno maximiani passa ē xxpō. Hā pat eius nomine dioscor
archiepī. Gaudi dus ualde ꝫ paganus ⁊ colens idola. ipsā filiā suā
et Pasch ⁊ Carmen
⁊ unus Introito.

Mainz Stadtbibl. I 426

Mainz Stadtbibl. I 426

flāmis adlāta uisitō adpōm ⁊ depositis decē uiles capita truncari. quę corpa cū iobite colligens tyrannus impiissimus. ꝗ defaciliter suis martiriz multa mala struxit sepelirit mp̄dio suo masilaria. Hiis immedio certamine positis credider̄ duo milites papias ⁊ maurus ꝗ mox comp̄hensi alacriter ⁊ nō multo p̄ martyrio coronati sūt scripti ingelis marcelli pp̄. Eodē die gallus cum mammetis sacrarum mr̄. Ipse ū sacratissimus mr̄ ut fertur ab aplis discipulis ordinat̄ urbe tolesacū est directus. Qui impulsu paganor̄ boni baculi religat̄ uestigiis p̄gens capitolū p̄cipitat̄. plenē simū nāt̄ capitis compage. disipla. cui reliquię implurib⁹ locis miraculis claruerunt.

Bemo pr̄ E II Kl Scī andreę apli. ꝗ mīpiat̄ uirtl̄ decor fr̄ petri. hic p̄dicauit scythiā ⁊ achaiā ubi; incultat̄ patibulū crucis suspensus occubuit. Rom̄ castoli et eu crepitus. Mediolano ambrosii epi.

K Ł DECĒB Rom̄ candidę. umbom ⁊ aliq. xv.

6 III Non. Rom̄ fimeta pontiam. pinum. dastosę demetrię. nubiam. Immartiana. ueri secundi. iamus et uictorini.

A III Non Inoriente meyobi claudici ⁊ felicis. Inmeo ambici uictoris ⁊ ulti. mr̄. Inasse magnę crispini. iohis. stephani uictorini. Inbonoma scī agricoli. et iminngi cui cassiam p̄bri.

Dnde pr̄ ⁊ diac Feltēs pr̄. Anno archiep̄ō. Gotebd d̄ b Panē ⁊ Carnem ⁊ unū lorecho.

B II Non Barbarę uirg ⁊ mr̄ quę ꝛeporib; impiis maximiam passa ē ꝛpō. Hā pat̄ eius nomine dioscorus ualde ē paganus ⁊ colens idola. ipsā filiā suā

Mainz StadtB. II 2, f. 10r

& frs eius in transmigratione babilonis.
Et post transmigrationem babilonis.
iechonias genuit salathiel;
Salathiel autem genuit zorobabel;
Zorobabel autem genuit
abiud;
Abiud autem genuit eliachim;
Eliachim autem
genuit azor;
Azor autem genuit sadoch;
Sadoch autem
genuit achim;
Achim autem genuit eliud;
Eliud autem genuit
eleazar;
Eleazar autem genuit mathan;
Mathan autem genuit
iacob;
Iacob autem genuit ioseph
uirum mariae;
De qua natus est ihc qui
uocatur xpc.

Xpi autem generatio sic erat.
Cum esset desponsata mater eius maria
ioseph antequam conuenirent inuenta
est in utero habens de spu sco.
Ioseph autem uir eius cum esset iustus
& nollet eam traducere uoluit occulte

h.
Omnes ergo generationes ab abraham usq; ad dauid generationes xiiii. Et a dauid usq; ad transmigrationē babylonis generationes quatuordecim. Et a transmigratione babylonis usq; ad xpm generationes quatuordecim.

mat. ii.
x
sol.

Mainz StadtB. I 2, f. 112ra

Hic est iohannes euangelista unus ex discipulis dñi.
qui uirgo electus a dño est. quem de nupciis suolen
tem nubere uocauit dñs. cui uirginitatis in hoc du
plex testimoniū in euangelio datur. qd & pre ce
teris dilectus a dño dicitur. & huic matrem suam
de cruce commendauit dñs ut uirgini uirgo
seruaret. Denique manifestans in euangelio. qd
erat ipse incorruptibilis uerbi opus in ioans. solus
uerbum carnem factum ee. nec lumen a tenebris
comprehensu fuisse testatur. Primū signū ponens
qd innupciis fecit dñs. ut ostendens qd erat ipse
legentibus demonstraret. Qd ubi dñs inuitatus
deficere nupciarū uinum debeat. ut & ueteri
bus inmutatis noua omnia que a xpo instituu
ntur appareant. Hoc autem euangelium
scripsit in asia. postea quam in pathmos insula
apocalyps in scripserat. ut cui in principio
canonis incorruptibile principium in genesi
etiam in corruptibilissimis p uirginē in apoca
lipsi redderetur. Dicente xpo. Ego sum. a. & w.
& hic est iohannes qui sciens supuenisse diem re
cessus sui. conuocatis discipulis suis in epheso p
multa signorū experimenta. pmens xpm. descen
dens in defossum sepulture sue locū. facta oratio
ne positus est ad patres suos. tam extraneus a do
lore mortis. quam a corruptione carnis inue
nitur alienus. Tamen post oīs euang tm scrip
sit. & hoc uirgini debebat. quorū tam t scriptor

I	XIIII	I
I	XIIII	III
I	XIIII	V
VI	VI	II
VI	VI	XXV
LVIIII	LXIII	CXVI
LXIIII	LXV	XXXVII
XC	LVIII	CXVIII
XC	LVIII	CXXXVIIII
XCVII	CCXI	CV
CXI	CXVIIII	CXLVIII
CXI	CXVIIII	XXX
CXI	CXVIIII	CVII II
CXII	CXVIII	LXXXVII
CXII	CXVIIII	XLIIII
CXII	CXVIIII	LXI
CXII	CXVIIII	VIII
CXII	CXVIIII	LXXVI
CXII	CXVIIII	XC
CXII	CXVIIII	CLIIII
CXII	CXVIIII	CXLII
CXLVI	XCII	CLVII

Mainz Stadtbibl.

II 3

f. 6v - 7r

CS Qualitätsbild

NOuum opus dicit correctū ase · p authentica grecorū exemplaria euangliū ac romano latino sermone c̄ scriptū qđ nemo aliusante ipsum romanus fecerat · & ideo recte nouum op̄ dr̄.

Verus op̄ dicit authenticum quodlibet euangelium · greco sermone c̄ scriptū · ex quo nouum opus suum · i· correctū euangelium suum · latinū · se coactū facere testatur.

i· dealiorū scriptis & erroribꝫ ipse iudicet · cuius nouum opus ab omnibus legentibus erit iudicandum ·

i· in latino euangelio uerbis & sensibus instructus ·

id est a suo euangelio qđ prius legerat · & quasi saliuam imbiberat ·

i· que supflua sunt addita resecare ·

sicut mendosa latinorū codicum uarietas facit · i· aq; romana euangelia quia int̄ mixta falsitatis nebula · corrupta & uariata fuerint · n̄ uera erant ·

i· nisi illi codices pene exemplaria dicipotuerant · quia nisi rarissimi sensu & uerbis minime concordabant

BEATISSIMO PP DAMASO HIERONIM.

ouum opus me facere cogis ex uetere ſ· opere · c i· priorū orbem ut post biludbuoh :— exemplaria scripturarum toto orbe dispersa · quasi quidam arbiter sedeam · & quia inter se c̄probator· i· sedendo diiudicem ·

i· discordant· discrepant · ſ· exemplaria codices latini · concordent ·

uariant · que sint illa que cum greca consentiant ueritate · decernam · Prius labor · sed periculosa i· ses· bonus· ſ· euangeliū cunctis erroribus eradicatis expurgare ·

ā
p̄sumptio · iudicare decetteris · ipsum ab omnibus ſi periculosa p̄sumptioē · i· locutione · loquelā · i· senescentem mundū · i· homine sinmundo canescentes ·

iudicandum · Senis mutare linguam · & canescentem mundum · ad
ā
nicia retrahere parvulorum · Quis enim doctus pariter uel indoctus · ſ· suas · i· euangelicū codicem ame correctum · i· priori sensu ·

cum immanus uolumen assumpserit · & ā saliua ferslam· sapuit· discordare i· hoc no quam semel imbibit · uiderit discrepare quod uum euangelium · i· nisi erraticū lectitat · non statim erumpat in uocem · me falsarium · me damasi esse sacrilegum · qui audeluginari · i· furem · uiolatorem sententiarū ſc̄ euangelii ·

i· latinis codicibus uiciatis · ſ· que de am aliquid in ueteribus ueteribus libris ad erant · i· pniciosis congrua & recta ponere ·

dere · mutare · corrigere · & duersus qua inuidia · duplex causa me consolatur · quod & tu quisq; fiat discordare mus sacerdos esse fieri iubes · & uerum non esse quod mihi se uariat · etiam maledicorum testimonio c̄probatur · Sienim latinis exemplaribus fides e ad i· fidelis credendus ſ· fides adhibenda ser·

hibenda · respondeant quibus · tot sunt enim dar· quasi· exemplaria pene quot codices · Si autem ueritas e querenda de pluribus · cur non adgre codicibus· exemplaribus·

Exemplaria dicit · & grecos & latinos codices euangeliorū · id e non solū authenticos & q; ueros · ſ· etiam nouos atq; uiciatos · maxime q; latinos · qui codices apud uarias nationes utriusq; linguę p totum orbem dispersi sunt · quibus uarijs exemplaribus atq; codicibus · & grecis & latinis · Ieronimus sedere · i· inipsis codicibus uera a falsis discernere iubetur ·

ā
Vt senex nouum & correctum p me euangelium ad similitudinem paruloꝝ discere incipiam ·

id est uerbis euangelicis imbutus · ſ· mysticis sensibus minus erudituſ ·

Turidruuda

id est falsam deme suspicionem · qua falsarius · & sacrilegus ab illis estimor ·

ſ
quia exemplaria latinorum uaria & falsa fuerant · eo qđ inter se fere omnes codices sensu & uerbis discordarent · ideo fides illis non erat · adhibenda quod uera essent ·

ā
siom̄ latinorum codices sensu & uerbis concordarent · non tam multa uaria & falsa exemplaria · ſ· unus ipsius ac uerū latinum exemplar haberent · & cum exemplaria tot non essent · quot codices · fides q; illis tunc esset adhibenda ·

EX BIBLIOTHECA UNIVERSITATIS MOGUNTINÆ

Mainz Stadtbibl. Cod. II 3

fol. 6° - 7ᵃ

estis. s. non omnes. Sciebat enim quis nam
esset & qui traderet eum. propterea dixit. non
estis mundi omnes. Postquam ergo lauit pedes
eorum. & accepit uestimenta sua. & cum re
cubuisset & iterum dixit eis. Scitis cum quid feceri
s. hoc mandatum.
uobis. Vos uocatis me magister & dne.
quia uerum dicitis.
& bene dicitis. sum etenim. Si ergo laui uos
pedes dns & magister. & uos debetis alter alte
rius lauare pedes. Exemplum enim dedi uobis.
utique admodum ego feci uobis. ita & uos faciatis.
Amen amen dico uobis. non est seruus maior
domino suo. neq. apostolus maior eo. qui
s. huius mandati exempla.
misit illum. Si hec scitis. beati eritis si feceritis
a. nemis uos beatos affirmo. hoc dicendo iudam traditorem excepit.
ea. Non de omnib. uobis dico. ego scio quos
elegerim. s. ut impleatur scriptura. qui man
a. subintrando
ducat mecum panem. leuabit contra me calcaneum
contemnens calcauit eum.
suum. Amodo dico uobis priusquam
fiat. ut credatis cum factum fuerit. quia ego
sum. Amen amen dico uobis. qui accipit
si quem misero. me accipit. Qui autem me acci
s. intendit petrum.
pit. accipit eum qui me misit. Cum hec
s. contristatus est.
dixisset ihs. turbatus est spu. & protestatus
est & dixit. Amen amen dico uobis. quia unus

l. cxvi. iii. M. lviii. L. lxiii.

l. cxvii. iii. M. xc. L. lviii.

l. cxviii. x Sol.

l. cxx. i M. xcviii. M. xcvi. L. xcvi.

l. cxxi. iiii. oi. ee lxxviii. M. clxxi.

Completa redemptione nre purgationis. per fusione sanguinis sui. & ine immortalitatis nu
tica indutus est.

Iterum recubuit. quando indecora pars est sedere.

Scitis quid ferum uobis. dicendo. mysteriu aperie. qd peritu adhuc ignorare seruru. promisit discens. modernitus. reses aut postea. Ubinam sentis quia ingressu ascendit. misit spm sem discipliis. que nientis oma scripturaru profecit arcana.

Nonenim uacando seduerunt annunciando locuturus est.

Siego laui uros pedes. qte dicere. si ego q dns
l. cxvii. x Sol
su gratis uob peccata dimisi. quanto magis
minuice concedere debetis;

Ego scio quos elegerim. subaudias adhuc nam beatu
dine. electus e et iudas sub adpendentis pfidia.
obsalute humani generis. qui pane manducans
cu xpo. ut laqueret. pdidit.

Inquo scriptura implenda hec esse pdixit.

Sic itaq; missus susceptenduse. ut qui se
intendat. s. intendis xpm imperio. inuenies
discipuli peceptre. insilio quoq; misso. accipisum
genetu genetre.

Perturbatio hec non deprestare dubitauit. s.
exparte nre infirmitatis. uolumate tam non
ne cessitate turbatus est.

Quis ex uobis numero nonmero. specie. non
uipreuo.

Mainz Stadtbibl. Cod. II 3

fol. 193v - 194r

quia mandatum eius uita eterna ē. Que ergo
ego loquor. sicut dixit mihi pater. sic loqor. I
Ante diem autē festum paschę. sciens ihc quia
uenit eius hora. ut transeat exhoc mundo
ad patrē; cum dilexiss& suos qui erant in mun
do. in finem dilexit eos. Cene facta cum
diabolus iam misiss& in corde. ut traderet eum
iudas symonis scarioth. Sciens quia omia
dedit ei pater in manus. & quia ad deum exiit.
& ad deum uadit. Surgit a cena. & ponit ues
timenta sua. Et cum accepiss& linteum. præ
cinxit se. Deinde misit aquā in pelui. & cepit
lauare pedes discipulorū. & extergere linteo
quo erat præcinctus. Venit ergo ad symonem
petrum. & dicit ei petrus. Dne. tu mihi lauas
pedes. Respondit ihc. & dicit ei. Quod ego
facio. tu nescis modo. scies autem postea. Dicit
ei petrus. Non lauabis mihi pedes in eternum.
Respondit ei ihc. Si non lauero te. non habe
bis partē mecum. Dicit ei symon petrus. Dne.
non tantum pedes meos. sed & manus & caput.
Dicit ei ihc. Qui lotus est. non indiget nisi ut
pedes lauet. sed est mundus totus. Et uos mundi

Hoc ē ingtiū dilex eos quo sq; ad
constitutionē mundi aduma p̄destinauit ei.

l. exiii.
.VIIII.
Vec lxii.

l. exiii.
.iii.
M. cxi.
L. xxxiiii.

l. cxv.
X.
Sol

a. quesq; ē structionē mundi aduma p̄ destinauit eternā.

Nonna intellegendū ē quasi cum pascha
cōsummata. anima cet. si facta debemus
intellegere p̄parata. adhuc enī cenabat
& cenandū erat. quando dominus ad lauandos
pedes discipulos surrexit. Nā post quā recu
buit. buccellā suo porrexit traditori.

Missio diaboli maligna eius persuasio fuit.

Sciens quia deus pater in manus filii. nequaquā exceptus est traditor. ille quē in manibus sibi haberet. nullomodo eo ut uellet uteretur.

Linteo p̄cinxit se induens tunicā nr̄ae mortali tatis.

Sanguinē eius qui effusus ē in cruce designat.

Nonna fermendū ē q̄d prius aliis lauare. & sic lauando uenit ad petrū. sed petro prius quā alicui illorū lauet uelut primo. Ideoq; ipse xp̄i officiū tam mirabiliter insolitū expauit dicens. Tu mihi lauas pedes. quasi diceret. tuus ego homo. tu redemptor. ego peccator.

Lauit pedes discipulos. qua p̄ passione sanguinis sui cunctos credentiū uel hgia trinitatis inquinatos sordidatos purgauit.

A. sinon ego te apeccatis mundauero. expertem eterne uitae.

Qui semel baptismate ablutus abomni cogitatione peccati totus purgatur.

Pedes tam lauandi sunt. quia uita cuiuq; p̄sentis ne habitatione cotidie sordidat. quotidiane pietatis q̄ indiget ut mundetur.

Mainz Stadtarchiv.

II 3

f. 193v

CS Qualitätsbild

In excessione cenī manuū positionē mē brōx ei · quia crucis trāsl aprandus insinuat · Immictione alterius in positionē uinculoy. q̄b; ad psecutōy manib⁹ erat · arcendus exprimit · Induitu quonollat · ipsa mortis ac passionis acerbitatē indicat · quā corporis eius infirmitas horlobat · cuius animi firmitas spiritalis · & ūa aduersā p dnō tolerabatur · cuncta sufferre · S. s. q. p. m. surrex deloco ōnium · abiit ūa coepit quē pcessū secūt ē impletē capiōs · q̄ audiū · i. s. q. re · m.

Postquā aūt dns significauit · petro qua ēet morte clarificaturus dnm · Primus subiunxit · s. q. tome · Nosi dicere · si ego pro crucis supplicio subire nōmus · tuq̄ p̄pōi nominis cōfessione mortem nrimeas · q̄d aūt · Hec dicta dns & discipuli fecerint euangelista nō exprimit · si & sequentia; innuit · q. dns eū dicente petro.

l. ccxxii
VIIII
L. xxx

prendidistis ne · Ascendit symon petrus · &
traxit rete interrā · plenū magnis piscib⁹ · cen
tū quinquaginta trib⁹ · Et cū tanta cēm · non ē
scissū rete · Dicit eis ihc · Venite prandete ·

l. ccxxiii
VIIII
L. ccc xli

l. ccxxiiii
X
Sol

Et nemo audebat discumbentiū interrogare
eū tu quis es · sciēs quia dns ē · Et uenit ihc ·
& accepit panē · & dedit eis · & piscem similit ·

in

l. ccxxvi
X
Sol

Hoc iam tertio manifestatus ē ihc discipulis suis ·
eū resurrexisset a mortuis · Cum ergo prandis
sent · Dicit simoni petro ihc · Simon iohannis
diligis me plus his · Dicit ei; etiam dnē ·

in prētā obtectos. s. filius qrā dī

l. ccxxvii
L. ccl xxiii

tu scis quia amore · Dicit ei; pasce agnos meos ·

l. ccxxviii
X
Sol

Dicit ei iterū · Symon iohannis diligis me ·
At illi; etiam dnē · Tu scis quia amore ·
Dicit ei; pasce agnos meos · Dicit ei tertio · Simon

l. ccxxx
X
Sol

iohannis amas me · Contristatus ē petrus
quia dixit ei tertio amas me · & dicit ei · Dnē ·
tu oīa scis · tu scis quia amore · Dicit ei ·

l. ccxxxi
L. ccl xxiii

pasce oues meas · Amen amen dico tibi ·
cum esses iunior cingebas te · & ambulabas ·
ubi uolebas · Cū aūt senueris · extendes manus
tuas · & alius te cinget · & duet quo non uis ·

l. ccxxxii sol

Hoc aūt dixit · significans qua morte clarifi

A dīna trāx quaillī specialit ecclā com
mittit · cuidā pasce oues meas · Quod uō
Cū ultimū cuiuīt cum vii discipl celebrasse describit · nisi quia eos non
modo quiescēti formis qrā sci spūs plenis
simus · sed cū ingīna refectione denuncia
Quod non adipisci demonstrationes si addi
scere debem · i. prima die cū resurrexit
se · Et post dies octo · q̄do thomas uidit
& credidit · Et eo inhabe piscatione qua
l. ccxxv discipulos imitari ad prandiū ·
L. ccxl1 Post q̄d aūt dies hoc fecerit
non ē dictū · Prima ū illius manifestatio ha
bendae ppt unū diē · Quociens cūq; ex his
cūq; milla · quare fuit excepta · ostenderet ·
sēda post dies octo & heu repeta ·
Prouida aūt dns tercio petere pa
ce diligia mīrogat · in ipsa trina ? fes
tione · uincula que illū temerarie lega
uerant absolueret · Inomnibus magnis
maioribus ac minoribus diuini gregis homines
pari cura pastorali cōdam · Pascere uō
ues xpi · & credentes xpō ne a fide defi
ciant cōfirmare · In alio euangelio pisce
assū cū fauo mellis · mistoū panē cū pisce
p̄ resurrectione sua xpc legit inducasse ·
q̄d masso pisce · nisi passio illius · q̄d ū in
fauo mellis · nisi dulcedo ex
primit · q̄ pisces dr · q. magnis humanig
neris capi uolut · & quas imbulatione ui
satus ē repus passionis suę · S, qui pisces assi
fieri dignatus ē · inpassione · fauus mellis ab
exitu imresurrectione ·
Notandū quoq; quā cunctis accepto spiritu
petrus responsū suū repetauit · non em
iussisse dicere tu scis quia amore plus his ·
sistimplica uoce inquit · Dnē tu scis quia
amore · Nosi diceret · scio q. integre diligo
corde · quantū uotē ubi diligam · mihiq̄ de
ignoti · si tibi sit omnia nota ·
Meas inquit oues nostras · pasce · nosi diceret ·
meas mihi oues cōmendas sero · & has sīmeas
regere time ppter te amas · colo · ut meis
meis · dilectae gloriā · mēs dominū · meaq̄
ecclām ppria quęrat ·

OTTO KLAAR HORHEIM/TS 1964

Mainz Stadtbibl. II 3

fol. ~~206~~ v - 207 r

vgl. zu Glossenhs.: Vat.

⁂ una cū electis reprobam immam. ipsā eccl̄am hereticis fundam. Inf̄ta ū multa pisces capiunt. & vere n̄ rupit. · quia dei dei ecclā inc̄ruptā auctoris sui pace regentes. nullis tā dissensionibus dilaniantur.

manifestauit autē sic. Erant autē simul sym̄on petrus. & thomas qui dicitur didimus. & nathanael qui erat a chana galileę. & filii zebedei. & alii ex discipulis eius duo. Dicit eis sim̄on petrus. Vado piscari. Dicunt ei. Venimus & nos tecū. Et exierunt & ascenderunt in naue. & illa nocte nihil prendiderunt. Mane autē iam facto. stetit ih̄s in litore. Non tamen cognouerunt discipuli. quia ih̄s est. Dicit ergo eis ih̄s. Pueri. numquid pulmentarium habetis. respōderunt ei. Non. Dixit eis. Mittite in dexteram nauigii rete. & inuenietis. Miserunt ergo. & iam non illud trahere p̄ multitudine piscium. Dicit ergo discipulus ille quē diligebat ih̄s petro. Dn̄s est. Sim̄on petrus cum audisset quia dn̄s ē. tunicā succinxit se. erat enim nudus. & misit se in mare. Alii autē discipuli. naui uenerunt. Non enim longe erant a terra. sed quasi cubitus ducentos. trahentes rete pisciū. Vt ergo descenderunt in terrā. uiderunt primas positas. & piscem suppositum & panē. Dicit eis ih̄s. Afferte de piscibus quos

Semel autē passione. & mel p̄ resurrectionē suā ih̄s iussit. rem̄ mare. mittere. Illa aut̄ piscatio in̄q̄ specialit̄ in qua parte mittere debeat n̄ iubetur. p̄ semē ecclām designatur. quę bonos simul & malos colligit. hęc ergo piscatio p̄ dn̄ resurrectionē facta. in solā dextrā missae. q̄ videnda clarificata in gloriā solā electa ecclā pringet. quę de simplici opere nihil habebit. In illa piscatione p̄ multitudine pisciū perce. rupturā. quia nimis ū adconfessionē fidei. ⁂

Quis petrus cui petrus quid piscatori ante cōm̄ sim̄onē fuit. p̄ confessione redit ad piscatione. Cum ipsa uerba chananeo mittens manū suā inaratū. & aspiciens retro aptus ē regno dei q̄a inelle gendus ē. qua nimirū negotiū q̄d ante confessionē sine peccato exercuit. hoc ecclā post cōm̄ sionē reperire culpa non fuit. Matheus ū ad theloneū negotiū ire dit. quia alunde uerū p̄ piscatione quę rere. & aliud theloneū luoris exercita augere. Sunt enī plerąq; negotia quę sine peccatis exhiberi aut uix aut nullatenus possunt. Quę ergo ad peccatū impli cant. Adhuc necesse est post confessa nōe animus non recuperat.

Discipulus in mari laborantib; saluator post resurrectionē in litore stetisse dr. Nec ipse resurrectionis suę mysterium discipulis loquentibus dicens. Ita uos in mari non aperto. quia in uobis imperturbatione fluctibus non sum cor po ra li ter; Deinde dn̄s in suis ab hominib; apparuit resurrectionis suę usq; ascendit in celū euangelicę testimonii declarat. Primo inde mariæ magdalenę flenti admonuit ita. Deinde inde mariæ & alteri eiusde nōmis femine regredienti bus amonuit. Tertio cum discipulis reuertentis apparuit. Tertio sim̄oni petro. ubi dicit ē quia surrexit dn̄s. u. & apparuit s. quarto de ophr & socio eius tendentibus. me mauis Quinto apparuit eis in eode loco iam ascensus ubi monetur thomas. Sexto post dies quando erat cōcus. & thomas cum illis & alius dn̄s ad plaudendū ostendit. Septimo piscantibus admare tyberiadis. & conuiuantibus cū eis petro ante diligere impugnauit. Octauo in monte galileę illis duodecim apparuit. Nono regredientibus illis. xi. apparuit duę quos ascendit in celū. Decimoquarto ē ipsa die mā mitta positū. sic eleuatū in aera gloriā penetrante. dicentib. angelis. sic ueniet quē admodū uidistis eum euntē in celum.

Vbi nonē inter legendū etiā ponē suppositū pruinis fuisse. stramentum subaudiendū uidetur. De persona q̄ piscē pruinis suppositio excellis. quę capitis manifestatē. ibīn discipulis vii. prandiū fecisse.

Pal. lat. 583, fol. 64v + 66r (die mdd. fränk. Hand)

Mainz Stadtbibl.

II 3

f. ~~207~~ 208v

CS Qualitätsbild

gaudium domini tui. Accedens autem
& quu unum talentum acceperat ait;
Domine scio quu homo durus es. metis.
ubi non seminasti. & congregans ubi non
sparsisti. & timens abi & abscondi talentū
tuum in terra; Ecce habes quod tuum e:
Respondens autem dominus eius. dixit ei;
quia p̄ superbiā ei⁹ natur dominū.
Serue male. & piger. sciebas quia meto ubi
non semino. & congrego ubi non sparsi; O
portuit ergo te cōmittere pecuniam meam
n. p̄ dictionē euangeli.
ceteris doctoribus
nummularis. & uenies ego recepissem utiq;
v. cum lucro. ϕ hoc iuxta lucā ascamb; mihi trās duc.
quod meum e cum usura; Tollite itaq; abeo ta
lentum. & date ei qui habet decem talenta;
Omni enim habenti dabitur. & habundabit;
Et aut qui non habet. & quod uidetur habere.
auferetur abeo; Et inutilem seruum eici
te in tenebras exteriores. illic erit fletus & stri
dor dentium: Cum aut uenerit filius
hominis in maiestate sua. & omnes angeli cum
eo. tunc sedebit sup sedem maiestatis sue. &
congregabuntur ante eum omnes gentes; Et
separabit hedos ab inuicem. sicut pastor segre
gat oues ab hedis; Et statuet oues a dextris.

o—o GG.
Generalis sententiae. id non solū addoctores sicut ad omēs p̄tinens credentes. quia quisquis carnate nō habe. erat dona que p̄ceperisse uidebatur. amittit. Necesse enim utp omē q̄d agimus. erga carnem studiū uigilemus.
Caritas uera. & amicū diligere p̄p̄ dm. qua quisquis non habe. omē bonū q̄d habe amittit.

M. ce Lxxi.
d. xL ii.
L. ce xxxx.
M. ce Lxxii.
L. ce xxxi.

Seruus iste ad pigritiā. & negligentiam
superbie quaq; crimen incurrit. Ad dominum
quēsi plicit orare debuerat. ecce tempo ad nū
mutuū. i. sicut dic. & die se prudē fecisse.
ne dū talentū alius dispensando. lucrū pecuniae
quereret. erā inde peredaturē. ne sidiatē.
frustra ratione dealius reddere cogar. sufficit
unicuique ut prose rationem reddat.
w quia p negligentiā talentū nolue duplicare.
v. q̄d putauerat sepe excusatione diuisse in culpā
o sic rudule inq; & duru es me noue (uestre.
ras. & aliena sectari. ibique metere ubi nō
seuerim. / q̄re nimis timus modico gnato incus
sit timore. ut scirem me mea diligentius que
strurum. & dares pecuniā meā. n.
ad p̄dictionē euangeli. ceteris doctoribus.
q̄d fecer & apti. ordinantes p̄ singulas summas
p̄bos. & epos. ut cuncis credentibus. q̄ posse
pecuniā duplicare. ereū esuri reddere. ut
quid sermone dicam. / opere expleam.
ϕ GG Unum talentū q̄ malo seruo tollit. ei potius dari
debuit. quidno talenta acceperat. quā minus
habuit quāille qui .v. talenta acceperat. si ille
plus habuit quidno quāq; .v. talenta p̄cepit. quia
dum p; .v. talenta iste exteriorū sententiam
meruit. / ab intellectu interiorum. adhuc uacuus
fuit. Ille aut p duo / interiora. & exteriora me
ruit; Unum ergo talentū. q̄ intellectum
significat. / illi dari debuit q bene exteriora
que acceperat. minis trauit.

Mainz Stadtbibl. Cod. II 3

fol. 53v - 54r

; N. .i. regnū eor regnū eclorum.

.vi. xpō GG camis locus ppne trae. quasi ad peregrina ducit. dū redemptor nr ascen

Sicut enim homo peregre proficiscens uoca
.i. aplōs. & reliquos doctores. .i. spiritalia dona. collocat.
uit seruos suos. & tradidit illis bona sua;
Z.
& uni dedit quinque talenta. alii aūt duo. M. ccl.xx.
alii uero unum; unicuiq; secundum propriam uirtutē. & profectus est statim; Abiit aūt L. ccxxviii.
qui quinque talenta acceperat. & operatus
est in eis. & lucratus est alia quinque: Similiter
qui duo acceperat. lucratus alia duo: Qui aūt
unum acceperat. abiens fodit in terra. & abscon
dit pecuniam domini sui; Post multum tem
pus uenit dominus seruorum illorum.
et posuit rationem cum eis; Et accedens qui
quinque talenta acceperat. obtulit alia quin
que talenta dicens; Dne. quinque talenta
mihi tradidisti. ecce alia quinque super lu
cratus sum; Ait illi dominus eius; Euge bo
ne serue & fidelis. super multa te constituā.
intra in gaudium domini tui: Accessit aūt
& qui duo talenta acceperat. & ait; Dne.
duo talenta mihi tradidisti. ecce alia duo lu
cratus sum; Ait illi dominus eius; Euge
serue bone & fidelis. quia super pauca fuisti
fidelis. super multa te constituam; intra in

GG. Quinque talenta. do
nū. v. sensuū. duobus
dō. intellectus & ope
re. Unus aūt talenta nomē. intellectus
exprimitur. id ingenium.
Plangere. expauescere plus alteri. &
alteri minus tribuens. sp acceptorum uiribus.
Iste quinibus septenā quā in sacris libris di
citur. populum effectus duplicauit.
Acceptis trecentis sensibus. eclesiā sibi notitiā
duplicauit. exercuit spūs intellectus creaturē.
corporalibus. incorporalia. Et uisibilibus.
inuisibilia. celebrantibus gētia. GG. & isto
de quinque talentis. alia. v. lucratus. q certi
tudinem. de mysticis ponere nescit. despis
cit exteriorib; que accepit. docet recta que
non potest. credere aeternarum rerū ambitu. et
uisibiliū uoluptate custodire. abhis etiā
alios admonendo compescit.
Presentis tempus q dominus exercuit. futuri iu
dicii tēpus exponit. inquo xpō omnibus ppriā
restituet mercedem.
GG Bene alias. uel alia. duo in lucrum uenisse
referuntur. quia dū utriq; sexui ppdicatio
impenditur. quasi accepta talenta geminant.
Et illum q de v. talentis. x. fecerat. Iq
de duobus sui. similē percepisse. gaudiū
considerans lucri magnitudinē. si studium uo
luisset.
Ad bona multa inuitat. quia ad comparationē
futurorum quę manent. presentia oīa que
transeunt. quasi pauca esse uidentur.
Eterna percepturus gaudia. intra dominū
dni tui.
Euge uerbū. gaudiū suū dns insinuat.
quibene laborantē seruū ad gaudiū inuitat
etnum. Deq; pphetat. Letificabis nos
in gaudio cum uultu & reliqua.

q. acceptū ingeniū trecentis uocibus explor.

q. leto animo dic. Wo Luga
: Euge inf. letanio letamisti

Mainz Stadtarchiv

II 3

f. 53v

CS Qualitätsbild

rent. hec sequentur; In nomine meo dæmonia
eicient. linguis loquentur nouis. serpentes
tollent; Et si mortiferum quid biberint. non
eos nocebit: Super egros manus imponent.
& bene habebunt. Et quidem post quam
locutus est eis. assumptus est in celum. & sedit
ad dextris dei. Illi autem profecti. predicaue
runt ubique; Domino cooperante. & sermonem
confirmante. sequentibus signis;

Sic

Nunq̃ ne quidem hæc signa fuerint.
Sed hoc non est mirum. in secunda quidem
ecclesia. Nam & illa sequentia. manifestissima
fuisse nemo negauerit.

Sic

Dñs quippe cum discipulis ascendit. qd corpo
raliter presentes fuerunt. non dñs recessit
per excellentissimam scientiam. manus imposuit.
& bene habuerunt. maligni spūs ejecti sunt.
& linguis nouis. qd aliena fuerunt non dubium
est. Serpentes quoq; dū sermonibus
nocentibus. & operibus. Ipsi quidem
laudes dicunt. qd aliud faciunt. nisi
nouis linguis loquuntur. quidē bonis
ochas dæmonū. materiā deceptionis cor
dibus auferūt. serpentes tollunt. dū
postea suas fraudes auferunt. & nō adopera
mones nō probabunt. mortiferū q̃d bi
berint. si eis nō nocebit. q̃ quotidie proximos
bono exemplo labentes. q̃d aliud faciunt.
quā sæp̄ egros nr̄is imponunt. ut bene ha
beantur.

Sic

Sedere audiamus. quoniā nr̄a assūptio nr̄a
assūptio mysteriū. & no omia audiamus. ad
extremum audiamus omnem scriptu
ram p assūptionē marci sedere describit.

Mainz Stadtbibl. Cod. II 3, fol. 106v

Mainz Stadtbibl.

Cod. II 3

fol. 106v

CS Qualitätsbild

Eode die natu archiepi Treu.

epi. Alibi sci eparci epi
& confessoris. xvii. kt

f Sci nicomedis pri & mar; cuius corpus sci apri epi. Inter nuorno cauillonense. nat sci ualeriani mar. xvi.

g kt. Incu calcedona passio scę eufemię & uirg & mar. quę martyrizata ē sub dio cleciano imp; pconsule aūprisco. Eode die nat scorū lucię & geminiani. sub dio cleciano imp; Ham scā lucia cū mudum tate sua dño iugū desciuiret. accusata ē. a filio suo. eo qđ xpm coleret. quia iussit dio cleciani cū beato geminiano nobilissimo uiro arari. & diuersis poenis affligi; & cū eos superare non posset. gladio eos animaduerti p̄cepit.

a xv. kt. Inuicolo dia- ·berwelfo laic.
co pass sci lamberti epi & mar. xiii.

b kt. Sci mecho dii. obi. pii. lucię. et pla tyri epi & martyris.

c xii. kt. Vienna pass sci fertoli mart. Diemo Qui cū eet tribuni ppos cię potestatis. & sa- o. crificare nollet. Inde apaganis tentus. .viii. et priuatę usq; ad ue cunc. tus. pariter cū sco

Mainz Stadtb. II 13, f. 44v

calarona · cuius urna
plena miraculis refulget
Eode die natal sci sil
pcii ⁊ seruiliani · mr ·
Incuit namnetis · nat
scorum rogatiani &
donatiani germanor
& mart hr beatissi
mr iohannr uxoris
chuzbe pcuratoris
herodis quā memorat
euangelista ✠ v iii · kl
Romā nat sci urba
ni pp ⁊ mart · Orechio
lano nat sci dionisii
epi ⁊ confess · qui ab
imp̄re constantio ar
riano capado
Etiam pfide catholica
dampnatus exilio · i
bidem requiruit · Re
liquias corporis eius
psem̄ basilium p̄fate
urbis rp̄m receptas ·
beatus ambrosius con
digno honore ē didit ·
f. v ii · kl Rom̄ beator
mar̄ simmetrii prsb̄r ·
⁊ alior · xxii · Inbrit
tania · sci augustini
p̄mi angloꝝ epi · ⁊ bidē
prb̄ri uiri indiuinis
scripturis eruditissimi ·
Interritorio autisio
dorensi · pass sci prisci
mar̄ cum ingenti ·
multitudine · tempre
aureliane imp̄r sub
alexandro p̄side · Qui
cum xp̄m negare co
geretur ⁊ idolis sacri
ficare · atq; illi nequa-

D · viii · k

Rudhard fr̄ ydiac de
Inde uinea Rodemur̄.

Mainz StadtB. II 13. f. 22v

Mainz StadtB. II 13, f. 64ra

.tis patrimonijs sua xpō dedere · merito defi
cultatib' aecclesie subsidium accipiunt tēpo
rale · ut qui toto mentis desiderio celestia ap
petunt · sic in hac peregrinationis sua suptib'
dominicis sustentent · quamuis adea que contēp
serunt · minime redire qualibet necessitatis
causa cōpellant · Et q; nihil sibi ꝓpriū reliqu
it · manifestū ē illos copiosioribꝫ ecclē suptib'
quam canonicos · qui suis et aecclesie licite u
tunt reb' indigere · Vn' quisq; enī ut aut d
pls ꝓpriū domū habet adeo · QVID
SVNT RES AECCLESIE ·

Res aecclē sicut a sciis patrib' traditē et nsis
pdecessoribꝫ capitulis communit · uota sī fide
liū pcia peccatoꝝ · et patrimonia pauperum ·
Fideles namq; fidei ardore · et xpi amore succen
si · ob animarū suarū remediū et celestis patrie
desiderū suis ꝓpriis facultatib' scām locuple
tem fecerūt aecclām · ut his mūnes xpi alerent ·
aecclē ornarent · pauperes recrearentur ·
et captiua ꝓtemporū oportunitate redi

lrē · alia oō ·

Ds q nob famulis
tuis pmitte tue sig
na manifestas · mitte
sup nos spm caritatis ·
ut in aduentu fīm
cōseruoꝝq; nrōꝝ · gra
nobis tue largitatis
augeat · p

Mainz Stadtbibl. II 13

calatonu · cuius uita
plenu miraculis refulget
Locꝫ dic natꝫ scī sil
picii ⁊ seruiliani · mī ·
Incuīt namnetis nat̄
scōrum rogatiani &
donatiani germanoꝝ
& marī hē beatiss
mr iohannꝫ uxoriꝫ
chuzbe pcuratoriꝫ
herodis quā memoratꝫ
euangelistaꝝ viii · kl
Richard fr ⁊ diac de
Inde uita Rodemure.
Roma nat̄ scī urba
ni pp ⁊ marī · Ovidio
lano nat̄ scī dionisii
epi ⁊ confess · qui ab
imp̄re constantio ar
riano capado
etiam pfide catholica
dampnatus exilio ⁊
bidem requiuit · Re

Ix Kal.

f. viii · kl Rom̄ beatoꝝ
maꝝ simmetri prisci
⁊ aliorꝝ · xxxii · Inbeat
tania · scī augustini
pmi angloꝝ epi · ⁊ abbatꝫ
p̄bri inn mchiumis
scriptūris eruditissimi ·
Imemorio auussio-
dorensi · pass scī prisci
maī cum ingenti
multitudine · tempre
aureliane impr · sub
alexandro pside · Qui
cum xp̄m negare co
geremur ⁊ idolis sacri
ficare atq; illi nequa-

Mainz Stadtbibl. II 13

Eodē die aniū dē
epī Treū.

epī · [illegible]

& confessor[illegible]

F Scī mocnī epī & [illegible]

mar̄; cuius corp̄ [illegible]

apn epī · huc trans[illegible]

Cauilloncnse · nat̄ scī [illegible]

Valeriani mar̄ · vvi ·

G kt. Incūi calc[illegible]

dona passio scē cū sociis

ē uirg & mar̄ · quę

martyrizata ē sub dio

Decio & imp̄re ꝓcon-

sule aūpisco · Eodē

die nat̄ scōrū lucię

& geminiani · sub dio-

Decio & imp̄re · Ham

scā lucia cū multis

aliis sub dño iugū

decollata ·

ē a filio suo · eo qđ

xp̄m colere · quia

A xv · kt · Imuico lio di- · b
co pass scī Lamberti · bern. ep̄ Luc.
epī & mar̄ · viii ·

kt · Scī mecho

dii · olim̄ · lucię · ciuis

cyri epī & mar̄ cpis ·

c viii · kt · Vienna pass

scī fermoli mart̄ · Diemo

Qui cū esset tribun̄ ꝓpos

cię potestatis · & p̄ · c.

cificare nollet · Inde

a paganis tentus · viii ·

& priuatę usq; pdve Gnē ·

tus · pariter cū sco ·

Mainz Stadtbibl. II 13

[illegible] die ejusdem de
[illegible] Treti

[illegible]
[illegible]
f Scī [illegible]
mar; [illegible]
apn xpi [illegible]
caullonense nat scī
ualeriani mar. vi.
g kt. [illegible] Incaū calce
dona passio scę cuius
ę ung̃ oe mar. quę
martyrizata ē sub dio
cletiano imp̃re; p con-
sule aūprisco. Fode
die nat scorū lucię
oe geminiani. sub dio
cletiano imp̃re. Ham
scā lucia cū mudum
tute sua dño iugū
desecuisset. accusata
ē a filio suo co qđ
xp̃m coluisset. qua

a xv. kt. Inuico loco di- a
co pas scī Lamberti
epi oe mar. xviii.
kt. Scī mecho
dii. obitus lucię cuius
virg epi oe mar. cpis.
c xviii. kt. Vienna pass
scī fermoli mart. Diemo
Qui cū esset tribunus ppos
cię potestatis oēs o.
crificare nollet. Inde
a pagānis ventus
et pruinę usq; pdve
tus patruus cū sco

bergi. f
lauc.
oēs
gnē.

Mainz Stadtbibl II 13

[illegible] die octauo [illegible]
[illegible] trans.

[illegible]
[illegible]
f Scī mo[illegible]
mar; cuius corpus [illegible]
apn cpī huc nupo[illegible]
cauilloncnse nat scī [illegible]
uulcriani mar. [illegible]
g kt. [illegible] Incui calc[illegible]
dona passio scę cui sumi-
ę umg cę mar. quę
martyrizata ē sub dio
cletiano impre. ꝑ con-
sule aupnisco. Fode
die nat scorū lucię
ę geminiani. sub dio-
cletiano impre. Ham
scā lucia cū mudum
esset sua dno iugū
desponsata. ab
ē a filio suo co qđ
xpm colere. qua

A xv. kt. Inuocatio di- o
beryl
luc.
co pass scī Lamberti
cpi ę mar. xiiii.
kt. Scī methodii
epi. obitus lucię. cuius
virg cpi ę mar. cpis.
c xiii. kt. Vrbana pass
scī sergii mart. Diemo
Qui cū esset tribuni- ppos
cię potestatis. ꝑ
cusificare nollet. Inde
a militi-
bus
gnē.
apaganis ictus-
ę priuatę. usq; pdve
tus. patrē cū co

clctiano multa ꝑ pessa
ꝑpter xp̄m: cuꝫ ipsū
cyprianū cū esset ma-
gus & magicis suis cā
dementare conarentur.
conuertit ad xp̄m: cū
quo postea iā epō &
nobili doctore facto
martyriū sūsit. v. kl
Ruothardh & Methfrit
X. octobr. Passio scōrū
cosmę & damiani sub
psecutione dio cle
ciani & maximiani.
p̄sidr lysia: in ciuit
egea. Qui p̄ multa
mula & carceres: p̄ p̄
mare & ignes: cruce lapi-
dationē & sagittas diu
rnus superstas: caput
plectuntur. iii. kl.

& In monasterio fuldensi Bertoldus fr̄ ꝫ
depositio scissimę urg leuita O
leobę: quę ut fertur con-
sanguinea fuit scī bonifacii
epi & mart: & abeo de
deangloꝝ tra
infantiā obuntę scīta
tein aduocata biscofes-
heim monasterium
puellarum nobilium
recte & inomi scitate
á deo gloriosa extitit.
ut cuꝫ uirtutū plurimus
& miracula ꝑ eam dns
ostendere dignaretur.
Inantiū itaq; scissimus
uir bonifacius. cū puntę
suę mentis diligebat ut
iubertt fuldensib⁹ mo
nachis quatenus post
obitū eius in sepulchro

Mainz StadtB. II 13. f. 46ᵛ

multa p̄ p̄cssa
ꝑ̄m. cū ipsū
ꝑ̄ p̄ramū. cū esset ma-
gist⁹ & magist⁹ sūscē
dementare conarent.
conuertit ad xp̄m. cū
quo postea ī epō &
nobili doctore facto
martyriū sūsc. v. kl
octobr. Passio sc̄oꝝ
cosmę & damiani sub
p̄secutione dio cle
ciani & maximiani
p̄sidr lysia. in ciuit
egea. Qui p̄ multa
cula & carcere & p̄ p̄
mas & ignes. q̄ cū lapi-
dationē & sagittas dnm
nimis sup exaltas. caput
plectuntur. nu. kl

Ruothard & Methfrid

E In monasterio fuldensi Bertoldus fe-
depositio sūssimę uirg̃ leobg̃. quę ut feruor con-
sanguinea fuit sc̄i bonifacii
epi & mart. & abbe de
deo de angloꝝ gēte
insignia obtinę sc̄a
trin. aduocata. bisoles-
heim. monasterium
puellarum nobilium
rexit & in omni sanctit.
adeo gloriosa exuit.
ut cui uirtutes plurimas
& miracula p̄ eam dns
ostendere dignatus.
manui meę scimus
ut bonifacius. cū puer
sui memor diligebat ut
iubente fuldensi abbate
nachit quatenus posset
obtinere cuius in sepulchro

Mainz Stadtbibl II 13, fol. 46r

Incipit epla aurelii augustini epi ad aurelium
omino beatissimo & sinceriss̄ caritate uenerando sco fri
& consacerdoti papę aurelio Augustin̄ in dño salutē.
De trinitate quę dr̄ sūm & ueruſ est. libros iuuenis inchoau
senex edidi. Omisera quippe hoc opus postea quā cōperi pre
reptos mihi ee. siue subreptos. antequā eos absoluerē. & re
tractatos ut mea dispositio fuerat expolirē. Nonenim singulla
tim. sed omss simul edere. ea ratione decreueram. quo prece
dentib; consequentes inquisitione pficiente nec tuntur.
Cū ergo p eos homines. qui prius quā uellē. ad quos dā illorū
puenire potuerunt. dispositio mea nequiuiss & impleri.
unt rupta dictatione mea reliquerā. cogitans hoc ipsū in ali
quib. scriptis meis conqueri. ut scirent qui possent. non ame
fuisse eos dē libros edituros. sed ablatos prius quā mihi edition
mea digni uiderent. Verū multorū fratrū uehementissima
postulatione. & maxime tua iussione compulsus. opus tam
laboriosū. adiuuante dño terminare curaui. eosq; ēndatos.
non ut uolui. sed ut potui. ne abillis qui subrepti iam in man
hominū exierant. plurimū discreparent. uenerationi tuę
pfiliū mm condiaconū carissimū misi. & cuicūq; audiendos.
legendos describendosq; pmisi. Inquib. si seruari mea dispositio
potuisset. esset pfecto. & sic eadem sententias habentes.
multo tam enodatiores atq; planiores. quantū rerū tantarū
explicandarū difficultas. & facultas nra pateretur. Sunt
aute. qui primos quatuor. uel potius quinq;. etiam sine
proemiis habent. & duodecimū sine extrema parte
non parua. Sed si hęc edito potuerit innotescere.
omā siuoluerint & ualuerint. ēndabunt. Peto sane.
ut hanc epl̄am seorsū quidē. sed tam adcaput eorundē
librorū lubeas ante poni. EXPLIC EPLA

INCIPIVNT CAPITVLA LIBRI AVG. IN LIBRV. DE S. TRINIT.

Tunc & ipse filius subiectus erit ei · qui illi subiecit omnia · Ac sic diceret. Tunc & ipse filius hominis & uerbo dī susceptā humana natura · cōmutabit meus natura · qui ei subiecit omā. Tunc futurū putant · cū post diē iudicii tradiderit regnū dō & patri · Ac phoc etiā secm istā opinionē adhuc pater maior est · quā forma serui · que de uirgine accepta est · Quod si aliqui & hoc affirmant · qd iā fuerit indī substantiā mutatus homo xpc ihc · illud certe negare nō possunt · quod adhuc natura hominis manebat · quando ante passionē dicebat · quō pater maior me est · Unde nulla cunctatio est · secundum hoc ēe dictū · qd forma serui maior est pater · cui forma dī equalis est filius · Nec quisquā cū audierit · qd aut apls · cū autē dixerit quia oīa subiecta sunt · manifestū qm̄ a pter eū qui subiecit illi oīa · Ita existimet de patre intellegendū · qd sic subiecerit oīa filio · ut ipsū filiū sibi oīa subiecisse non putet; sd apls ad phi

ut dicens · Nra autē cuersatio in
unde expectam⁹ saluatorē dnm ihm
transfigurabit corp⁹ humilitatis nr̄e
ne ut fiat corpi qlē suę · sēd exam
iuā · q possit etiā sibi subiicere oīa ·

Inseparabilis enī est operatio patris & filii · Alioquin · nec ipse pater sibi subiecit oīa · sed ipse filius ei subiecit · qui ei regnum tradit · & euacuat omnē principatū · & omnē potestatē · & uirtutē · De filio quippe ista dicta sunt · cū tradiderit inquit regnū dō patri · cū euacuauerit omnē principatū · & omnem potestatē & uirtutē · Ipse enī subicit · qui euacuat · Nec sic arbitremur xpm tradaturū regnū dō & patri · ut adimat sibi · Nam & hoc quidā uaniloqui crediderunt · Cū enī dicit tradiderit regnū dō & patri · nō separat ipse · qui simul cū patre unus ds est · Sed diuinarū scripturarū incuriosos & contentionū studiosos fallit uerbū qd positū est donec; Ita nāq sequit · Oportet enī illū regnare donec ponat omnes inimicos suos sub pedib · suis · tāquā cū posuerit · nisi regnaturus · Nec intellegunt ita dictū hoc · sicut est illud · Confirmatū est cor eius · nō cōmouebit donec uideat sup inimicos suos · Non enī cū uiderit iā cōmouebitur ·

Mainz, Stadtbibl.
Cod. II 18, fol. 15v

·cap· lib· scōi·

·i· De regl⁹ scē ⁊ ql scripta de patre ⁊ filio loquat̄·

·ii· De his scripē locis ⁊ ꝑ dubiū ē an pp assūpta ⁊ cata minorē pat̄ indicent filiū· an ů b tantū· ⁊ luce ⁊ale pat̄· tū q· ⁊ pat̄

·iii· De his q spm scm nō minor sit deus· rē pat̄ indicens· ⁊; tm ⁊ ⁊ pat̄ pceď ⁊ficat· ⁊ filiꝰ patrē· ⁊ filiꝰ pat̄

·iiii· ⁊ clarificatōe q ⁊ pat̄ filiū clarificat·

·v· Q̄m intelligenda sit missio· siue filij· siue spē scī ⁊ spū scō· aut

·vi· ⁊d sit ⁊ nusq legit pat̄ maior·

·vii· ꝑ pō qstionē ⁊ multi ⁊ spē minor pat̄ mō ⁊ apparitionib⁹ ⁊ qrū q̄dā missiones appellant· cū pat̄ miss nō ⁊ dicat; ⁊; aut filiꝰ aut spūs scūs· coopant̄ trī ⁊ omnib⁹ tribꝰ·

·viii· ⁊ his q natā uerbi dī· nisibi rē putauerūt ⁊ hīc credat·

·ix· ⁊ his q filiū uolūt ē ante carnis assūptionē fuisse mortalē· ut sol pat̄ immortalitatē·

·x· An ī discretē dī ⁊nitas patꝫ apparuerē· an aliq ex ⁊nitate·

·xi· ⁊ ih̄u uerus abrahe ⁊ ꝑsona· nisi· cū ꝑ sic cū dño deo loq̄t̄·

·xii· ⁊ duob⁹ angelis· q humana forma apparuerūt loth ī ꝑ dns Anglōrū appellat· ⁊ce egypto·

·xiii· De uisione moysi q dm uidit ī choreb p ignē in rubo·

·xiiii· ⁊ apparitione dī in exitu isrl·

·xv· ⁊ his q diuinit gesta sūt coram moyse ī monte syna·

·xvi· Cur ēs p sua subā moysi apparuerit· an p inuisibile subā· xvii· Q̄ ⁊ de ex̄ ꝑsona dīn ihu x̄ dicta intelligenda sūt moysi· ponā te sup petrā· ⁊ auferā manū meā· ⁊ posteriora mea uidēb ⁊c·

·xviii· De uisione danihel· in q̄ illi ⁊ patris ⁊ filij ꝑsona apparuisse in spē corpalis·

unq̄t unū uerū dm ⁊ quē misisti dñm xp̄m· S; iā in ea claritate de qua dicit pat̄· quā habui apud te pri quā mund⁹ eet· tē enī trader regnū deo ⁊ patri ut iniret seruꝰ bonꝰ ī gaudiū dñi sui· ⁊ absconder eos q̄s possidet ōs ī abscondito uultꝰ sui a turbatione hominū· eoꝝ scilicet q̄ rē turbabunt· audientes illā sententiā· A q̄ audiu malo uult ñ timebit· si m̄ pregat̄ in tabernaculo id̄· in fide recta catholicē ecclie a contradictione linguarū· id̄· calūpnius hereticoꝝ· S; ū est alius intellect⁹ uerboꝝ dñi quib⁹ aut q̄ de me interrogas de bono· nemo bonꝰ ñ unꝰ ds· dū tam ñ deo credat⁹ maioris bonitatis ⁊ patris quā filiꝰ substantia secūm quā uerbū ē p q̄ facta sūt omia· nichil q; abhorret a sana doctrina· securi utamur· ñ tamē uno· si q̄ q̄ reperi potuerim· tanto enī firmi⁹ sumemus heretici· q̄ndo plures exitꝰ patent ad eoꝝ laqueos deuitandos· S; ea quę adhuc ꝯsideranda sūt· abalio iā petam⁹ exordio· Explt liꝰ· i· Incipit scōs·

⁊ reglis scē ql scripta ⁊ patre ⁊ filio loqē·

Vā hominēs dīm querunt· ⁊ ad intelligentiam ⁊nitatis ꝑ carnis infirmitatis humanę animū intendunt· experi difficultates· laboriosas· siue ī ipsa acie mentis conantes intueri inaccessibilē lucē· siue in ipsa multiplici ⁊ multimoda locutione liter arū sacrarū· ubi m̄ ñ uidet ñ attend· ā iā· ut xp̄i grā glificata succescat· cū ad aliq̄d certū discussa omi ambiguitate puenerim· facillime debem⁹ ignoscere erramb⁹ ī tam puchtigatione secretoꝝ· S; duo sunt quę ī errore hominum difficillime tolerant· ꝑ ſuptio pri quā ueritas patet· ⁊ cū iā patuerit ꝑ ſuptę defensio falsitatis· A quib⁹ duob⁹ utrius nimis inimicis inuentionis uerit⁹ ī tractatione diuinoꝝ scōꝝ q̄ librorꝝ· sime ut ꝑ eor ⁊ spero ds defenderit atq; munierit seuto bonę uoluntatis siue ⁊ grę misericordię sue· ñ ero segnis ad inq̄rendū sustantiā dī· siue ꝑ scripturā ei· siue ꝑ creaturā· Quę utraq; nob ad hoc ꝑponuntur intuenda· ut ipse queratꝰ· ipse diligat⁹· q̄ et illā inspirauit· ⁊ ista creauit· Ille trepidus ero ad pferendā sententiā meā· inq̄ magis amabo inspici arectis· quā timebo morderi apuersis· Gratanter enī suscipit oculū colūbinū pulcherrima· ⁊ modestissima caritas· Dentē autē caninū· ut euitat cautissima humilitas· ut rotundū solidissima ueritas· Magisq· optabo aq̄libet reprehendi· quā ab errante siue ab adulante laudari· Nullū enī reprehensor formidandus· ē amatori ueritatis· ⁊ enī aut inimicꝰ reprehendit· ē aut amicus· Si q̄ inimicus insultat· ferendus· ē· Amicus autē si errat· docendus· Si docet· audiendus· Laudatorū ⁊ erantis confirmat errorē· ⁊ adulans inducit in errorē· Emendabit q̄ me iustus in misericordia ⁊ arguet me· oleū autē peccatoris nō impinguabit caput meū·

uā obrē quāquā firmissime teneam⁹ de dño nro ihu xp̄o· ⁊ p scripturas disseminatā ⁊ a doctis catholicis earūdē scripturarū tractatoribus demonstratā tāquā canonicā regulā· q̄m intellegat· dī filius ⁊ equalis patri secundū dī formā in q̄ ē· ⁊ minor patre secundū serui formā quā accepit· in qua forma nō solū patre sed ⁊ ā spū scō· neq; hoc tamē sed ⁊ ā se ipso minor inuenit⁹ ē· nō se ipso q̄ fuit· sed se ipso q̄ ē· q̄a serui forma accepta· formā dī nō amisit· sic scripturarū que in superiori libro cōmemorauim⁹ testimonia docuerē· Sunt tam quedā in dumioloquia posita· ut ambigui⁹ sit adquā portiō regulā referant· unū ad ea qua intelligim⁹ minorē filiū in assūpta creatā· an ad ea qua intelligim⁹ nō q̄ minorē esse filiū· sed equalē patri· tam ab illo hunc ē· dm de dō· tum de lumine· filiū ⁊ppe diem⁹ dm de dō· patrē autē· dm tamē nō de dō· Unde manifestū ē q̄ filius habeat aliū de q̄ sit ⁊ cui filiꝰ sit· pater autē nō filiū de q̄ sit habeat· sed tantum

Mainz, Stadtbibl. Cod. II 18, fol. 24v

Mainz StadtB. II 437 N... 20, f. 2v

&stantes loquimini intemplo plebi omnia uerba
uitae huius; quicum audissent. Intrauerunt
diluculo intemplum &docebant; &ueniens
autem princeps sacerdotum &quicumeoerant.
Conuocauerunt concilium &omnes seniores
filiorum israhel. &miserunt adcarcerem utad
ducerentur; Cumuenissent autem ministri.
&aperto carcere nonInuenissent illos: reuersi
nuntiauerunt dicentes; Carceremquidem
Inuenimus clausum cumomni diligentia.
&custodes stantes antelanuas. aperientes
autem neminem intus Inuenimus. Ut audierunt
autem hos sermones magistratus templi &
principes sacerdotum. ambigebant deillis
quidnam fieret; adueniens autem quidam
nuntiauit eis. quiaecce uiri quos posuistis
Incarcere sunt intemplo stantes &docentes
populum; Tunc abiit magistratus cumministri
&adduxit illos sine ui. timebant enim populum
ne lapidarentur; &cum adduxissent illos
statuerunt Inconcilio; & Interrogauit eos
princeps sacerdotum dicens; praecipiendo
precepimus uobis. Ne doceretis Innomine isto.

Boethius, ~~Comm. in Aristotelem~~?

In categorias Aristotelis I,

PL. 64, Sp. 187D - 188B

Ipsarum uero specierum quae genera non sunt.
nil plus alia abalia substantia ẽ.
Praethetum ẽ ut porphyrius qq̃ in libro de gener
speciebus differentius ppriis atq accidentibus pla
me docuit. alia ee solum genera quorũ genus mu
non possit. alia solũ species. quae malias species d
non ualerent. Ea aũt sũt. quae de pluribus numer
ferentib; ineo qd̃ qd sint p̃dicantur. ut homo de si
lis hominib; dr. & equus de singulis equis. & bos de si
lis bobus. qui sub ppria specie positi. ase ipsis ppri
turae figura ñ discrepant; Ergo huiusmodi specie
est homo atq equus quae solis individuis p̃sunt. q
ra ee ñ possunt. aequaliter semp substantiis sũt. ma
ppinque reddit̃ de quolibet individuo equo nom
equi. quam dequolibet individuo homine homi
nem. Quo circa si aequaliter species hae quae g
non sũt ad primas substantias sũt. aequalit̃ ee subst
merito putabunt; Hoc aũt dic̃. non quo om̃s spec
aequaliter substantiae sint. sed q̃ aequaliter a
substantias distant. Potest enĩ fieri ut cuius sub
perioris generis una quelibet species sit. qua
rata ad ppriã speciem. minus illa superior ind
ee substantia; Vt animalis si quis ducat speciẽ e
eiusdẽ qq̃ speciẽ hominẽ. animal & homo non aeq

Mainz Stadt B. I 371, Spiegel hinten

Mainz StadtB. II 65

mortuū fleū. q̄ fleuerat īnocentē. Denīq; cū ploraret
& lugeret dixit. Filuus mī absalon. filuus mī absalon.
Quis dabit m̄ mortē p̄ te. Nīsolū q̄ fleā absalon. fleā par
ricida. nīfleā iccestus. ſ; etiā uindicat. alīt ēteptu regnū.
alīt frīs exilio. fleā scelerat. nīfleā dilect. Quę causa q̄
ratio. Nī mediō crīsīg ūprudentiū deliberatio sapien
tiū; ēfirmatio. Magna enī prudentię ītanta factor di
ūsitate ēstantia. Una fides. & illos mortuos fleū. & flendū
īsantē mortuū nīputaū. Illos enī sibi periſſe credebat.
hunc resurrecturū sperabat. S; de resurrectione poste
ruſ. nīc ad ppōsita reūtam. Premisim enī etiā scōs uros
q̄ua īhoc mundo multa ppessos sine suffragatione me
rito. cūerūna labor. Unde regressus adse dō īposteriorib;
dic. Memento dne q̄ puluis sum. homo tā q̄m fenū dies illius.
Et alibi. homo uanitati simili ſact ē. dies ei sic ūbra pteri
erī. Ed enī nob̄ miseruſ q̄ tā quā spoliati & nudi picim
ī hanc uitā. corpore fragili. corde lubrico. īberillo ani
mo. anxiu adſollicitudinē desidiosi ad laborē pni ad
uoluptatē ſ. nī nasci ig longe optimū. ſedm sci salomo
nis ſententiā. Ipſū enī etiā hi q̄ sibi uisi s īphilosophia
excellere secuti s. Nā ipse illis anterior. nīris posterior.
ita īecclastē locut ē. Et laudaui ego omīs defunctos
q̄ iā mortuis. magis quā uiuentes. q̄ cūq; uiuunt usq;
adhuc. & optim sup hos duos q̄ndū nat ē. & q̄ nūdum hoc
op malū qđ factū ē subsole. Et rursus ego unū ſū laborē ex
omnem uirtutē hui operis. q̄ emulatio uiro ab altero.
Et q̄dē hoc uanitas & pſūptio spūs. Et hoc q̄ſ dixit n ille q̄
sapientiā poposcit & impetrauit. ut sciret dispositiones

Effecit denique ut ei de deo crederet. cui de homine adhuc non crederet. / quia quæ ultra naturam est deauctore naturæ est. Quanto timore egit carnifex ut timeret. quantis blanditiis ut suaderet. quantos uota ut sibi adnuptias perueniret. At illa. Et hæc sponsi iniuria est expectare plactura. Qui me prior elegit accipiet. Qui percussor moratus. / Pereat corpus quæ amari potest oculis quibus nolo. Stetit. oranti cervice inflexit. Cernere est trepidare carnificem. si ipse addictus fuisset. / tremere percussoris dextram. pallere ora. alieno timentis periculo. cum puella non timeret suo. Habetis igitur unum hostia. duplex martyrium. pudoris et religionis. et virgo permansit. et martirium obtinuit. Inuitat nec integritatis amor. Et tu soror scias mutis tacita moribus. ut aliquid de virginitate dicam. ne velum transitu quidam pstricta uideat / quam principalis est virtus. Non enim ideo laudabilis virginitas quia et inmaculatis reperitur. si quia ipsa martyrem facit. Quis autem humano ea possit ingenio comprehendere. quam nec natura suis inclusit legibus. / aut quis naturali uoce complecti. quæ supra usum naturæ sit. Cœlo ac cessuit quæ imitaretur interis. Hec inmerito uiuendi sibi usum quæsiuit cœlo. quam sponsum sibi inuenit in cœlo. Hæc nubes sacra. an glos. hydriaq; transgrediens. tribus diu in ipso sinu inuenit patris. et toto hausit pectore. Ha quis tantum cum uenerit relinquat boni. Unguenta enim exinanita est nomen tuum. propterea adolescentule dilexerit te et adtraxerit te. Postremo non est meum illud. quo quam nubunt neq; nubent erit sicut angeli in cœlo. Hemo quam miretur si angelis comparentur. quam angelos domino copulantur. Quis igitur neget hanc uitam fluxisse ecclo. quam non facile inuenimus in terris. nisi postquam ds in hec terreni corporis membra descendit. Tunc in utero uirgo concepit. et uerbum caro factum est. ut caro fieret ds. Dicet aliquis. Sed etiam helyas nullius corporei contactus fuisse permixtæ cupiditatis

nus uirginitatis.

Mainz StadtB II 65, f. 63v

Mainz StadtB II 65

emerunt. q̄ bene cultu. quo suū nō quesiunt. qd celeste ē impetrauit.
Ido g̃ p̄ceptū nō dat. cōsiliū dat. p̄ceptū enī castitatis ē. cōsiliū integritatis. S; nō oms capiunt uerbū istud. s; q̄b' datū ē. Sunt enī spadones q̄ de matris utero sic nati sē. q̄b' nature necessitas. nō uirtus ē castitatis. æ sē spadones q̄ se ipsos castrauerē uoluntate utiq; nō necessitate. æ sē spadones q̄ facti sē ab hominib;. Et ido magna mbis cū nemie gra. q̄a uoluntas facit. nō infirmitas cōmendē. Hā decet integrū diuini operis seruare munus. nec illis foret paru sit lubrico corporis nō teneri. nā æ si erepta ē subeundi istius palma certaminis. erepta etiā materia periculi. æ qūa uis nō queunt coronari. nō queunt tam uinci. Habent alia genera uirtutū. quib' cōmendare se debeant. si fides firma sit. p̄ sua mia. aliena auaritia. frequens gra. si mistis nulla culpa q̄a facti ignorantia. Hon ēade causa cox q̄ inse ipsis ferro utunt. q̄s nō imprudēt defleximus. Sunt enī q̄ uirtutis loco ponant. ferro culpā cōpescere. de q̄b' æ si nām nolumꝰ pferre sententiā. quā uissent statuta maiorū. cōsiderent tam nequis id ad p̄fessionē infirmitatis trahat. nī ad glām firmitatis. Ergo nemo mulier ne aliquando uincatur. nec pedis uratur obsequio. q̄ gradiendi periculum reformidat. neo oculi intendat officio. q̄ cōcupiscentie timet lapsū. S; q̄d p̄dest carnē abscidere. cū cordā ipso culpa sit in aspectu. Hā æ q̄ uiderit mulierē ad cōcupiscendū. iā mechatus ē cā in corde suo. æ quę si similē uirū inconcupiscentia uiderit adulterat. Castos g̃ nō infirmos cē nos cuenit. p̄ pudicos oculos habere nō debilis. Hemo ig̃ ut pleriq; arbitrant se debet abscidere. si magis uincere. Victores enī recipit ecclā nō uictos. Et qd argumtis p̄sto sit aplici forma p̄scripti. Si enī habes. utinā æ abscidant q̄ uolunt uos circūcidi. Cur enī corone occasio. æ uirtutis usus eripit homini q̄ natus ad laude ē. ad uictoriā p̄paratus ē.

Mainz Stadtbibl. II 6 | fol 7

BEATISSIMO PAPÆ DAMASO IERONIM.

Nouum opus me facere cogis exuctere. ut
post exemplaria scripturarū toto orbe disp
sa quasi quidā arbiter sedeam. & qua inter
se uariant quæsine illa quę cū greca consenta
nt ueritate decernā. Tuus labor sedpericulo
sa præsumptio. iudicare decreteris. ipsū ab
omnibus iudicandū. Senis mutare lingua. et
canes cemē mundū. adimina retrahere par
uulorū. Quis enī doctus partier & indoctus
cū inmanus uolumen assūpserit. & salua
quā semel inbibit uiderit discrepare quā
lectitet. Nonstaū erumpat inuocē. me falsa
rū me clamans esse sacrilegū. quaudeam
aliquid inuetterib; libris addere mutare cor
rigere. Aduersus quā inuidiā duplex causa
me consolatur. quod et tu quisūmus sacer
dos fieri ubes. et uerum nonesse quoduariat.
& tam male dicorū testimonio cōprobatur.
Sienū latinis exemplarib; fides ē. adhibenda.
respondeant quib; tot sunt exemplaria pene
quot codices. Sinautē uersus ē. quærenda
depluribus. Cur nonadgrecā originē reuer

Collegij Societatis Jesu Ettelingensis
Ex liberali donatione Ill.mi Comitis
à Fürstenberg A° 1676. o. p. eo.

BILDARCHIV FOTO MARBURG
IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT DER
PHILIPPS-UNIVERSITÄT D-3550 MARBURG
ERNST-VON-HÜLSEN-HAUS · POSTFACH 14 60
TEL. 0 64 21 / 28 36 00 · TELEX 48 23 72 UMRD

ARCHIVNUMMER: LA 229178

REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR MIT
GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK DES ARCHIVS
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

Mainz Stadtbibl. II 6 fol 15

Abraham genuit isaac. isaac autē genuit iacob.
Iacob autē. genuit iudam et frēs eius. Iudas autē.
genuit phares. et zara de thamar. Phares autem
genuit esrom. Esrom autē genuit aram. Aram
autē genuit aminadab. aminadab autē genuit
naasson. Naasson autē genuit salmon. salmon
autē genuit booz de rachab. Booz autē. genuit
obed ex ruth. Obed autē genuit iesse. iesse autē
genuit dauid regē. Dauid autē rex. genuit sa
lemonē ex ea que fuit urię. Salemon autē ge
nuit roboam. roboam autē genuit abia. Abia
autē genuit asa. asa autē genuit iosaphat. Iosa
phat autem genuit ioram. ioram autē genuit
oziam. Ozias autē genuit ioatham. ioatham
autē genuit achaz. Achaz autē genuit ezechi
am. ezechias autē genuit manassen. Manasses
autē genuit amon. amon autē genuit iosiam.
Iosias autē genuit iechoniam et fratres eius.
in transmigratione baby lonis. Et post transmi
grationē baby lonis. iechonias genuit salathiel.
Salathiel autē genuit zorobabel. zorobabel
autē genuit abiud. Abiud autē genuit elia
chim. eliachim autē genuit azor. Azor autē
genuit sadoch. sadoch autē genuit achim.

BILDARCHIV FOTO MARBURG
IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT DER
PHILIPPS-UNIVERSITÄT D-3550 MARBURG
ERNST-VON-HÜLSEN-HAUS · POSTFACH 14 60
TEL. 0 64 21 / 28 36 00 · TELEX 48 23 72 UMRD

ARCHIVNUMMER: I D 2291 / 76

REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR MIT
GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK DES ARCHIVS
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

vij.

L lxv
T iii
do lxiiii
I xxx vii

QVM AVTEM IMPLESSET OMNIA VII·
uerba sua · in aures plebis · in
trauit capharnaum · Centurionis
autē cuiusdā seruus male habens ·
erat morturus · qui erat illi preciosꝰ ·
Et cum audisset de īhū · misit ad
eum seniores iudeorū · rogans eum
vt ueniret · & saluaret seruum eius ·
At illi cum uenissent ad īhm · rogabant
eum sollicite dicentes ei · Quia dignꝰ
est · ut hoc illi prestes · Diligit enī gentē
nrām · & synagogā ipse edificauit
nobis · Īhc autem ibat cum illis ·
Et cum iam non longe esset a domo ·
misit ad eum centurio amicos di
cens · Dne · noli uexari · non enī dig
nus sum · ut sub tectū meū intres ·
Propter quod & me ipsum non sum
dignum arbitratus · vt uenirē ad te ·
Sed dic uerbo · & sanabitur puer mꝰ ·
Nam & ego homo sum sub potestate
constitutus · habens sub me milites ·
Et dico huic uade & uadit · & alii
ueni & uenit · & seruo meo fac hoc & ·

Quia reuerebuntur filium meum.
Coloni autē dixerunt ad inuicem.
Hic ē heres uenite occidamus eum.
& nrā erit hereditas. Et adphen
dentes eum occiderunt. & eiecerunt
extra uineā. Quid g̃ faciet dominꝰ
uineę. Ueniet & pdet colonos. &
dabit uineā alis. Nec scripturam
hanc legistis. Lapidē quem repba
uerunt edificantes. hic factus ē in ca
put anguli. a dño factum est istud.
& est mirabile oculis nris.

R dc exxviii
T dcc xx i
L cc xl ii
I lxxxviii

ET QUEREBANT eum tenere. & timu
erunt turbā. Cognouerunt ēim
quo ad eos parabolā hanc dixerit.
Et relicto eo, abierunt.

R dc exxx
T ii
dcc xxiii
L cc xl iii

ET MITTUNT ad eum quosdā exphā
risęs & herodianis. ut eum caperent
in uerbo. Qui uenientes dicunt ei.
Magister. scimus quia uerax es. &
non curas quemquam. nec enī uides
in faciem hominū. sed in ueritate
uiam dei doces. Licet dare tributum
cesari. an non dabimus. Qui sciens

Mainz Stadtbibl. I 385, fol. 111r

interpres apli petri & alexandrine ecclie primus
episcopus qui dñm quidem saluatorē ipse nun
dum sedens quem magistrū audierat p̄dicantē iux
ta fidem magis gestorū narrauit quā ordinem.
Tertius lucas medicus natione syrus antiocen
sis cuius laus in euangelio qui & ipse discipulus apli
pauli in achaie bithinieq; partib; uolumen con
didit. quedā alterius repetens. & ut ipse in proe
mio confitetur: audita magis quā uisa describens.
Quartus ioānis apls & euangelia quē inclinauit plurimū
amauit. qui supper ectus dñi recumbens purissima
doctrinarū fluenta potauit. & qui solus deum
cemerut audire. Ecce mater tua. Is cum ēt
masia & iā tunc hereticorū semina pullularet
ephesi hebionis & ceterox qui negant xm ue
nisse in carne. quos & ipse in epla sua antichris
tos uocat. & apls paulus frequenter perstrinxit. coactus
ē ab omnib; pene tunc asie episcopis. & multarū
ecclarū legationib; de diuinitate saluatoris al
tius scribere. & adipsū uerba dicā dī uerbū non
tam audaci quā felici temeritate prumpere ut
ecclesiastica narrat hystoria cum a fratribus coge
retur ut scriberet. ita facturū respondisse si in
dicto ieiunio incōmune dñm omnes precarentur.

LVCAS. PLO.

INITIŪ SĀ EVANGLII SCŌM LUCAM.

hoc nō legit.

TUO.

QUI DĒ

MULTI CO

NATI SUNT OR

DINARE NAR

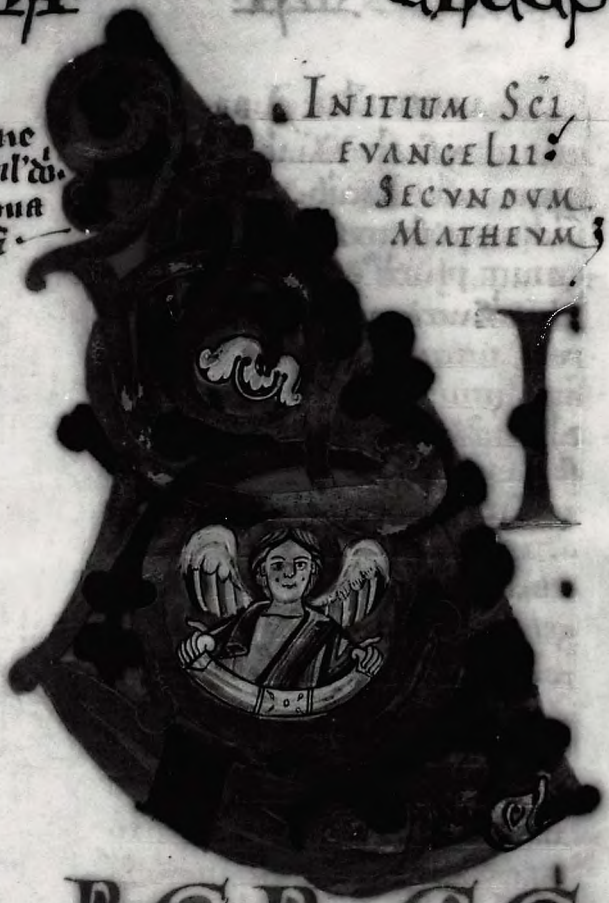
RATIONEM

MA· thevs· ·I·

INITIUM SCI
EVANGELII
SECVNDVM
MATHEVM

Judicium dñi ad matthe

hic incipit

I

BER GE
NERATIONIS
ihu xpi filii dauid

·Iohēs·

INITIUM hic incipit;

Scī EVANGELII·

SECUNDUM

IOHANNEM: ·I·

NPRIN I·1· In·1· Lxiii

CIPIO

ERAT

VERBŪ·ET

YERBUM ERAT

APUD DM·ET DS

ERAT YERBUM·

Christus·

Mainz Stadtbibl. I 385, f. 204r

pmundabit aream suam · & congre
gabit triticum suū in horreum ·
paleas aūt comburet igni in
extinguibilī ·

db xiii
Sol ℔

TUNC venit ihc̄ a galilea in ior
danem ad iohannem · ut bapti
zaretur ab eo · Iohannes aūt phi
bebat eū dicens · Ego a te debeo
baptizari · & tu uenis ad me ·
Respondens aūt ihc̄ · dixit ei · Si
ne modo (sic enim decet nos ad im
plere omnem iustitiā · Tunc dimisit
eum · Baptizatus aūt · confestim

db xiiii
db v
l xiii
i xv

ascendit de aqua · & ecce apti
sunt ei cęli · & uidit spm̄ dī descen
dentem sicut columbā · & uenien
tem supse · Et ecce uox de cęlis
dicens · Hic ē filius meus dilectus ·
in quo mihi cōplacui ·

·iiii·

·viii·

db xv
db ii
db vi
l xv

TUNC ihc̄ ductus est dñm̄ xl.
in desertum a spū · ut tempta
retur a diabolo ·

db xvi
l xvi

ET cum ieiunasset quadraginta di
ebus & quadraginta noctibus · post

·v·

Mainz Stadtbibl. I 385, f. 17v

pmundabit aream suam · & congre
gabit triticum suū in horreum ·
paleas aūt comburet igni in
extinguibili ·

dō xm
S o l ſ

TUNC venit ihc agalilea in ior
danem ad iohannem · ut bapti
zaretur abeo · Iohannes aūt phi
bebat eū dicens · Ego autē debeo
baptizari · & tu uenis ad me ·
Respondens aūt ihc · dixit ei · Si
ne modo sic enim decet nos ad im
plere omnem iustitiā · Tunc dimisit

dō xmm
dō v
l xm
l xv

baptizatus aūt · confestim eū ·
ascendit de aqua · Et ecce apti
sunt ei celi · & uidit spm di descen
dentem sicut columbā · & uenien
tem supse · Et ecce uox de celis
dicens · Hic ē filius meus dilectus ·
in quo mihi cōplacui · ·III·

·iiij·

dō xv
dō vi
l xv

TUNC IHC DUCTUS EST dñm xl.
in desertum aspū · ut tempta
retur a diabolo ·

dō xvi
l xvi

ET cum ieunasset quadragintā di
ebus & quadragintā noctibus · post

·v·

Mainz Stadtbibl. T 385, f. 17v

Mainz Stadtbibl., I 385, fol. 17v

1/1

·iohēs·

In nocte do ad sūmā missa.

INITIUM hic incipit;

SCI EVANGELII·

SECUNDUM

IOHANNEM: ·I·

NPRIN

I·i·
II·
L xiiii

CIPIO

ERAT

VERBŪ· ET

VERBUM ERAT

APUD DM· ET DS

ERAT VERBUM·

Chxvoñ·

Mainz Stadtbibl. I 385, f. 204r

pmundabit aream suam & congre
gabit triticum suu inhorreum
paleas aut comburet igni in
extinguibili.

dō xiii
S o L ȳ
TUNC venit ihc a galilea in ior
danem ad iohannem ut bapti
zaretur ab eo. Iohannes aut phi
bebat eu dicens. Ego a te debeo
baptizari & tu uenis ad me.
Respondens aut ihc dixit ei. Si
ne modo sic enim decet nos ad im
plere omnem iustiam. Tunc dimisit
eum. Baptizatus aut confestim
dō xiii
dō v
L xiii
I xv
ascendit de aqua. Et ecce aper
ti sunt ei cli & uidit spm di descen
dentem sicut columbam & uenien
tem supse. Et ecce uox de clis
dicens. Hic e filius meus dilectus
in quo mihi coplacui.

·iiii·
TUNC IHC DUCTUS EST
dō xv
dō vi
L xv
in desertum a spu ut tempta
retur a diabolo.

dō xvi
L xvi
ET cum ieunasset quadraginta di
ebus & quadraginta noctibus post

dñm xl.

Mainz Stadtbibl. I 385, fol. 17v

·Iohēs·

Initium hoc tempore;

Sci evangelii·

Secundum

Iohannem: ·I·

Iu nocte ad sūmā missā.

NPRIN

I·1·
T m
d 1·
L xiii

CIPIO

ERAT

VERBŪ· ET

VERBVM ERAT

APUD DM· ET DS

ERAT VERBVM·

Chxvii·

Mainz Stadtbibl. I 385, f. 204r

3145

Mainz Stadtbibl. I 385, fol. 204r

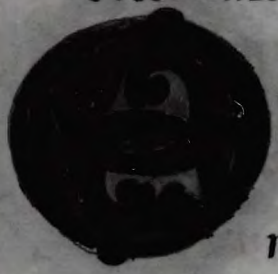
KMAIVS HAB DIES xxxi· LVNA xxx·

B				MAII Philippi· ⁊ Iacobi· Sigismundi m̄	xi
C		vi	N̄	Athanasii ep̄i	
D	E	v	N̄	Inuent̄ s· Crucis· Alexandri· ⁊ at·	xviiii ✠
E	F	iiii	N̄	Floriani m̄	viii
F	G	iii	N̄	Iouuiani m̄	
G	H	ii	N̄	Iohannis ei· Ante portā lat̄	xvi
A	I	N o	N̄	Benedicti p̄p̄	v
B	K	viii	ID	Victoris m̄	
C	L	vii	ID	Inpsidc· ccc· xi· m̄	xiii
D	M	vi	ID	Gordiani· & Epimachi·	ii
E	N	v	ID	Mamerti ep̄i	
F	O	iiii	ID	Pancratii m̄· Nerei· & Achillei·	x
G	P	iii	ID	Gengolfi m̄· Dedic̄ eccle s· Marie·	
A	Q	ii	ID	In syria· ccc· viii· m̄	xviii
B	R	ID	vs	Ysidori m̄·	vii
C	S	xvii	K	IVNII Aquilini· ⁊ Victoriani·	
D	T	xvi	K	Peregrini m̄	xv
E	V	xv	K	Dioscori lect̄ & m̄	iiii
F	A	xiiii	K	Potentiane v̄	
G	B	xiii	K	Basille virḡ & m̄	xii
A	C	xii	K	Valentis ep̄i & m̄·	i
B	D	xi	K	Casti· & Emilii m̄	
C	E	x	K	Desiderii ep̄i & m̄	viiii
D	F	viii	K	Rogatiani· ⁊ Donatiani·	
E	G	viii	K	Vrbani p̄p̄	xvii ✠
F	H	vii	K	Simmitrii prbri & m̄	vi
G	I	vi	K	Iulii m̄	
A	K	v	K	Iohannis p̄p̄	xiiii
B	L	iiii	K	Maximini ep̄i	iii
C	M	iii	K	Felicis p̄p̄	
D	N	ii	K	Petronelle v̄· Canci· ⁊ at·	xi

pel lem qui te qui m dquis superio ra
eius qui pomis nu bem ascensum tu
um. Sic gla. cō Ultimo festiuitatis die dicebat iesus
qui imme credit flumina de uentre eius fluent a que
uiuae hoc autem dixit de spiritu quem acceptur e
rant credentes in eum a e uia ae via.

SPIRITVS DOMINI REPLEVIT IN DIE SCO.
orbem terrarum ae uia & hoc quod continet
omnia scientiam habet uocis a e uia ae uia
alleluia. ℣ Confirma hoc deus quod o e a u es in o i a e o
sco tuo quod est in hierlm. AEVIA.
EMitte spiritum tuum & creabun
tur & renouabis faciem terrae.
ALLELVIA Para cly
tus spiritus san ctus quem mittet pater in nomine
meo ille uos doce bit omnem
ueritatem. ℣ Confirma hoc deus quod o
peratus es in nobis a templo tuo quod est in hierusalem
tibi offerent reges munera allelu ia. ℣ Canta
te domino psalmum di cite nomini ei ℣

uotionis intendis · Da famulę tuę spm
rectum · & cor habere mundum · ut
fidei uera haec tibi dona conciliet · &
humilitas oblata cōmendet · ℣ Ad eō
Preheant nobis dnē diuinum tua scā
feruorem · quo eorum pariter & actu
delectemur & fructu · ℣ VNITATE ·

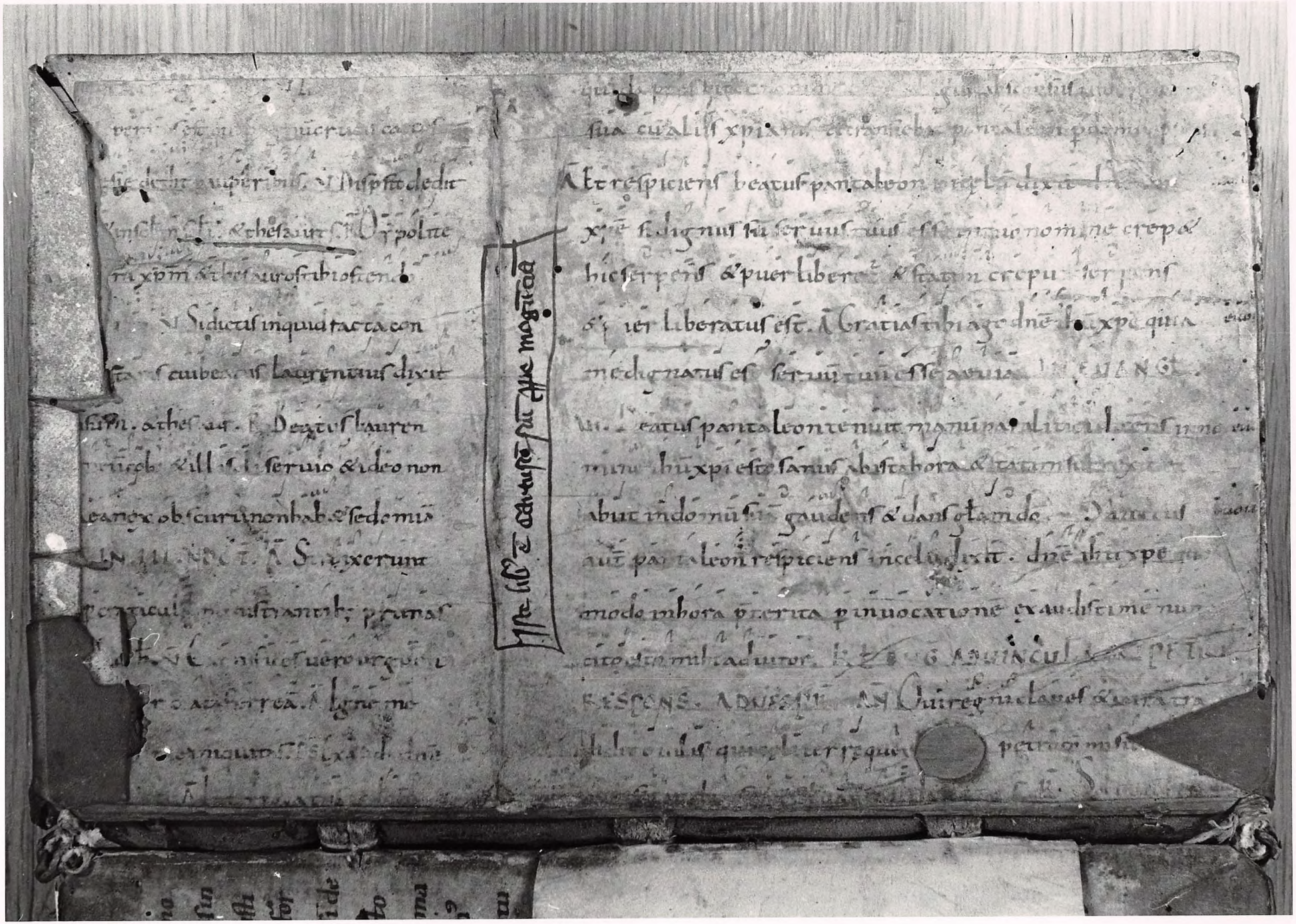
DOMIN DIE · DESCA TRI
MPS SEMP DS · QUI DEDIS
ti famulis tuis in confessio
ne uerae fidei aeternę trini
tatis gtam agnoscere · & in potentia
maiestatis adorare unitatem · qs · ut ei
dem fidei firmitate · ab omnib; semper
muniamur aduersis · ℣ oma seta setor ·
Scifica qs dnē ds nr ptui sci nom SECR
nis inuocationem hunus oblationis
hostiam · & cooperante sco spu · pe am
nosmetipsos tibi pfice munus eternum · ℣o
Dn aeterne ds · Qui cum uni PREFAT

Trinitate

Mainz StadtB. II 437 Nr. 21

diligit. mane in mor
ergo unusquisq; ad
ritate. ideo dilecta
curus sit qua
Exaudita domine. le ergo
. aut non diligere frem
qui odit frem suu. ho
ra. Nam eu sic contep
umquid homicidiu m
uam uis ergo manus
u homine p hoc tum
reus e ante
ulus suus. Hom quda
caut mult
me & non sum dignus
ne iniquita tu me e quo nam ut ritatem tuam am & ma luam
coram te fe di Quo niam iniquitatem meam ego agnos
co & delictum meum coram me est semp tibi soli peccaui & malum.

Sed quia n nuquam allegoria fide edificat. & histo
ria moralitate. nos qua auctore do iam fide
libus loquimur. non abre credimus. si ipsum
loquendi ordine post ponamus. quatinus qui
fidem iam firma teneatis. prius de allegoria
aliquid breuiter audire debeatis. Prepara
te corda uestra de
uos demanibus inimico rum uest ero rum Auferte
deos alie nos demedio uestri. & seruite. Et qt uobis demo
ralitate historie ualde e necessariu. hoc in ex
positionis nre ordine seruetur ex tremu. qua
ea plerusq; solent melius recoli que

Mainz Stadtbibl. I 98, Spiegel hinten

Mainz Stadtbibliothek
I 98, hint. Spiegel

bo femini uro · & possidebitis eam semp·
Placatus q; est dns · ne faceret malū qd
locutus fuerat aduersus populū suū · Cū
reuersus est moyses de monte · portans
duas tabulas testimonii in manu · scriptas
ex utraq; parte · & factas opere · Scrip
tura quoq; dei · erat sculpta in tabulis · Au
diens iesue tumultū populi nocife
rantis · dixit ad moysen · Ululatus pugne
auditur in castris · Qui respondit · Honest
clamor adhortantiū ad pugnā · neq; uoci
ferentio compellentiū ad fugā · sed uoce cantan
tium · ego audio ·
umq; appropinquasset ad castra · uidit uitu
lum & choros · Iratusq; nalde proiecit de ma
nu tabulas · & confregit eas ad radices mon
tis · Arripiensq; uitulū quē fecerant combus
sit · & contrivit usq; ad puluerē quē sparsit
in aquā · & dedit ex eo potū filiis israel · Dixit
q; ad aaron · Quid tibi fecit hic populus · ut

Exod. 32, 13

Exod. 32, 21

M Z StadtB. Hs frag 37ᵛ
2

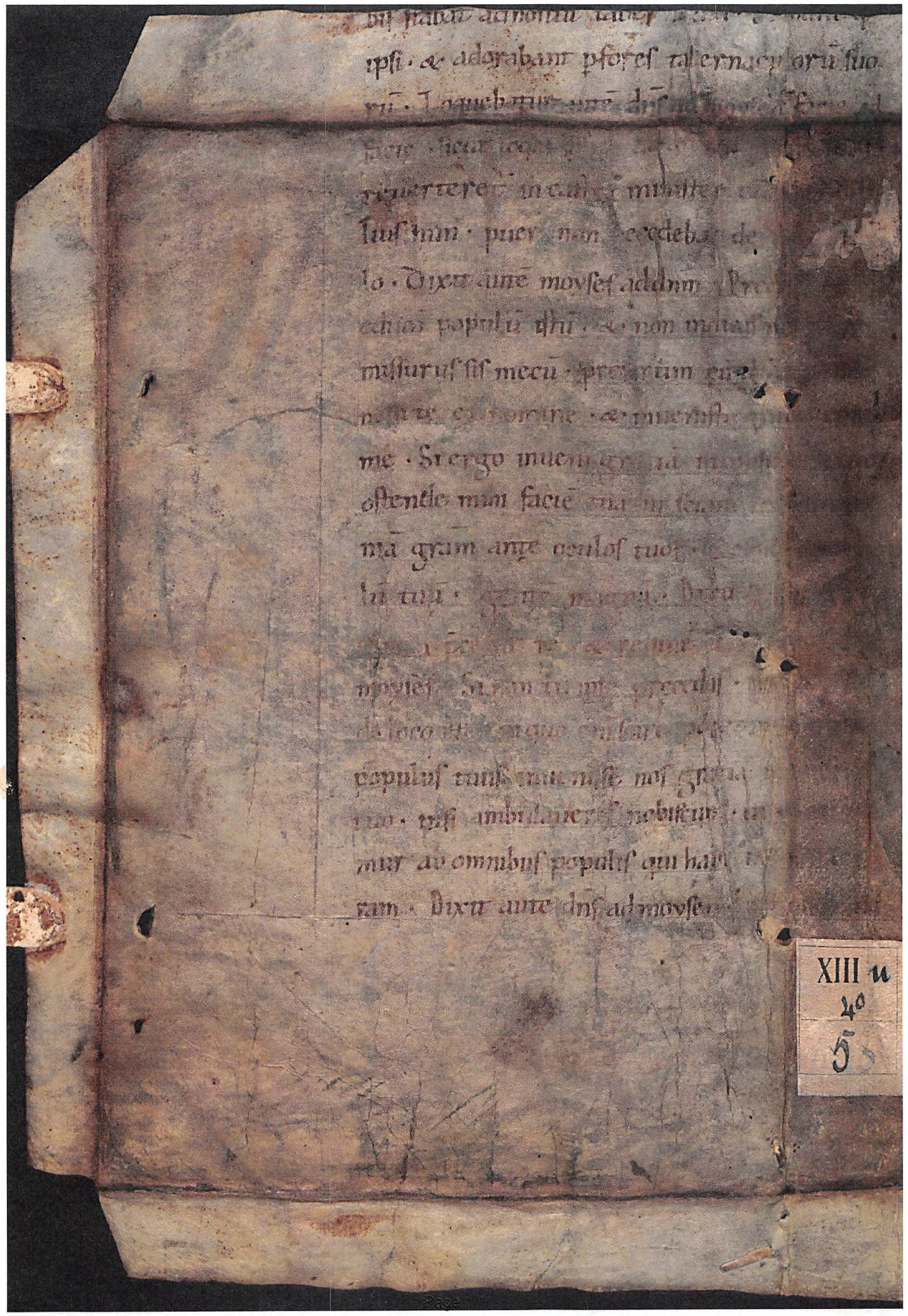
Ex 37, 5 - 11

unte cora eo · aiꝝ · Dominator dne dꝰ

ꝑcipha ꝯ[tra]ria · qui auf[er]s iniquita
te & scelera · atq; peccata · nullusq;
quid te ꝑ se innocens est · qui reddis
iniquitate patrū filiis ac nepotib; in tertia
am & quarta ꝓgenie · Festinus q; moyses
curuus est pronus in terra · & adorans
ait · Si inuenī gratiā in conspectu tuo dne ·
obsecro ut gradiaris nobiscum · Populus
enī dure cervicis est · et auferes iniquita
tes nras atq; peccata · nos q; possidebis ·
Respondit dnſ · Ego inbo pactum in
conspectu cunctis · signa faciā que num
quā facta sunt usq; super terrā · nec in ullis
gentibus · ut cernat populus iste in cuius
est medio opus dni terribile · quod factur⁹
sum · Observa cuncta que ego hodie manda
tibi · ego ipse eiciā ante faciē tuā amor

Mainz Stadtb. Inc. qu. 37

ad populu · Peccastis peccatū magnū · ascen
dam ad dnm · si quomodo cum quiere de
pcto sceleris uro · Reuersusq; ad dnm ait ·
Obsecro peccauit populus iste peccatū mag
nū fecerunt q; sibi deos aureos · aut dimit
tes eis hanc noxam · aut si non facis · dele me
de libro tuo quē scripsisti · Cui respondit
dns · Qui peccauerit mihi delebo eū de
libro meo · tu aūt uade & duc popu
lum istū quo locutus sum tibi · Angelus meus
precedet · ego aūt in diem ultionis uisita
bo · & hoc peccatū eorū · Percussit ergo
populū pro reatu uituli quē fecerat aaron ·
Locutusq; est dns ad moysen · Vade ascen
de de loco isto · tu & populus tuus quem
eduxisti de terra egypti · in terrā quā iu
rauī abraham isaac & iacob dicens · Semi
ni tuo dabo eam · & mittā pcursore tu
angelū meū eiciā chananeum · & amorreū
& cetheum · & pherezeum · & eueum & iebu

Exod 33,10 -17

XIII u 40 5

M 2 Stadtb. Hs fol 37 2(a)

28,8 x 20,1 cm